

Vertaisohjauksesta voimaa

Opiskelijoiden verkko-ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin kehittämisen menetelmiä korkeakoulujen käyttöön

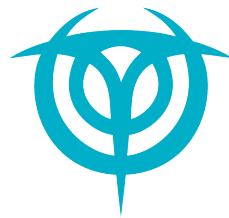
Meiju Keinänen (toim.)

Vertaisohjauksesta voimaa

Opiskelijoiden verkko-ohjauksen ja opiskelijahyvinvoinnin
kehittämisen menetelmiä korkeakoulujen käyttöön

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULUN
OPISKELIJAKUNTA – TUO

Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 160
Turun ammattikorkeakoulu
Turku 2024

Toimittaja:
Meiju Keinänen

Kirjoittajat:
Meiju Keinänen
Minna Björkberg-Suominen
Sirpa Niittymäki
Jonna Heikkilä
Tarmo Karhu
Taina Hovinen
Mari Ketola
Taina Hovinen & Tuomas Nurmi
Piia Pessa
Tarja Åberg
Matti Kuikka
Henna Vuoriranta

Kuvat:
Kannen kuva: Antti Ala-Könni
Muut kuvat: s. 34 PixieMe / Adobe Stock, s. 40 Alex Zibb / Pixabay,
s. 51 ja s. 72 Hanna Oksanen, s. 87 Turku AMK ja s. 94 Martti Komulainen.

ISBN 978-952-216-851-1 (pdf)
ISSN 1796-9972 (elektroninen)
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-216-851-1>

Turun AMK:n sarjajulkaisut: turkuamk.fi/julkaisut

Julkaisu on osa Vertaisohjauksesta voimaa! – osallistava vertaisohjaus
opiskelijoiden verkko-ohjauksen ja hyvinvoinnin tukena -projektin tulos-
aineistoa.

Sisältö

Johdanto

Meiju Keinänen..... 5

Opiskelutaidot ja vertaisohjaus Projektipaja-opiskelijaprojektissa

Minna Björkberg-Suominen..... 8

Opiskelutaidot ja vertaisohjaus tuutorointiryhmässä

Minna Björkberg-Suominen..... 14

Pienryhmätyöskentely tekniikan Svenska i arbetslivet -opintojaksolla

Sirpa Niittymäki..... 18

Ryhmänohjaus -opintojakso

Jonna Heikkilä..... 25

Vertaisohjaus Avoimen AMK:n Muotoiluajattelun opintojaksossa

Tarmo Karhu..... 33

Vertaisohjaus kemian peruslaboratoriotöissä

Taina Hovinen..... 38

Vertaisohjaus lukupiirityöskentelyssä

Mari Ketola..... 44

Vertaisohjaus matematiikan, fysiikan ja kemian opinnoissa

Taina Hovinen & Tuomas Nurmi..... 49

Vertaisohjaus Pump Design -opiskelijaprojektissa

Piia Pessa..... 54

Vertaisohjaus monimuotoisessa Projektinhallinta -opiskelijatoteutuksessa

Tarja Åberg..... 60

Vertaistukimallit tietojenkäsittelyn matematiikan opintojaksolla	
Matti Kuikka	73
VIP-opiskelijatoimintaa verkossa monimuoto- ja verkkototeutuksen ryhmissä	
Henna Vuoriranta	81
Ydintiimit vertaistukena konetekniikan koulutuksessa	
Piia Pessa	92

Meiju Keinänen

Johdanto

Korkeakouluopinnot vaativat opiskelijoilta niin aktiivista roolia, vastuunottoa, itseohjautuvuutta kuin itsensä johtamisen sekä ryhmätyöskentelyn taitoja. Onnistumisen kannalta oppimisprosessin yksi keskeinen pedagoginen elementti on opiskelijoiden välinen vertaisohjaus. Vertaisoppimisella ja -ohjauksella tarkoitetaan työtapaa, jossa oppija toimii opettajana tai ohjaajana vertaisilleen (esim. muille opiskelijoille) ja jossa yhteisö (esim. opiskelijaryhmä) toimii yhdessä jonkin ongelman ratkaisemiseksi. Vertaisoppimisella ja -ohjauksella on oleellinen osa sekä oppimistavoitteiden saavuttamisessa että osallistavan, turvallisen ja mielekkään oppimiskokemuksen ja opintoihin kiinnittymisen ja yhteisöllisyyden lisäämisessä.

Korkeakoulujen useat käytössä olevat vertaisohjauksen menetelmät on kuitenkin pitkälti kehitetty lähiopetukseen. Lisäksi koronaepidemiasta johtunut nopea siirtyminen etäopiskeluun sekä verkko-opetukseen ja -ohjaukseen on nostanut esiin uusia vertaisohjauksen haasteita samalla kun opiskelijan itseohjautuvuuden ja itsensä johtamisen taitojen vaatimustaso on noussut ja opintoihin kiinnittyminen, yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemus on heikentynyt. Verkkotyöskentely edellyttää myös vahvaa ohjautuvuutta koko opiskelijaryhmältä. Näin ollen kaikki tämä vaatiikin vertaisohjaajilta uusia ja monipuolisia tietoja sekä taitoja niin yksilön, ryhmän kuin itsensä ohjaamiseen.

Erityisesti aloittavat opiskelijat ovat koronan tai etämuotoisen opiskelun takia kohdanneet paljon haasteita, koska opintojen käynnistyminen on helposti lähikontaktin puuttumisen vuoksi hankaloitunut. Ensimmäinen opiskeluvuosi on herkkyyaika: totutaan uudenlaisiin opiskelutapoihin, elämänvaiheeseen ja uuteen paikkakuntaan sekä integroidaan opiskeluyhteisöön. Ensimmäisen vuoden sujuminen on yhteydessä siihen, että opinnot eivät keskeydy ja että niissä menestyään. Toinen kriittinen piste on kolmas opiskeluvuosi, jolloin vaativimmat opinnot ja oppinnäytetyön aloittaminen alkavat.

Näistä kriittisistä ajoista ja opiskeluvaiheista selviämiseksi keskiöön nousevat opiskelijan perustarpeet: yhteisöön kuuluminen, nähdä ja kuulla tuleminen sekä turvalliset ja tyydyttävät sosiaaliset suhteet. Ne muodostavat opiskelijalle ison hyvinvointitekijän.

Nämä tekijät ja oppimisympäristöt nostettiin myös opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa Vertaisohjauksesta voimaa! – osallistava vertaisohjaus opiskelijoiden verkko-ohjauksen ja hyvinvoinnin tukena -projektissa keskiöön. Hankkeessa on pyritty etsimään ratkaisuja havaittuihin tarpeisiin kartoittamalla verkko-ohjauksen hyviä käytänteitä ja valitsemalla niistä monipuolisia ja käyttötarkoitukseltaan sopivia menetelmiä testattaviksi ja analysoitaviksi autenttisisissa oppimis- ja ohjaustilanteissa.

Hankkeessa on myös pyritty hyödyntämään uudella tapaa opintopsykologien osaamista näissä oppimisympäristöissä ja -tilanteissa integroimalla opintopsykologeja osaksi opiskelijan arkea ja monipuolisia oppimistilanteita. Tukemalla opiskelijoiden ohjauksen ja hyvinvoinnin vahvistamista vertaisohjausta kehittämällä ei ainoastaan edistetä opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja itsensä johtamisen valmiuksia ja opiskelutaitoja sekä opinnoissa suoriutumista, vaan näillä taidoilla on myös yhteys myöhempään työkykyyn ja -hyvinvointiin.

Kokonaisuudessaan hankkeen aikana tavoiteltiin seuraavia tuloksia:

1. Parantaa opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja itsensä johtamisen valmiuksia sekä korkeakouluopiskelutaitoja projektimaisissa verkko-oppimisympäristöissä.
2. Parantaa vertaisohjaajien verkko-ohjaustaitoja vertaisopiskelijoiden opiskelun ja opinnoissa edistymisen tukemisessa.
3. Yhdistää hyväksi havaittuja valtakunnallisia ja paikallisia ohjauskonsepteja vertaisohjaukseen projekti- ja verkko-oppimiskonteksteissa.
4. Kehittää konkreettisia osallistavia opiskelijalähtöisiä toimintatapoja ja menetelmiä vertaistuen ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi sekä yksinäisyyden vähentämiseksi niin yksilö-, ryhmä- kuin ohjaajatasolla.

5. Tuottaa arviointitutkimusta hankkeen tavoitteiden toteutumisesta ja kehitettyjen toimintamallien ja menetelmien käytettävyydestä, opiskelijoiden taitojen ja valmiuksien kehittymisestä sekä vertaisohjaamisen haasteista ja mahdollisuuksista verkossa.
6. Edistää ja monipuolistaa korkeakouluhenkilöstön, opintopsykologien ja opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.

Lisäksi hankkeen työskentely perustui yhteistoiminnalliseen kehittämiseen, joka edistää opiskelijoiden osallisuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia sekä henkilökunnan ja opiskelijan vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä. Koska opintoihin kytketty opiskelijälähtöinen yhteisöllisyyden kokemusta rakentava ja vahvistava pedagoginen näkökulma on opintoihin kiinnittymisen kannalta tärkeä, olivat Turun ammattikorkeakouluopiskelijat ja opiskelijakunta TUO keskeinen toimijaryhmä hankkeen toteutuksessa. He osallistuivat koulutuksiin, olivat mukana pilottien kehittämisosioiden valinnassa ja toteuttamisessa, dokumentoinnissa, havainnoinnissa sekä keräsivät sekä arvioivat palautetta ja kokemuksia.

Tämä julkaisu on koonnut yhteen Vertaisohjauksesta voimaa! -projektin tuloksia. Se esittelee opiskelijoiden kanssa yhdessä kehitettyjä moninaisia ohjausmalleja ja -menetelmiä, jotka perustuvat hankkeen 13 eri pilottin tuloksiin. Jokainen pilotti on esitelty omana artikkelinaan pilottin toteuttajan kirjoittamana. Hän esittelee pilottinsa taustaa ja tavoitteita, tuloksia kokeilustaan sekä listaa lopuksi keskeisimpiä vinkkejä ja havaintojaan. Jokainen artikkeli on kirjoittajansa näköinen; osassa tekstejä tuloksia kuvataan yksityiskohtaisesti, kun toisissa keskitytään enemmän kokeilun kuvaamiseen ja omien kokemusten reflektointiin.

Julkaisu toimii verkko-ohjauksen työkalupakettina, jonka on tarkoitus hyödyttää niin korkeakouluopiskelijoita ja vertaisohjaajia kuin verkko-ohjauksen ja opiskeluhyvinvoinnin asiantuntijoita. Julkaisu sisältää vinkkejä, ohjeistuksia, menetelmiä, malleja ja toimintatapoja yksilö-, ryhmä- ja ohjaajatasolla. Vaikka pilottit on toteutettu korkeakouluopiskelijoille, ne ovat sovellettavissa myös eri koulutusasteille erilaisiin oppimisympäristöihin ja oppilaitoksiin.

Minna Björkberg-Suominen

Opiskelutaidot ja vertaisohjaus Projektipaja- opiskelijaprojektissa

---

Pilotin tarkoituksena oli keskittyä yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen projektiryhmässä, jossa opiskelijat eivät tunteneet toisiaan aloittaessaan projektityöskentelyn monialaisissa ryhmissä Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka ja liiketoiminta -sektorilla. Tarkoituksena oli lisäksi vertaistuen hyödyntäminen ryhmän sisällä ja mm. opiskelijan yksinäisyyden tunteen vähentäminen sekä hänen itseohjautuvuutensa ja opiskeluvalmiuksiensa kehittäminen. Tavoitteena oli lisäksi tukea projektiryhmän ryhmänohjaajia vertaisohjaajina ja kehittää heidän verkko-ohjaustaitojaan.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli Tekniikka ja liiketoiminta -sektorin ensimmäisen vuoden opiskelijaryhmä Turun ammattikorkeakoulussa. Projektipaja-opintojakso on johdatus korkeakouluopiskeluun sekä projektityöskentelyyn monen eri alan opiskelijoista koostuvissa projektiryhmissä.

Opintojakson tarkoituksena on antaa perusvalmiudet projektityöskentelystä ja tukea opiskelijaa tulevissa opintoihin kuuluvissa projektitoimeksiannoissa. Opintojakso sisältää käytännön projektitoimeksiannon sekä teoriaosuuden projektinhallinnasta. Teoriaosuuden kytkeytyminen käytännön projektiin toteutetaan aikataulutetuissa pajapiireissä (ns. lukupiirit) ryhmätapaamisten yhteydessä.

Opintojakso on pakollinen jokaiselle opiskelijalle ja se kestää yhden lukukauden. Projektiryhmät tapaavat viikoittain neljä tuntia kerrallaan ja ryhmät koostuvat noin 10–15 opiskelijasta. Heitä ohjaa sekä opettaja että vanhempi opiskelija, jota kutsutaan ryhmänohjaajaksi. Lisäksi projektissa toimii ryhmän valitsema projektipäällikkö, joka vastaa projektitoimeksiannon toteutumisesta yhdessä projektiryhmän kanssa. Työskentelykieli omassa pilotissani oli suomi, osalla ryhmistä se on englanti vaihto-opiskelijoiden sekä englanninkielisen koulutuksen takia. Jokaisella opettajalla on neljä projektiryhmää ohjattavanaan ja nämä ryhmät osallistuivat pilottiini. Kaikkiaan opiskelijoita tässä kokonaisuudessa oli mukana noin 1 300, opettajia noin 20 ja ryhmänohjaajia reilu 100.

Opintojakso valikoitui pilotin kohteeksi, koska sen tarkoituksena oli keskittyä yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen vahvistamiseen projektiryhmässä, jossa opiskelijat eivät tunne toisiaan opintoja aloittaessaan. Pilotti toteutettiin pääsääntöisesti viikoittain koululla koko syksyn tapahtuvissa lähitapaamisissa, joista kirjoitettiin muistio. Näiden lisäksi järjestettiin yksi verkkotapaaminen, jonka sisällön opettaja suunnitteli yhdessä ryhmänohjaajien kanssa. Sisältönä oli erityisesti kokouksen ja ohjauksen toteuttaminen verkossa, verkkokokouskäytänteet, opiskelijoiden ohjaus ja aktivointi sekä lukupiirin pitäminen teoriaosuudesta.

Tiimityöskentelyn alustana toimi Microsoft Teams. Jokaisella projektiryhmällä oli oma kanavansa, jossa jaettiin projektiin liittyvä dokumentaatio. Kanava toimi myös kommunikoinnin välineenä tiimeille.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteina olivat:

- opiskelijan tukeminen projektityöskentelyssä.
- yhteisöllisyyden ja vuorovaikutuksen vahvistaminen projektiryhmässä käyttämällä aktivoivia, opiskelijalähtöisiä menetelmiä (mm. esittäytyminen, kuulumiset, ryhmäytyminen, osallistaminen paikan päällä ja verkossa).
- vertaistuki ja ohjaus ryhmässä (jokaisella ryhmällä oma Teams-tiimi).
- tukea ryhmänohjaajia vertaisohjaajina projektiryhmissä sekä kehittää heidän verkko-ohjaustaitojaan.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Pilotissa opiskelijat toimivat lukukauden ajan samoissa projektiryhmissä. He pitivät viikoittaisen ryhmätapaamisen kampuksella, jotta ohjaavan ryhmänohjaajan sekä opettajan oli mahdollista seurata tiimien toimintaa ja ohjata heitä. Jokaisesta kokouksesta projektiryhmien tuli kirjoittaa muistio ja ladata se tiimin kanavalle MS Teamsiin, josta opettaja pystyi seuraamaan projektin etenemistä. Tämän lisäksi jokainen opiskelija dokumentoi viikkoraportoinnissaan työskentelyään ja oppimistaan.

Projektiryhmissä opiskelijoilla oli omat projektitoimeksiintoon liittyvät vastuuroolinsa, joista sovittiin toimeksiannon selvittyä. Opiskelijoita kehoitettiin valitsemaan rooli sen perusteella, mitä taitoja heidän olisi hyvä harjoittaa, eikä vahvuuksien perusteella. Projektilla oli myös oma työtila verkko-oppimislustalla (Itslearning), josta projektiryhmät löysivät opintojaksoon liittyviä ohjeistuksia.

Pilotissa yhtenä opintojakson opettajana tein tiivistä yhteistyötä ryhmänohjaajien kanssa. Tapasin omia ryhmänohjaajiani samanaikaisesti kerran viikossa koululla, jolloin kävimme läpi tulevaa tapaamista ja siihen liittyviä asioita. Ennakoimme myös tulevaa ja kannustin sekä rohkaisin heitä ryhmien ohjaamisessa. Tapaamisten välissä ohjasin heitä tarvittaessa sähköpostitse.

Ryhmänohjaaja oli mukana pääsääntöisesti koko tapaamiskerran projektiryhmänsä kanssa ohjaten heidän toimintaansa. Itse olin viikoittain paikalla ja kiertelin projektiryhmissä sekä autoin sekä ryhmänohjaajia että opiskelijoita tarvittaessa. Pääasiallisessa vastuussa olivat kuitenkin ryhmänohjaajat, jotka havainnoivat opiskelijoiden toimintaa ryhmissä ja dokumentoivat tätä. Itse havainnoin myös opiskelijoiden toimintaa käydesäni ryhmissä, mutta ryhmänohjaajat näkivät kokonaistilanteen tarkemmin. Jaoin ryhmänohjaajat työpareihin sovitun mukaisesti.

Opiskelijoita ohjattiin viikoittaisissa tapaamisissa koululla sekä tapaamisten välillä mm. WhatsApp-ryhmissä. Opiskelijat ohjasivat ja auttoivat toisiaan, joten vertaisohjauksella oli tärkeä merkitys ohjausmenetelmänä. Ryhmänohjaajat tukivat myös projektipäälliköitä heidän toiminnassaan. Järjestin erillisen tapaamisen kaikille neljälle projektipäällikölleni, jotka pystyivät näin verkostoitumaan keskenään ja antamaan vertaisohjausta toisilleen. Opintojakson alussa käytiin yhdessä läpi koulussamme käytettävää innovaatiopedagogiikan toteutustapaa, jossa opiskelija on itse aktiivinen ryhmän jäsen ja vastuussa omasta oppimisestaan. Projektin toimeksiantaja esitteli ryhmälle varsinaisen toimeksiannon samaan aikaan.

Pilotissa projektiryhmän opiskelijoita tutustutettiin toisiinsa ja heidät ryhmytettiin opintojakson alussa, koska he eivät tunteneet toisiaan. Projektiryhmän kokoonpano muodostui satunnaisesti arpomalla eri koulutusalojen opiskelijat nimilistoilta. Ryhmänohjaajat kävivät koulutuksen tehtäväänsä alkaen jo keväällä ja heidän kanssaan käytiin toteutukseen liittyviä keskeisiä asioita yhdessä läpi ryhmänohjaajien ohjauksesta vastaavan opettajan johdolla.

Opettajaohjaajat ja ryhmänohjaajat tapasivat toisensa ohjaustiimeittäin ensimmäistä kertaa ennen kesälomaa keskittyen esittäytymiseen ja tutustumiseen ja seuraavan keran koululla elokuussa, jolloin toimeksiannot esiteltiin ja ryhmänohjaajat sekä opettajat keskustelivat projektipajan aloituksesta.

Tulokset

Projektipajaopiskelijoille teetetyin kyselyn tulosten perusteella pilotti edisti yhteisöllisyyttä ja vähensi yksinäisyyden tunnetta suurella osalla opiskelijoita. Sillä oli myös positiivinen vaikutus opiskelijan hyvinvointiin, mm. itseohjautuvuus, opiskeluvalmiudet ja -taidot kehittyivät. Suurin osa vastaajista koki saaneensa apua muilta opiskelijoilta ja myös auttaneensa itse toisia opiskelijoita. Vertaistuella oli myönteinen vaikutus opintojakson suorittamiseen sekä projektiryhmän opiskelijoilla että ryhmänohjaajilla.

Suurin osa vastaajista kertoi, että työskentely yhdessä koululla koettiin parhaaksi yhteistyötavaksi ryhmässä työskentelyn kannalta.

Vinkit ja opettajan havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Opiskelijat, jotka ovat motivoituneita ja joilla on hyvät opiskelutaidot eivät tarvitse ohjausta läheskään niin paljon kuin ne opiskelijat, joilla opiskelu takkuili ja joiden opiskelutaidoissa oli kehitettävää. Osan opiskelijoista mielestä ryhmätyöskentely oli mielekästä ja osan mielestä ei.
- Ryhmytymiseen ja tutustumiseen kannattaa panostaa, koska opiskelijat eivät tunne toisiaan entuudestaan. Ryhmytymistä tulee tehdä pitkin projektia, jotta opiskelijat oppivat tuntemaan toisensa. On myös tärkeää käydä opintojakson tavoitteet huolella läpi ja perustella uusille opiskelijoille opintojakson sisältö.

- Opettajan on tärkeää olla läsnä ja näyttäytyä opiskelijoille, koska opintojen alussa opiskelijalle moni asia on melko epäselvä ja opiskelija saattaa tuntea itsensä epävarmaksi.
- Toimeksiannon sisältö ja laajuus on hyvä olla mietittynä valmiiksi ennen opintojakson alkua ja varmistaa toimeksiantajan kanssa periaatteet.
- Ohjeistusten ja tehtävänantojen sekä niiden sijainnin selkeys, jotta ovat helposti kaikkien löydettävissä.

Mikä toimi?

- Ryhmässä työskentely lisäsi yhteisöllisyyttä, itseohjautuvuutta ja kehitti opiskelutaitoja.
- Ryhmässä saatu vertaistuki.
- Yhdessä työskentely koululla.
- Yhteistyö ryhmänohjaajien kanssa.

Mikä ei toiminut?

- Ryhmänohjaajien muodostamaa työparia ei koettu tarpeelliseksi, koska ryhmänohjaajien tapaamiset tuntuivat riittävän.
- Joissain ryhmissä osa opiskelijoista koki työskentelytavan haasteelliseksi, eivätkä he osallistuneet yhteiseen tekemiseen aktiivisesti.

Mitä haasteita voi tulla?

- Ryhmissä voi esiintyä kitkaa, mikäli työkuorma ei jakaannu tasaisesti kaikkien kesken. Osaa opiskelijoista voi olla haastavaa saada toimimaan oma-aloitteisesti.
- Ryhmäkoko, mikä vaikuttaa konkreettiseen tekemiseen. Jokaisella opiskelijalla tulee olla riittävästi tekemistä koko opintojakson aikana.
- Epävarmuuden sietäminen.
- Opiskelijat eivät aina kysy, jos joku asia on epäselvää. Projektityöskentelyssä ei ole valmiita vastauksia, vaan opiskelijoiden pitää itse suunnitella tekeminen ja aikataulutus. Tämä voi aiheuttaa haasteita joillekin opiskelijoille, jotka toivovat opettajajoh-
toisempaa työskentelyä.

Mitä pitää erityisesti huomioida?

- Projektiryhmän jäsenten tutustumiseen ja ryhmäytymiseen tulee panostaa, kun kyseessä ovat toisilleen tuntemattomat opiskelijat. Tämä tulee huomioida pitkin matkaa.
- Ryhmällä pitää olla pelisäännöt, joihin kaikki sitoutuvat ja joissa on sovittu mm. erimielisyyksien sopimisesta ja myöhästymisistä.
- Tehtävänantojen ja ohjeistuksien tulee olla selkeitä ja helposti löydettävissä.
- Projektinhallinnan teoriaosuuksien käsittely ja niihin valmistautuminen sekä kytkös omaan toimeksiantoon.
- Ryhmänohjaajien ohjaaminen ja tukeminen koko opintojakson ajan. Arvioinnin säännöllinen dokumentointi.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Pitäisin välitsekkauksen projektiryhmän kanssa keskenään, jotta välttyttäisiin mahdollisilta ohjaukseen liittyviltä yllätyksiltä.
- Toisin esille epävarmuuden tunteiden kokemisen olevan luonnollista ja sen, että epävarmuusosaaminen on tärkeä työelämätaito.

Minna Björkberg-Suominen

Opiskelutaidot ja vertaisohjaus tuutorointiryhmässä

Pilotin tavoitteena oli korkeakouluopiskelijoiden ohjauksen ja hyvinvoinnin vahvistaminen vertaisohjauksen kehittämistyön kautta projektimaisissa verkko-oppimisympäristöissä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää opiskelijoiden välisen vertaistuen vaikutus. Pilottiin osallistuvat olivat ensimmäisen vuoden liiketalouden koulutuksen yksi tuutoriryhmä. Pilotti ei kuulunut mihinkään tiettyyn opintojaksoon, vaan se järjestettiin lukujärjestyksen ulkopuolella.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli yksi Yrittäjäyys ja myynti -osaamisalueen ensimmäisen vuoden tuutorryhmistä, joka koostui noin 20 opiskelijasta. Jokaisella tuutorryhmällä on oman tuutoropettajansa lisäksi nimettynä muutama vertaistuutori, jotka auttavat ja ohjaajat aloittavia opiskelijoita opintoihin liittyvissä asioissa. Kyseisellä ryhmällä oli kolme vertaistuutoria, jotka olivat toisen vuoden opiskelijoita ja myös he osallistuivat pilottiin.

Aikaisemmin erillisenä opintojaksona ollut Ammatillinen kasvu on poistunut ja nykyään ohjaamiseen ja tuutorointiin liittyvät asiat ovat osa ensimmäisen syksyn 15 opintopisteen Liiketoimintaosaamisen perusteet -kokonaisuutta. Tällä opintojaksolla kukin tuutoropettaja tapaa oman ryhmänsä opiskelijoita kahdesti viikossa pienryhmäistunnoissa ja ammatilliseen kasvuun liittyvät asiat sisältyvät kyseiseen opintokokonaisuuteen.

Ensimmäisen lukuvuoden toisella lukukaudella tilanne on toinen, koska tuutorointi ja ohjaus eivät sisälly mihinkään tiettyyn opintojaksoon, vaan opettaja tapaa ryhmäänsä esimerkiksi oman oppiaineensa kautta tai järjestämällä erillisiä tapaamisia ryhmänsä

kanssa. Tämä ei kuitenkaan ole niin järjestelmällistä kuin syksyllä. Myös kokemukset vertaistuutoreiden toiminnan ja sitoutumisen vähenemisestä kevään aikana ovat vaikuttaneet pilotin toteuttamiseen.

Pilotissa järjestettiin kaksi tapaamista Teamsissa kevään aikana. Ensimmäinen tapaaminen liittyi osaamispolun valintaan tulevalle syksylle. Yrittäjäyys ja myynti -osaamisalueella ensimmäisen vuoden opiskelijat opiskelevat perusopintoja ensimmäisen vuoden ja keväällä opiskelijoille järjestetään osaamispolun valintaan liittyvä yhteinen infotilaisuus, jossa koulutuksen osaamispolut esitellään ryhmäkohtaisissa infoissa.

Näissä infoissa osaamispolkua ovat esittelemässä kyseiset vastuuopettajat. Valittavia osaamispolkuja ovat tällä hetkellä markkinointi, taloushallinto sekä innovatiivinen liiketoiminta ja yrittäjäyys. Pilotissa osaamispolkuinfo järjestettiin päivän virallisen infon jälkeen niin, että ensimmäisen vuoden opiskelijat olivat lähettäneet valintaan liittyviä kysymyksiä etukäteen sähköisen lomakkeen avulla vuotta vanhemmille opiskelijoille, jotka opiskelivat jo näissä osaamispoluissa. Vanhemmat opiskelijat olivat näin valmistautuneet etukäteen ja itse info järjestettiin tuutorryhmän omalla Teams-kanavalla.

Pilotin toinen tapaaminen järjestettiin myös verkko-oppimisympäristössä ja sen aiheena oli uraohjaus ja oman urapolun rakentaminen. Tapaamisen piti oppilaitoksen ura- ja työelämäpalveluiden asiantuntija ja opiskelijoiden tuli valmistautua tapaamiseen etsimällä mahdollinen työpaikkailmoitus omalta alalta valmistumisensa jälkeen. Opiskelijoita aktivoitiin tapaamisen aikana ja heille kerrottiin mahdollisuuksista rakentaa omaa urapolkua opintojen aikana.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteita olivat:

- edistää opiskelijan opiskelutaitojen sekä itseohjautuvuuden kehittymistä.
- edistää omiin opintoihin ja omaan tuutorryhmään kiinnittymistä.
- vertaistuutoreiden tukeminen verkko-ohjausympäristössä.
- lisätä yhteisöllisyyden kokemista.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Pilotissa opiskelijat toimivat samassa opiskelijaryhmässä kummassakin Teams-tapaamisessa. Opiskelijat olivat tutustuneet toisiinsa syksyllä aloittaessaan opinnot samassa tuutorryhmässä. He olivat kaikilla opintojaksoilla samassa ryhmässä. Opiskelijoita ohjeistettiin ennen tapaamisia, jotta he tiesivät kuinka valmistautua verkkotapaamisiin.

Sekä vanhemmat opiskelijat, vertaistuutorit että opettaja kannustivat aktiivisuuteen tapaamisissa. Tein yhteistyötä vertaistuutorien, vanhempien opiskelijoiden ja asiantuntijan kanssa etukäteen. Suunnittelimme opiskelijoiden kanssa tapaamisten sisältöä, rakennetta ja aktiivisuutta lisääviä toimintoja. Tapasimme kasvotusten ja viestittelimme sähköpostitse. Tapaamisten aikana kaikki toimijat olivat paikalla samanaikaisesti; päävastuu oli opiskelijoilla ja asiantuntijalla. Uraohjaukseen liittyvästä tapaamisesta pois- saolevilta opiskelijoilta pyydettiin korvaavan tehtävän tekemistä, joka koski tapaamisen aikana käytyjä asioita.

Tulokset

Pilottiin osallistuneille opiskelijoille suunnatun kyselyn perusteella pilotti edisti yhteisöllisyyttä ja vähensi yksinäisyyden tunnetta suurella osalla opiskelijoita. Sillä oli myös positiivinen vaikutus opiskelijan hyvinvointiin, mm. opiskeluvalmiudet ja itseohjautuvuus paranivat. Lisäksi henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutus koettiin monipuoliseksi. Kaikki opiskelijat kokivat saaneensa vertaistukea muilta opiskelijoilta. Suurin osa opiskelijoista koki vanhemmilta opiskelijoilta saadun vertaistuen vaikuttavan heidän osaamispolkukupäätökseensä.

Yli puolet opiskelijoista koki, että työskentelyyn, joka tapahtuu ryhmässä ja verkko-oppimisympäristössä, vaikuttaa myönteisimmin työskentely osittain kaikkien kanssa, osittain pienryhmissä. Tämä tieto oli hieman yllättävä siinä mielessä, että pelkkää pienryhmässä työskentelyä ei pidetty parhaimpana työskentelymuotona.

Vinkit ja opettajan havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Opiskelijat, jotka tietävät hyvissä ajoissa tulevan osaamispolkunsaa tai ovat ottaneet asioista itse selvää, eivät koe osaamispolkuinfoa niin tärkeäksi.
- Tuutorryhmäkohtainen osaamispolkuinfo herätti opiskelijoissa mielenkiintoa ja he osallistuivat aktiivisesti tapaamiseen. He uskalsivat kysyä asioista. Osa koki tapaamisen antaneen varmistuksen omaan päätökseen.
- Tuutorryhmäkohtainen uraohjaus koettiin myös hyväksi, mutta osa joutui olemaan pois. Osa ei kokenut asiaa vielä ajankohtaisena.
- Tapaamiset verkko-oppimisympäristössä on hyvä suunnitella huolella, mm. opiskelijoiden osallistaminen.
- Ohjaajan läsnäolo ja aktiivisuus; välillä ohjaaja voi aktivoida osallistujia ja tehdä kysymyksiä.
- Opiskelijat on helpompi saada osallistumaan, kun tapaaminen liittyy johonkin opintojaksoon.

Mikä toimi?

- Yhteistyö vertaistuuoreiden, vanhempien opiskelijoiden ja asiantuntijan kanssa.
- Tapaamiset lisäsivät itseohjautuvuutta, opiskelutaidot kehittyivät.
- Vertaistuki ryhmässä opiskelijoiden kesken.

Mikä ei toiminut?

- Opiskelijoita oli vaikea saada osallistumaan jälkimmäiseen tapaamiseen, koska se oli ylimääräinen, joka ei kuulunut mihinkään yksittäiseen opintojaksoon.
- Korvaavien tehtävien perustelu opiskelijalle on haasteellista, kun tehtävät eivät liity mihinkään tiettyyn opintojaksoon.

Mitä haasteita voi tulla?

- Opiskelijat eivät aina kysy, vaikka joku asia on epäselvä.
- Opiskelijoiden osallistuminen, jos tapaamista ei ole merkitty lukujärjestykseen.
- Tekniset haasteet.

Mitä pitää erityisesti huomioida?

- Tehtävänantojen ja ohjeistuksien tulee olla selkeitä ja helposti löydettävissä.
- Vertaistuuoreiden ohjaaminen ja tukeminen.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Jättäisin korvaavan tehtävän kokonaan pois, koska sitä ei vaadita muissakaan opintojaksoissa.
- Yhdistäisin loppukyselyyn vastaamisen omaan opetukseeni, jotta vastausprosentti olisi korkeampi.

Sirpa Niittymäki

Pienryhmätyöskentely tekniikan Svenska i arbetslivet -opintojaksolla

---

Pilotin aiheena on pienryhmätyöskentely tekniikan ruotsin opintojaksolla. Se toteutetaan monimuotoisesti ja intensiivisesti kahdeksan viikon aikana. Svenska i arbetslivet -opintojaksolla on neljä lähipäivätapaamista, joiden aikana on yhteensä yhdeksän opituntia. Lisäksi on kaksi ohjaustuntia verkossa. Tämä tarkoittaa, että opiskelijan tulee tehdä paljon itsenäistä työtä. Sen tukemiseksi opiskelijat on jaettu 3–4 hengen pienryhmiin. Pienryhmätyöskentelyn tavoitteena on saada opiskelijat aktiivisesti tukemaan toinen toisiaan.

Pilotin taustaa

Pilotti toteutettiin konetekniikan monimuotokoulutuksen toisen vuoden opiskelijaryhmässä, jossa oli 17 opiskelijaa. He suorittivat kolmen opintopisteen laajuisen ruotsin kielen opintojakson, jossa arvioitiin sekä suullinen että kirjallinen ruotsin kielen taito. Opintojakson tavoitteet ovat valtakunnalliset. Sisältönä on mm. opintojen ja työkokemuksen esittely, toimiminen työelämän suullisissa ja kirjallisissa tilanteissa sekä oman ammattialan terminologian käyttö ruotsin kielellä. Opintojaksolla on itsenäisiä kirjallisia ja suullisia tehtäviä sekä ryhmässä suoritettava suullisen kielitaidon tehtävä. Lisäksi opiskelijan tulee olla lähipäivillä ja etätapaamisissa mukana vähintään 50-prosenttisesti.

Opiskelijat on jo opintojen alussa jaettu pienryhmiin. Näitä pienryhmiä käytettiin myös ruotsin opintojaksolla. Pienryhmätyöskentelyllä tuetaan opiskelijoiden ryhmäytymistä, yhdessä oppimista sekä vertaistuen antamista ja saamista. Vertaistuki on tärkeää monimuotoryhmässä, jossa opiskelijat tapaavat toisiaan melko harvoin. Oppimisalustana on verkkoympäristö ICL Learning, johon koko opintojakso dokumentoidaan.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tarkoituksena oli tukea opiskelijoiden ruotsin kielen opiskelua pienryhmien sisäisellä vertaisohjauksella. Tavoitteena oli, että opiskelijat tukevat toisiaan oppimistehtävissä lähitunneilla ja itsenäisen opiskelun aikana. Samalla pyrittiin lisäämään opiskelijoiden sitoutumista tiimityöhön ja opintojakson suorittamiseen. Yhteisöllisyyttä ja vertaistukea pyrittiin lisäämään rohkaisemalla opiskelijoita avoimesti keskustelemaan opintojakson sisällöstä, tavoitteista ja käytetyistä oppimismenetelmistä sekä myös aikaisemmista ruotsin kieleen liittyvistä oppimis- ja käyttökokemuksista.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Svenska i arbetslivet -opintojaksolla arvioidaan opiskelijan ruotsin kielen kirjallinen ja suullinen taito näyttöjen ja kokeen perusteella sekä valtakunnallisten kriteerien avulla. Arviointikriteerit esitellään opiskelijoille opintojakson alussa. Monimuotoisesti toteutettava opintojakso sisältää kolme palautettavaa, itsenäistä tehtävää, pienryhmässä suoritettavan suullisen esittelyn eli suullisen kokeen sekä kirjallisen kokeen. Tehtävät ja kokeet ovat opintojakson oppimistavoitteita tukevia. Opiskelijat tekevät lähitunneilla suullisia ja kirjallisia oppimistehtäviä sekä pareittain että pienryhmissä. Myös itsenäisesti vastattavien tehtävien tekemisessä pienryhmien opiskelijoita kehoitetaan tukemaan toisiaan, vaikkakin kukin opiskelija palauttaa oman, arvioitavan tehtävänsä.

Opettaja tukee opiskelijoiden työskentelyä monipuolisilla ohjeilla: kirjallisilla tehtävänannoilla, videoilla, PowerPoint-esityksillä, etäohjaustunneilla sekä lähitunneilla käytävillä keskusteluilla.

Seuraavassa on esimerkki opintojaksolla käytetystä suullisesta esittelytehtävästä. Ohjeistuksessa on mainittu sekä opiskelijan yksilötyö että ryhmätyö.

Muntliga presentationer på svenska/grupparbete>individuell presentation>diskussion

AIHEEN IDEOINTI JA ARTIKKELIEN HAKU/ryhmätyö

1. Ideoikaa pienryhmässänne konetekniikan alan aihe, jota käsittelette esityksissänne. Valitkaa riittävän laaja aihe, jotta jokaiselle löytyy materiaalia. Aiheita voivat olla esimerkiksi

- Maskiner och verktyg i verkstäder
- Automatiserade produktionslinjer
- Nya energitekniska lösningar.

2. Etsikää ruotsinkielisiä artikkeleita valitsemastanne aiheesta. Käyttökelpoisia sivustoja ovat esimerkiksi:

- <https://www.nyteknik.se/>
- <https://automation.se/>
- <https://verkstadstidningen.se/>
- <https://maskinkontakt.se/>
- <https://www.energinyheter.se/>
- <https://smartsvenska.aalto.fi/sve/input/speciellt-for-teknik/#1482147732497-45a485c9-584a50d9-739c>

3. Valitkaa etsimistänne artikkeleista jokaiselle oma artikkeli työstettäväksi ja esiteltäväksi.

ESITYKSEN VALMISTELU /yksilötyö

1. Lue sinulle valittu artikkeli esim. MOT Online -sanakirjaa apuna käyttäen niin, että ymmärrät pääsisällön.

2. Tee lyhyt sanasto tekstin keskeisistä sanoista. Opettele itse sanasto, jotta osaat käyttää sitä esittelyssäsi. Jaa sanasto sähköisesti muille ryhmäsi jäsenille.

3. Laadi lyhyt konsepti tekstin sisällöstä esim. ranskalaisin viivoin. Älä kirjoita koko esittelyä sanatarcasti. Tarkoitus ei ole lukea esittelyä suoraan paperista.

4. Harjoittele esitystäsi ääneen ja varmista, että konseptisi toimii.

ESITTELY JA RYHMÄKESKUSTELU / yksilötyö ja ryhmätyö +

5. Esittele oma artikkelisi vapaasti omalle ryhmällesi sekä toiselle pienryhmälle. Varaudu keskustelemaan omasta artikkelistasi sekä muiden artikkeleista. Puhu vapaasti.

Esittelyt tehdään pienryhmissä etänä (ZOOM) siten, että paikalla on kaksi pienryhmää kerrallaan. Esittelyt sijoitetaan viikoille 40 ja 41. Aikataulu laaditaan yhdessä ja on nähtävissä Its-learningissä. Noudata aikataulua!

ARVIOINTI

Itsearviointi ja opettajan arviointi

Esimerkki Svenska i arbetslivet -opintojaksolla käytetystä suullisesta esittelytehtävästä.

Edellä mainittu tehtävä edellytti pienryhmiltä aktiivista yhteistyötä. Tavoitteena oli, että ruotsin kielen taidoltaan eritasoiset opiskelijat tukisivat toisiaan sekä tehtävän valmistelussa että suullisessa esittelyssä, joka käytiin Zoomissa. Esittelyssä oli mukana kaksi pienryhmää kerrallaan. Näin opiskelijat saivat vertaistukea sekä omalta että toiselta pienryhmältä.

Tulokset

Opintojakson loputtua opiskelijat vastasivat Vertaisohjauksesta voimaa -hankkeen opiskelijoille suunnattuun kyselyyn, jossa oli sekä hankkeen yhteisiä kysymyksiä että opettajan laatimia, pilottikohtaisia kysymyksiä. Kysymyksiin vastasi kahdeksan opiskelijaa 17:stä. Kaikki vastaajat olivat ryhmän opiskelijoita, jotka antoivat ja saivat vertaistukea.

Seuraavassa esitellään hankkeen yhteisten kysymysten tulokset yleisesti. Opettajan laatimien pilottikysymysten tulokset esitellään tarkemmin.

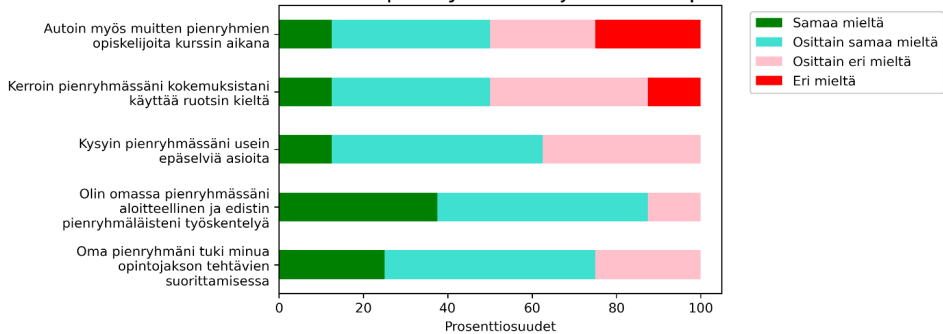
Hankkeen yhteiset kysymykset 2–9 käsittelivät yhteisöllisyyttä, yksinäisyyden kokemista, itseohjautuvuuden kehittymistä, opiskeluvalmiuksien kehittämistä, opintojen edistymistä, opiskelutaitojen kehittymistä, henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutusta ja opiskeluhuvinvointia. Vastausten perusteella saatiin seuraavia tuloksia:

- Pilotti vaikutti myönteisesti yhteisöllisyyteen.
- Yksinäisyyden kokeminen tai tunne yksilötasolla väheni monen mielestä paljon ja ryhmätasolla hyvin paljon.
- Pilotti tuki merkittävästi opiskelijoiden itseohjautuvuutta. Vastaajista enemmistö oli osittain sitä mieltä, että itseohjautuvuus kehittyi paljon.
- Opiskelijoiden opiskeluvalmiudet kehittyivät pilotissa jonkin verran.
- Pilotti vaikutti opintojen edistymiseen ja opiskelutaitoihin myönteisesti.
- Vuorovaikutus oli pilotissa monipuolista.
- Opiskeluhuvinvointiin ja opintoihin kiinnittyminen koettiin pilotissa enimmäkseen onnistuneena.

Yllä mainitut tulokset osoittavat, että pilotin toimintatavat ovat pääsääntöisesti vaikuttaneet myönteisesti tutkittuihin asioihin.

Opettajan omat kysymykset 10 ja 11 käsittelivät toisaalta yksittäistä opiskelijaa, toisaalta pienryhmän työskentelyä. Kuvassa 1 ovat yksittäistä opiskelijaa koskevat kysymykset, kuvassa 2 pienryhmän työskentelyä koskevat kysymykset.

Kysymyksiä pienryhmästäsi saamasta tuesta sekä omasta toiminnastasi pienryhmässä ja sen ulkopuolella

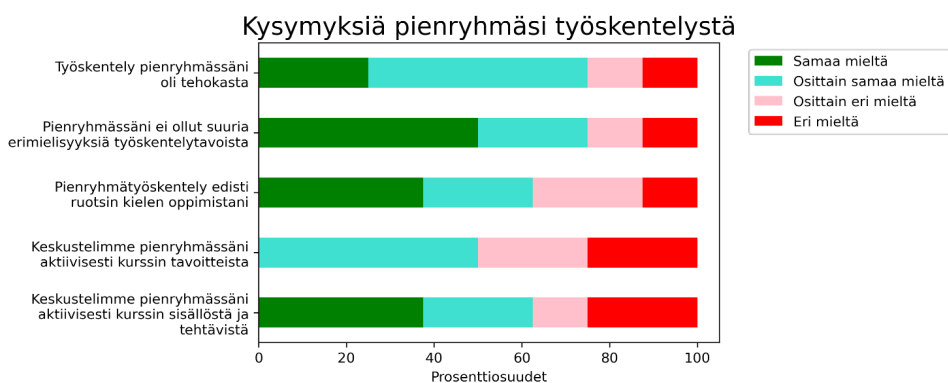
Kuva 1.

Pienryhmätuki: opiskelijan toiminta pienryhmässä ja sen ulkopuolella.

Kuvan 1 kysymysten perusteella pienryhmillä oli opiskelijoille merkitystä ja työ pienryhmissä onnistui:

- Opiskelijat tukivat toinen toisiaan sekä kertoivat kokemuksiaan ruotsin kielen käytöstä.
- Pienryhmässä opiskelijat kysyivät usein epäselviä asioita.
- Opiskelijat toimivat pienryhmässä aloitteellisesti ja edistivät toinen toistensa työskentelyä.

Kyselyn tulosten perusteella pienryhmät toimivat hyvin ja opiskelijat onnistuivat niissä tukemaan toisiaan tehtävien suorittamisessa. Vertaistuki ja -ohjaus oli hyödyllistä. Opiskelijat olivat aloitteellisia ja auttoivat toisiaan. Vertaisohjauksen periaate ajatusten jakamisesta täyttyi myös, kun opiskelijat kyselivät epäselviä asioita. Sen sijaan aikaisempia kokemuksia ruotsin kielen käytöstä ei aktiivisesti kerrottu. Vastausten perusteella vertaistukea ja -ohjausta annettiin pääasiassa juuri omassa pienryhmässä.

Kuva 2.

Opiskelijoiden kokemuksia pienryhmän työskentelystä.

Kuvan 2 tulosten mukaan pienryhmätoiminta oli aktiivista ja yleisesti opintoja edistävä:

- Opiskelijat kokivat pienryhmätyöskentelyn tehokkaaksi.
- Opiskelijoilla ei ollut suuria erimielisyyksiä työskentelytavoista.
- Pienryhmätyöskentely tuki hyvin ruotsin kielen oppimista.
- Opiskelijat keskustelivat pienryhmässä melko aktiivisesti opintojakson sisällöstä ja tehtävistä, mutta eivät niinkään paljon tavoitteista.

Kyselyn tulosten perusteella pienryhmä mahdollistaa keskustelun opintojakson sisällöstä, tehtävistä ja tavoitteista, mitkä ovat oleellisia opintojakson suorittamisessa. Muutammat opiskelijat eivät kuitenkaan tässä pilotissa keskustelleet näistä asioista kovin aktiivisesti. Lieneekö selitys se, että esimerkiksi tavoitteet olivat opiskelijoille selkeät, kun ne oli opintojakson alussa esitelty. Pienryhmätyöskentely edisti ruotsin kielen oppimista, mutta ei ehkä kaikkien osalta riittävästi. Työskentely pienryhmissä sujui pääosin hyvin, suuria erimielisyyksiä toimintatavoista ei vastanneiden mukaan ollut. Työskentelyä voisi vielä tehostaakin.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Pienryhmäkoko 3–4 opiskelijaa oli sopiva. Opiskelijat olivat innostuneita opintojakson ja toimintatavoista. Vertaistuki ja -ohjaus koettiin hyvänä.

Mikä toimi?

- Pienryhmätyöskentely auttoi opiskelijoita tehtävien suorittamisessa. Erityisesti suullista kielitaitoa mittaava esittely pienryhmissä onnistui hyvin. Opiskelijat onnistuivat yhteistyössä ja toistensa tukemisessa.
- Pienryhmät olivat yhteydessä toisiinsa myös lähituntien ulkopuolella ja auttoivat toisiaan tarvittaessa.

Mikä ei toiminut?

- Muutamassa ryhmässä oli passiivinen opiskelija, joka hidasti muitten toimintaa. Tämä näkyy todennäköisesti kyselyn vastauksissa – tällainen opiskelija ei myöskään kysynyt epäselviä asioita pienryhmässään.

Mitä haasteita voi tulla?

- Suurin haaste on pienryhmän toimimattomuus. Pilotin ryhmät oli muodostettu jo ennen opintojaksoa. Mikäli ryhmän jäsenet eivät sitoudu suoritettaviin tehtäviin ja aikatauluihin, ei pienryhmätyö onnistu. Kun ryhmät on tehty sattumanvaraisesti, eikä esimerkiksi ruotsin kielen taidon mukaan, voivat ryhmät olla keskenään hyvin heterogeenisiä. Ryhmässä, jossa on heikosti ruotsia osaavia, ei vertaistukikaan ole kovin vahvaa.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Ohjeet pienryhmien työskentelytavoista tulee antaa selkeästi. Kirjallisten ohjeiden lisäksi saattaisi olla hyvä lisätä esimerkiksi video-ohjeita. Kun ryhmät työskentelevät suurelta osin itsenäisesti, pitää ohjeita olla varmuudenkin vuoksi paljon.
- Opettajan pitää ohjeistaa selkeästi, mitkä tehtävät ja suoritukset ovat pienryhmätehtäviä, mitkä yksilötehtäviä. Lisäksi pitää ohjeistaa, miten opiskelijoilla on lupa tukea toisiaan myös yksilötehtävien suorittamisessa.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Lisäisin opintojaksolle pohdintatehtävän: Miten opiskelija mieltää sisällön ja tavoitteet ja miten oppimistavoitteisiin päästään toinen toistaan tukien?
- Kertoisin itse enemmän vertaistuen ja -ohjauksen merkityksestä.
- Varmistaisin paremmin, että ryhmissä ei olisi passiivisia opiskelijoita. Pyytäisin esimerkiksi lyhyen viikkoraportin kultakin pienryhmältä.

Jonna Heikkilä

Ryhmänohjaus -opintojakso

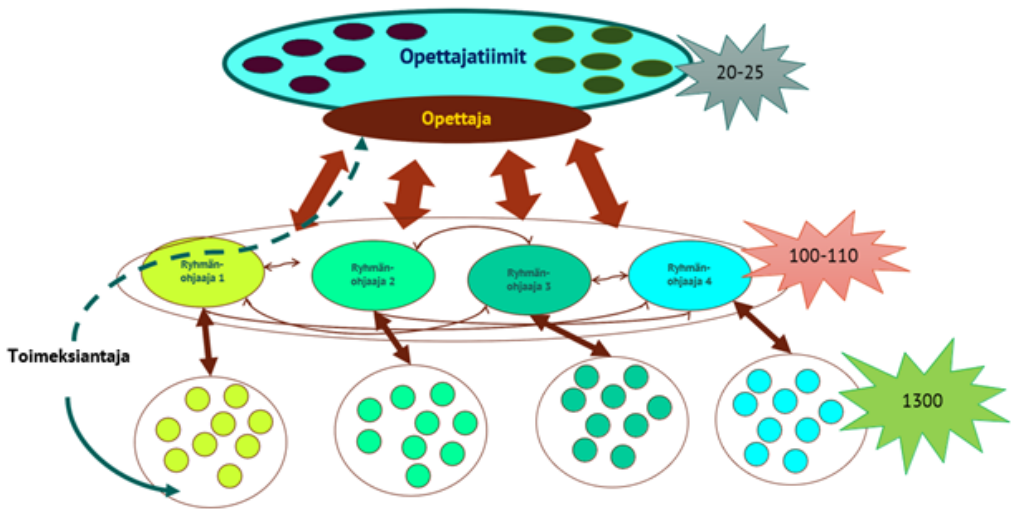
Pilotin ensisijaisena tavoitteena oli jännittämisen normalisointi Turun ammattikorkeakoulun Tekniikka ja liiketalous -sektorin ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Ryhmänohjaus-opintojaksolle osallistuu pääasiassa toisen vuoden opiskelijoita, jotka toimivat osana opintojaksoaan ohjaajina ensimmäisen vuoden opiskelijoille Projektipaja-opintojaksolla. Jännittämisteema sisällytettiin osaksi ryhmänohjaajien valmennusta ja tämä toteutettiin yhteistyössä opintopsykologien kanssa.

Toisena tavoitteena pilotissa oli ryhmänohjaajien vertaisohjauksen osaamisen vahvistaminen etätyöskentelyssä. Pandemian myötä siirryttiin etäopiskeluun, jolloin todettiin, että erityisesti opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen perustuvassa opintojaksossa etäohjaukseen, osallistamiseen sekä aktivointiin tulee panostaa ja etätyöskentelyn harjoittelu on tarpeellista.

Pilotin taustaa

Pilotin ensisijaisena kohderyhmänä oli vapaavalintaiselle Ryhmänohjaus-opintojaksolle osallistunut monialainen opiskelijaryhmä. Ryhmänohjaus-opintojakso alkaa maaliskuussa ja päättyy joulukuussa, ja sille osallistuu vuosittain noin 100 opiskelijaa. Ryhmänohjaus-opintojaksolla harjoitellaan esimiestaitoja ja ns. ”soft skillsejä” turvallisessa ympäristössä. Ryhmänohjaajat valmistautuvat ohjaukseen ensimmäiset kuukaudet, minkä jälkeen he soveltavat oppimaansa käytännön työssä ja ohjaavat kukin omaa projektipajaryhmäänsä opettajaohjaajan apuna syyslukukauden ajan.

Projektipaja-opintojakso on pakollinen kaikille opintojen päivätoteutukseen osallistuville opiskelijoille Tekniikka ja liiketalous -sektorilla, ja sille osallistuu vuosittain noin 1 400 ensimmäisen vuoden opiskelijaa. Projektipajat ovat monialaisia opiskelijaryhmiä, jotka tekevät työelämälähtöistä projektia ensimmäisenä opiskeluvuotenaan. Opettajaohjaajia projektipajoihin osallistuu noin 25. Heistä jokaisella on neljä projektipajaa eli neljä ryhmänohjaajaa ohjauksessaan (Kuva 1.). Opettajaohjaajat tutustuvat omiin ryhmänohjaajiinsa elokuussa ja aloittavat tuolloin valmistelevan yhteistyön syyskuussa käynnistyviin projektipajoihin.

Kuva 1.
Projektipajakokonaisuus vuonna 2022.

Ryhmänohjaus-opintojakso alkaa valmennuspäivillä, joista ensimmäinen järjestetään huhtikuussa ja jälkimmäinen elokuussa. Valmennuspäivät ovat kokopäiväisiä ja niitä järjestetään kaksi samansisältöistä, jotta iso ryhmä saadaan pienemmäksi. Ennen valmennuspäiviä opiskelijoiden tulee palauttaa ennakkotehtävä, jossa käsiteltävä teema liittyy tulevan valmennuspäivän teemaan.

Huhtikuussa käsiteltäviä teemoja ovat projektipajan tausta ja tavoitteet, johtaminen ja fasilitointi, toimiva ryhmä sekä ryhmäytyminen. Pilotin myötä jännittäminen lisättiin mukaan huhtikuun teemoihin. Elokuun teemoja ovat viestintä ja vuorovaikutus, jolloin käsiteltiin pilotin toista teemaa eli etäohjausta. Projektipajoissa on yksi pakollinen etätyöskentelykerta, jolloin etätyöskentelyä ja osallistavaa etäohjausta harjoitellaan. Valmennusten tavoitteena on vertaistukea hyödyntäen tarjota keinoja ja työkaluja erilaisen ihmisten ymmärtämiseen, osaamisen hyödyntämiseen, motivaation tunnistamiseen sekä tukemiseen.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteita olivat:

- Jännittämisen puheeksiotto, normalisointi ja yhdessä pienryhmässä erilaisten jännittämisen sietämistä helpottavien keinojen ja näkökulmien tutkiminen.
- Yhteisöllisyyden ja opintoihin kiinnittymisen vahvistaminen.
- Osallistaminen verkkotyöskentelyssä.
- Vertaisohjauksen merkitys ja mahdollisuudet osallistamisessa.
- Työkaluja, toimintatapoja ja oppeja tulevia ryhmänohjaajia varten.
- Kehitetään uusi normaali projektityöskentelyyn (hybridimalli, joka sisältää sekä verkko- että lähitapaamisia ja -työskentelyä).

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Jännittämisteema otettiin mukaan ryhmänohjaajien huhtikuun valmennukseen. Opintopsykologit laativat materiaalin, jonka pohjalta jännittämistä käsiteltiin. Teemoina olivat mm. jännittämisen yleisyys, kokemustavat ja vaikutus opiskeluun. Lisäksi keskusteltiin ihmisten suhtautumisesta jännittämiseen sekä käytännön keinoista jännittämisen helpottamiseksi. Osana esitystä ryhmänohjaajat myös vastasivat anonyymiin kyselyyn omasta jännittämisestään.

Opintopsykologit olivat myös laatineet *Jännittämisspaketti*-nimisen ohjeistuksen ryhmänohjaajien käytettäväksi oman projektiryhmän kanssa. Ohjeistus sisälsi ryhmän jäsenille lyhyen tietopaketin Vähän tietoa jännittämisestä, joka tuli jakaa ryhmäläisille etukäteen.

Pajaryhmän tapaamisessa muodostettiin jännittämisjana sen mukaan, kuinka paljon kukin jännitti juuri sillä hetkellä. Tämän jälkeen jokainen ryhmän jäsen vuorollaan kertoi, miksi asettui juuri siihen kohtaan janaa ja missä kohtaa kehoa jännitys tuntui. Tämän jälkeen ryhmä keskusteli yhdessä, miltä tehtävän tekeminen tuntui.

Seuraavaksi ryhmän jäsenille jaettiin infopaperi *Vähän tietoa jännittämisestä*, minkä kukin luki läpi. Tämän jälkeen ryhmä katsoi yhdessä videon *Kuinka pääsen eroon esiintymisjännityksestä?* <https://areena.yle.fi/1-3025849>.

Videon jälkeen ryhmänohjaaja keskusteli yhdessä ryhmän kanssa ao. kysymysten pohjalta jännittämisestä.

- Mitä opin jännittämisilmiöstä?
- Mikä oli uutta/yllättävää? Mikä tuttua?
- Muuttuiko suhtautumiseni omaan ja/toisten jännittämiseen? Jos, niin miten?
- Tunnistatko tilanteita, jossa olet turvautunut välttämiskäyttäytymiseen, esimerkiksi lykännyt puhelinsoittoa, jättänyt menemättä johonkin tilanteeseen yms.?
- Millä keinoilla jännittämistä voi sietää ja helpottaa omalla kohdalla?
- Miten ryhmässä voitaisiin toimia siten, että se tuntuisi turvallisemmalta – jännittämistä olisi helpompi sietää?
- Millaisia ovat hyvät yleisötaidot – eli miten tehdä omalta osaltaan esiintyjän tilanne helpommaksi?

Etäohjauksen käsittely integroitiin laajemmin ennakkovalmistautumiseen ja valmennukseen. Teemaa käsiteltiin jo etänä toteutetussa aloitusinfossa sekä huhtikuun että elokuun valmennuksissa. Elokuun valmennuksen ennakkotehtävässä opiskelijan tuli pohtia ja esittää osana syksyn ohjaussuunnitelmaansa, miten hän toteuttaa etäkerran ja ohjaa sen osallistavan etätyöskentelyn näkökulmasta.

Keskeisessä roolissa etäohjauksen suunnittelussa on vertaistuki ja keskustelu, joten valmennuksissa panostettiin paljon sekä omien hyvien ja huonojen kokemusten esiintuomiseen. Keskusteluissa refleктоitiin kokemuksia ja mietittiin syitä, jotka tekivät niistä onnistuneita tai toisaalta miten epäonnistuneista etäkerroista olisi saatu toimivia.

Tulokset

Ryhmänohjaus- sekä Projektipaja-opintojaksoilla on käytössä omat vuosittain toteutettavat kyselyt, joita pilotissa päätettiin hyödyntää. Kyselyihin lisättiin pilotin myötä jännittämiseen sekä etätyöskentelyyn liittyvät kohdat. Ryhmänohjaajista (n=66, N=107) 77 % ohjasi projektipajaryhmäänsä etänä 1–2 kertaa ja 20 % ohjasi ryhmää 3–6 kertaa. Enemmistö ryhmänohjaajista koki etäosallistumisen onnistuneen pajassaan hyvin. Lisää tukea verkko-ohjaukseen olisi kaivannut noin 5 % ryhmänohjaajista eli verrattain vähän. Ne, jotka lisää tukea olisivat kaivanneet, nostivat esiin vinkkien tarpeen passiivisten osallistujien aktivointiin.

Taulukko 1.

Ryhmänohjaajien (n=66) vastaukset jännittämisen käsittelyyn, jännittämispaketin käyttöön ja näiden asioiden mahdollinen edistävä vaikutus ryhmän työskentelyyn.

	En	En osaa sanoa	Kyllä	Keskiarvo	Mediaani
Käsittelitkö/keskustelitkö jännittämistä projektipajaryhmässäsi?	15,4%	9,2%	75,4%	2,6	3,0
Käytitkö valmista "jännittämispakettia" ryhmässäsi (vastaa Kyllä, mikäli käytit omaa muokattua versiota paketista)?	66,7%	15,1%	18,2%	1,5	1,0
Mikäli käsittelit jännittämistä jollain tavalla projektipajaryhmässäsi, koetko sen edistäneen ryhmän työskentelyä?	12,7%	34,9%	52,4%	2,4	3,0

Vastaajista 75 % (n=66, N=107) oli käsitellyt tai keskustellut jännittämisestä projektipajaryhmässään. Jännittämispakettia oli käyttänyt 18 %. Vastanneista 52 % koki jännittämisen käsittelyn edistäneen oman ryhmän työskentelyä. (Taulukko 1.)

Projektipajalaiset (n= 130) kokivat osallistuneensa aktiivisesti työskentelyyn ja keskusteluun myös verkon kautta toteutetuissa tapaamisissa (noin 72 %). Kyselyyn vastanneista suurin osa koki yhteisöllisyyttä projektipajassaan (noin 74 %). Yksinäisyyttä koki noin 9 %. Ryhmänohjaajan onnistuminen projektiryhmän aktivoinnissa myös verkossa toteutetuissa tapaamisissa jakoi mielipiteet. Noin 45 % vastaajista koki ryhmänohjaajan onnistuneen, mutta noin 34 % oli eri mieltä (noin 22 % ei osannut sanoa).

Projektipajalaisista 61 % vastasi, että jännittämistä oli keskusteltu tai sitä oli käsitelty projektipajaryhmässä. Noin 43 % koki sen edistäneen ryhmän työskentelyä. Projektipajalaisilta kysyttiin myös heidän kokemustaan sosiaalisten tilanteiden jännittämistä. (esimerkiksi ryhmätilanteet, etätapaamiset, ohjaajatapaamiset). Suurin osa vastanneista jännitti verrattain vähän, vähän tai ei yhtään, noin 26 % jonkin verran, voimakkaasti tai erittäin voimakkaasti.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Ryhmänohjaajat kokivat jännittämisen tärkeäksi käsiteltäväksi teemaksi. Usein osa ryhmänohjaajista osallistuu opintojaksolle harjoitellakseen omia esiintymistaitojaan ja oppiakseen hyväksymään sekä tullakseen toimeen oman jännittämensä kanssa. Pilotissa he saivat keinoja ja työkaluja ottaa jännittäminen puheeksi ja käsitellä sitä erilaisessa roolissa.

- Ryhmänohjaajat kokivat jännittämisteeman hyvin käytännönläheiseksi aiheeksi. He selvästi nauttivat keskustella siitä. Keskusteluun oli helppo osallistaa opiskelijoita. Teema tuntui keventävän muutoin melko raskaita kokopäivän valmennuksia.
- Jännittämisteeman ja vertaiskokemuksista keskustelun kautta ryhmänohjaajat tuntuivat ymmärtävän paremmin erilaisia ihmistyyppejä ja miten tärkeää on varmistaa erilaisten osallistamiskeinojen kautta myös jännittäjien mahdollisuudet osoittaa omaa osaamistaan sekä aktiivisuuttaan.
- Etätyöskentely sekä sen ohjaus jännitti selvästi ryhmänohjaajia, erityisesti se, miten mahdollistaa ja varmistaa kaikkien osallistuminen. Pandemian aikana etäopiskelua oli niin paljon, että ryhmänohjaajien motivaatio etäkertaan oli osalla matala. Suunnitelmallisuuden, yhteisten pelisääntöjen luominen (esimerkiksi kameroiden pitäminen päällä) sekä ryhmäytymiseen panostaminen olivat keskeisiä tekijöitä etätyöskentelyn onnistumiseksi.

Mikä toimi?

- Yhteistyö opintopsykologien kanssa oli ehdottomasti parasta pilotissa. Kaksi opintopsykologia kertoi ja keskustelutti ryhmänohjaajia jännittämisestä, mikä oli toimivaa asiantuntemuksen ja asian tärkeyden painottamisen kannalta. Jännittämisteema otettiin pysyvään käyttöön Ryhmänohjaus-opintojaksolla. Seuraavilla opintojaksoilla vastuuopettaja toteuttaa saman opintopsykologeilta oppimansa perusteella.
- Keskustelu jännittämisestä oli aiheena toimiva, konkreettinen ja helposti lähestyttävä. Keskustelut saivat ryhmänohjaajat pohtimaan erilaisia ihmistyyppejä opiskelijoissa ja asettumaan heidän asemaansa.
- Etätyöskentelystä ja sen tehostamiskeinoista oli selvästi tärkeää puhua opiskelijoille. He ovat pandemian aikana kokeneet opetuksessa, miten hyvin tai huonosti etätyöskentely on saatu toimimaan. Opintopsykologien yksinkertainen ja ensisijainen vinkki oli: kamerat päälle!

Mikä ei toiminut?

- Etäohjaus ennakkotehtävässä oli sinällään toimiva ratkaisu, mutta itse valmennuksessa sen käsittelylle ei ollut riittävästi aikaa. Osallistaviin menetelmiin ja erilaisiin työkaluihin ja keinoihin olisi ollut hyvä varata enemmän aikaa.

- Isossa kokonaisuudessa käytännön toteutuksen seuranta on vaikeaa. Projektipajaan osallistuu joka vuosi noin 1 400 opiskelijaa, ryhmänohjaajia on noin 100 ja opettajaohjaajia noin 25. Se, miten ryhmänohjaaja jännittämistä käsittelee omassa projektipajaryhmässään (tai ei käsittele), ja miten hän etätyöskentelykerran toteuttaa, jää hänen sekä ohjaajavan opettajan vastuulle.

Mitä haasteita voi tulla?

- Projektipajaryhmät ovat isoja, 13–16 opiskelijaa. Jännittämisestä puhuminen isossa ryhmässä voi olla haastavaa joillekin, joten ryhmänohjaajan tulisi miettiä tarvittaessa jakautumista pienempiin ryhmiin. Myös etätyöskentelyssä jakautuminen pienempiin työryhmiin on osallistamisen ja tehokkaamman työskentelyn kannalta järkevää.
- Opettajaohjaajalla on kullakin neljä projektipajaa. Ryhmänohjaaja on siis käytännössä se, joka on ryhmän kanssa ja ohjaa sitä parhaaksi katsomallaan tavalla. Vaatii hyvää ennakkointia, suunnitelmallisuutta ja viestintää, jotta opettajaohjaaja voi halutessaan seurata, miten ryhmänohjaaja ohjaa käytännössä etätyöskentelyä ja miten jännittämistä ja työskentelyä reflektoidaan ryhmässä.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Valmennuksista poissaolijat suorittavat korvaavan tehtävän, joka sisältää valmennuspäivässä käsiteltyjä teemoja. Erityisesti jännittämisestä puhuminen on valmennuksessa keskeisessä asemassa, joten tämä olisi hyvä huomioida tehtävää laatiessa.
- Pilottiteemojen käsittely vaatii riittävän ajan työstölle ja keskustelulle. Lisäksi huhtikuun valmennus todettiin elokuuta sopivammaksi ajankohdaksi, sillä tällöin on enemmän aikaa pohdiskelulle ja sulattelulle. Elokuussa valmennus sisältää paljon käytännön asioita eikä vastaavanlaista rauhaa ja aikaa keskustelulle ole. Elokuussa on hyvä kuitenkin muistuttaa aiheesta sekä jännittämisspaketista.
- Ryhmänohjaus-opintojaksolla on vielä syyskuun lopussa arviointivalmennus, jolloin ryhmänohjaajia perehdytetään vertaisarvioinnin toteutukseen opintojaksolla. Tällöin on myös hyvä tilaisuus muistuttaa jännittäjistä, jotta arviointia varten tehtävässä havainnoinnissa otetaan myös huomioon erilaiset lähtökohdat sekä osallistamisen ja osallistumisen mahdollisuudet ja keinot.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Huhtikuun valmennus jouduttiin pandemian vuoksi pitämään etänä, jolloin huomattiin, että jännittämisestä keskustelu oli huomattavasti vaikeampaa ryhmänohjaajille etänä kuin kasvotusten. Keskustelu pienemmissä ryhmissä ja lisää aikaa olisi voinut edesauttaa useamman ryhmänohjaajan osallistumista.
- Vahvistaisin opettajaohjaajien tietoisuutta ryhmänohjaajien kanssa käsiteltävistä asioista. Opettajaohjaajat tulevat mukaan projektipajoihin ja ryhmänohjaukseen vasta syksyllä elokuun valmennuksen yhteydessä. Jännittäminen käsitellään huhtikuussa, joten käytännön toteutus jää ryhmänohjaajien vastuulle. Olisi hyvä varmistaa, että opettajaohjaajat vähintään keskustelevat asiasta omien ohjaajiensa kanssa ja kannustavat ottamaan puheeksi jännittämisen ja käyttämään jännittämispakettia.

Tarmo Karhu

Vertaisohjaus Avoimen AMK:n Muotoiluajattelun opintojaksossa

Pilotin tavoitteena oli vertaisohjaamisen ”hengen” luominen Avoimen AMK:n monimuoto-toteutuksessa, jossa muotoiluajattelun aiheeseen syvennyttään lukupiirien, alustusten ja niihin liittyvien keskustelujen kautta. Varsinaisia vertaisohjaajia ei tästä kahdeksan opiskelijan ryhmästä valittu, vaan opiskelijat antoivat ja saivat vertaisohjausta opintojakson eri vaiheissa ja tilanteissa sekä ohjatusti että vapaamuotoisesti.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli Muotoilun korkeakouludiplomin Avoimen AMK:n viimeisen Muotoiluajattelu ja palvelumuotoilu -opintomoduulin Muotoiluajattelun opintojakson kahdeksan opiskelijaa, joista kuusi oli korkeakouludiplomiopiskelijoita ja kaksi konetekniikan tutkinto-opiskelijaa. Korkeakouludiplomiopiskelijat tunsivat jo toisensa useamman yhteisen opintojakson kautta edellisestä syksystä alkaen. Muotoiluajattelun viiden opintopisteen opintojakso toteutettiin monimuoto-opiskeluna niin, että alussa ja lopussa oli lähitapaamiset ja välissä neljä etäohjauskertaa.

Suunnitelma pääsisällön ja aikataulun osalta jaettiin myös opiskelijoille graafisena esityksenä. Kuviossa oli myös tapaamisten väliin jäävät viikot merkitty, jolloin itsenäinen työskentely ja ryhmätapaamiset oli selkeämmin sijoitettavissa. Miro-alustalle tehtyä prosessikaaviota oli myös helppoa päivittää tarpeen mukaan.

Näiden lisäksi opiskelijat tapasivat toisiaan etänä ryhmiensä lukupiirikeskusteluissa. Yhteisissä etäohjaustapaamisissa käytettiin Zoom-alustaa. Omissa ryhmätapaamisissaan opiskelijat saivat käyttää mitä tahansa sopivaksi katsomaansa alustaa.

Pilotin tavoitteet

Tavoitteena on selvittää, millaista vertaisohjaamista monialaisessa Avoimen AMK:n opiskelijaryhmässä tarvitaan ja miten sellaista voidaan luontevasti toteuttaa pääasiassa etäopinnoissa.

- Tukea opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja -johtamisen sekä opiskelutaitojen kehittymistä projektimaisissa verkko-oppimisympäristöissä.
- Edistää opintoihin kiinnittymistä ja vähentää niistä putoamista kriittisissä vaiheissa.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Muotoiluajattelun ja Palvelumuotoilun opintojaksot avattiin yhteisessä lähipäivässä johdantoluennoilla ja yhteisellä keskustelulla. Samalla myös muodostettiin lukupiiriryhmät yhdessä: ensimmäisessä osiossa luettavaksi annettiin kolme kirjaa, ohjaaja teki alustavan ryhmäjaon satunnaisperiaatteella ja ryhmiä vielä hieman muokattiin opiskelijoiden toiveiden mukaan – lähinnä annettuihin kirjoihin ja kieleen liittyen. Muotoiluajattelun oma projektityö jätettiin pois, koska samaan aikaan oli kahden muun muotoilun opintojakson projektit, joihin myös muotoiluajattelun sisältöjä saattoi hyödyntää.

Vertaisohjaamisen teema avattiin niin, että tavoitteena on ottaa vertaisohjaaminen ikään kuin taustavireeksi koko opintojaksolle, mikä sopii hyvin muotoiluajattelun yhdessä tekemisen ja monipuolisen kommunikoinnin lähtökohtiin. Samalla todettiin, ettei tämän varsin pienen ryhmän kohdalla ole tarpeen tai mielekästä valita tiettyjä henkilöitä vertaisohjaajiksi, vaan kaikki ottavat vertaisohjausvastuun yhteisessä tekemisessä. Omassa ohjaajan roolissani painotin samanarvoisuutta opiskelijoiden kanssa ja mahdollisuutta avoimeen keskusteluun, mikä tapaamisissa toteutuikin varsin hyvin.

Opintojaksolla pääroolissa olivat siis lukupiirit sekä ohjaajan alustukset, joiden molempien sisällöistä keskusteltiin yhdessä. Lukupiiritehtävä jakautui kahteen osioon:

- Vaihe 1. Muotoiluajattelu: kolme kirjaa muotoiluajattelusta.
- Vaihe 2. Luovuus, innovointi ja tulevaisuus: kolme aineistoa, jotka kytkeytyvät/kytketään muotoiluajattelun teemoihin.

Molemmissa osioissa opiskelijoiden tehtävänä oli lukea aineisto, käydä ryhmissä aiheista keskustelua ja tallentaa ryhmäkohtaisesti koostavat ja ainakin kevyesti strukturoidut keskusteluseisiot (Teams, Zoom tms.). Annettua kokonaisuikataulua lukuun ottamatta ryhmät sopivat lukemisen ja keskustelujen aikatauluista itseohjautuvasti keskenään.

Ohjaajana latasin oppimisalustalle (Itslearning) palautetut keskustelutallenteet omalle YouTube-kanavalle (ei-julkisina) ja jaoin ne sieltä linkeillä koko ryhmälle opintojakson oppimisalustalla. Jatko tehtävänä molemmissa osioissa olikin katsoa muiden keskustelutallenteet ja koota ryhmissä keskeiset ja kiinnostavimmat huomiot sekä kysymykset ja kommentit, jotka toimivat keskustelujen avaajina viimeisessä tapaamisessa.

Tulokset

Opintojaksolle osallistui kahdeksan opiskelijaa ja kyselyyn vastasi kuusi opiskelijaa.

Kyselyn perusteella kokemukset vertaisohjaamisen hyödyntämisestä olivat enimmäkseen positiivisia (yhteisöllisyys, itseohjautuvuus, opiskeluvälmiudet, opinnot, opiskelutaidot, vuorovaikutus henkilöstön kanssa, opiskeluhuvinvointi, tuen ja avun saaminen muilta opiskelijoilta ja keskustelu muiden opiskelijoiden kanssa).

Tallennetut keskustelut (á noin 20 min) olivat tavallisiin PowerPoint-esityksiin tai kirjalliseen raportointiin (essee, referaatti tms.) verrattuna selvästi toimivampi ja mielekkäämpi ratkaisu niin jakamisen, sisäistämisen kuin arvioinninkin kannalta. Keskustelussa aineistojen käsittelyssä opiskelijoiden täytyi pohtia omia ajatuksiaan suhteessa

luettuun ja näin päästiin luontevasti pelkän referoinnin tasoa pidemmälle. Keskustelutallenteista oli myös helpompi nostaa huomioita ja kysymyksiä yhteiseen keskusteluun ja näin päästä teemoihin syvemmälle ja lukuaineistojen ylikin. Lukupiiritehtävä oli käytännössä ainoa ns. harjoitus opintojakson aikana ja palaute sen toteutuksesta oli positiivista (Kuva 1).

Kuva 1.

Kyselyn kautta saatu lukupiiriharjoitukseen liittyvä palaute Muotoiluajattelun opintojaksolla.

Omien ohjaajakokemuksieni ja palautteen perusteella tällainen, toisaalta ohjeistettu ja toisaalta itseohjautuva vertaisohjaamisen tapa osana yhdessä tekemistä tuntui toimivalta tällaisen monialaisen monimuoto-opiskelijaryhmän kanssa.

Koen myös, että yhteisöllisyyden ja vertaisohjaamiskulttuurin esille ja tietoisuuteen tuominen opintojakson alkuesittelyssä on tärkeä muistutus ja muotoiluajattelun opintojakson tapauksessa sopii täydellisesti sisällön yhdessä tekemisen linjaan.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Ryhmät kannattaa vastuuttaa kommunikoimaan keskenään selkeästi omat aikataulut ja mahdolliset ajankäytön rajoitukset ja muutenkin sopimaan yhteiset tapaamisajat hyvissä ajoin.
- Ammattikirjallisuus, tietenkin alan mukaan, voi usein olla englanninkielistä. Vaikka oletuksena on kielitaito, kannattaa varautua mahdollisuuksien mukaan myös suomenkielisellä aineistolla.
- Keskustelevan käsittelyn (esitelmän sijaan) ohjeistamisessa kannattaa muistuttaa, ettei ole yhtä oikeaa tapaa tehdä, mutta käsikirjoituksellinen punainen lanka kannattaa olla tallennettavaan keskusteluun.

Mikä toimi?

- Lukupiiri kahdessa osassa (ensin aiheeseen keskittyvä kirjallisuus ja sitten aihetta laajentava aineisto) oli toimiva ratkaisu, jolloin toinen vaihe saattoi sisältää hyvin monenlaista ajankohtaista aineistoa.
- Lukupiiriraportointi ja vertaisjakaminen toimi hyvin tallennettujen verkkokeskustelujen kautta.
- Oli lopulta toimiva ratkaisu, että lukupiirin molemmissa vaiheissa oli sama keskustelun tallentamistehtävä, jolloin ensimmäisessä sai harjoitella ehkä uuttakin tapaa ja toisessa jo tiesi, miten kannattaa toimia.

Mitä haasteita voi tulla?

- Aikataulujen sopiminen ryhmätekemisissä voi päivätyössä käyvillä monimuoto-opiskelijoilla olla haastavaa, joten ryhmässä tekemistä ei saa olla liikaa.
- Lukupiiritehtävissä on luonnollisesti aina varmistettava, että aineistoa on riittävästi saatavilla ja suurempien ryhmien kanssa tämä saattaa olla hankalaa.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Pitäisin vertaisohjaamisen teemaa enemmän esillä ja ehkä tarjoaisin opiskelijoille siihen enemmän työkaluja.

Taina Hovinen

Vertaisohjaus kemian perus- laboratoriotöissä

Bio- ja kemiantekniikan opiskelijat aloittavat kemian laboratoriotyöt ensimmäisen opiskeluvuoden toisena lukukautena. Laboratorio on lähes kaikille uusi ja jännittäväkin toimintaympäristö, jossa pitää kiinnittää huomiota turvallisuuteen ja oikeisiin työtapoihin heti opintojen alusta asti.

Pilotin tavoitteena oli löytää uudenlaisia, oppimista edistäviä tapoja peruslaboratorioiden ohjaukseen. Tässä pilotissa testattiin etäohjausta töihin valmistautumisessa ja raportoinnissa sekä varsinaisten laboratoriotöiden ohjausta vertaisohjaajien avustuksella. Pilottiin osallistui 58 ensimmäisen vuoden opiskelijaa ja kahdeksan vertaisohjaajaa.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli bio- ja kemiantekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijat, joita on vuosittain noin 60. Ennen varsinaisten kemian laboratoriotöiden aloittamista opiskelijat tekevät ns. peruslaboratoriotyöt, joissa he opettelevat mittavälineiden käytön, jotta varsinaiset työt etenisivät sujuvasti. Koronavuonna oman haasteensa työskentelyyn aiheuttivat ryhmäkokoihin kohdistuvat pienentämisvaatimukset ja tarve tehdä mahdollisimman paljon asioita etänä.

Kemian laboratoriotyön tekemisessä on opiskelijan näkökulmasta monta vaihetta. Työ aloitetaan tutustumalla sähköisessä oppimisympäristössä oleviin ohjeisiin ja materiaaleihin. Materiaalit sisältävät kirjallisia ohjeita ja video-ohjeita työn taustasta, suorituksesta ja raportoinnista. Tutustumisvaiheen jälkeen tullaan laboratorioon tekemään työ

oman ryhmän aikataulun mukaisesti. Tavallisesti peruslaboratoriotöiden ryhmässä on ollut 12–15 opiskelijaa opettajaa kohti. Toisinaan mukana on voinut olla myös opiskelija-assistentti.

Normaalisti opiskelijoita on rohkaistu tekemään yhteistyötä kaikissa työvaiheissa. Korona kuitenkin rajoitti opiskelijoiden sosiaalisia suhteita ja opiskelusta tuli yksinäistä. Lisäksi pilottivuonna laboratoriotöiden ryhmät pidettiin pieninä ja kontaktiajat lyhyinä. Käytännössä tämä tarkoitti maksimissaan kahdeksan hengen ryhmiä ja töiden kesto oli kahdesta kolmeen tuntiin.

Peruslaboratoriotöiden ohjaus valittiin pilotin kohteeksi, koska haluttiin testata, pystytäänkö opiskelijoiden yhteisöllisyyden kokemukseen ja itseohjautuvuuteen vaikuttamaan toteuttamalla laboratoriotöiden vaiheet vertaisohjaajien avulla hyödyntämällä verkko-ohjausta lähiopetuksen tukena. Töihin valmistautumisen ja raportoinnin tuki suunniteltiin tapahtuvaksi verkkotapaamisissa ja käytännön työt tehtiin pienryhmissä laboratoriossa. Kaikissa vaiheissa opiskelijoiden ensisijaisena ohjaajana oli vertaisohjaaja.

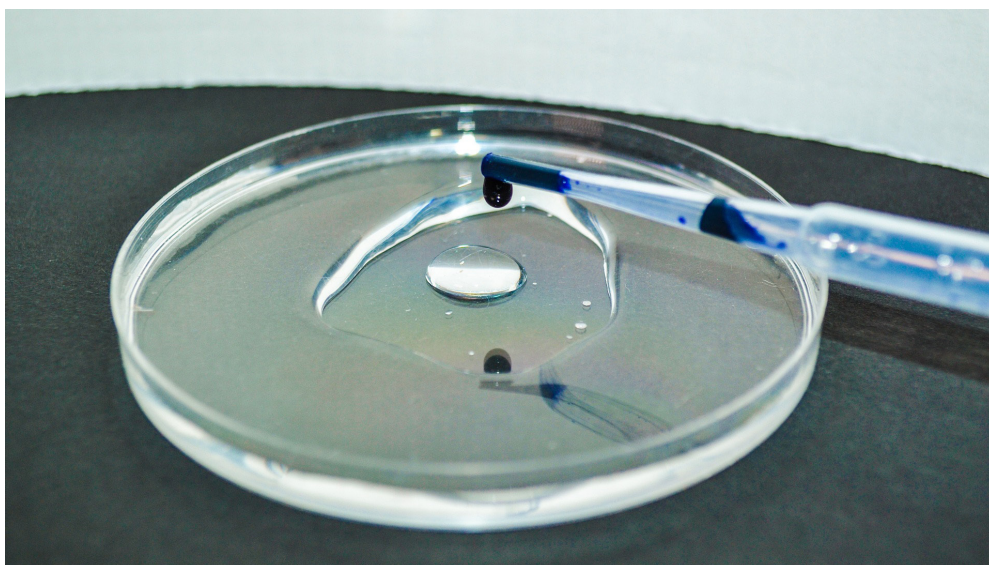
Pilotin tavoitteet

- Tukea opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja -johtamisen sekä opiskelutaitojen kehittymistä projektimaisissa (verkko-)oppimisympäristöissä.
- Kouluttaa vertaisohjaajaopiskelijoita sekä tukea ja kehittää heidän (verkko-)ohjaustaitojaan. Vertaisohjaajat edistävät ohjaamiensa opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia ja tukevat heidän opintojensa edistymistä.
- Testata ja kehittää matalan kynnyksen osallistavia opiskelijalähtöisiä toimintatapoja ja menetelmiä moniammatillisesti vertaistuen ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi yksilö-, ryhmä- ja ohjaajatasolla verkossa.
- Edistää opintoihin kiinnittymistä ja vähentää opinnoista putoamista kriittisissä vaiheissa.
- Edistää ja monipuolistaa henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Käytännön työt laboratoriossa tehtiin pienissä maksimissaan kahdeksan opiskelijan ryhmissä. Työkertoja järjestettiin yhteensä 21 eli jokaisella työllä oli seitsemän rinnakkaista toteutusta. Opiskelijat saivat valita vaihtoehtoista itselleen parhaiten sopivat laboratorioajat. Omavalintaisella työajalla heille haluttiin antaa mahdollisuus vaikuttaa omaan aikatauluunsa ja samalla myötävaikuttaa ajan hallinnan tuntemukseen. Näin pystyttiin myös välttämään ryhmien vaihdosta aiheutuva ylimääräinen säätö, jota tavallisesti ilmenee, kun ryhmät on ennalta määrätty.

Jokainen opiskelija teki laboratoriossa neljä työtä kolmen työkerran aikana:

- vaa'an ja pumpetin käyttö
- pipetin kalibrointi
- pH-mittarin käyttö.

Jokaisella työkerralla paikalla oli 2–3 vertaisohjaajaa. Ohjaajien työvuorot määräytyivät sen mukaan, mikä vuoro kenellekin sattui sopimaan, sillä kaikilla oli myös oman lukujärjestyksen mukaista ohjelmaa meneillään. Yksi ohjaaja saattoi ohjata jopa kolmea eri työtä.

Opiskelija valmistautui työkertaan lukemalla ohjeen, katsomalla mahdolliset ohjevideot ja tekemällä annetut ennakkotehtävät. Ennen työkertaa oli järjestetty Teams-tapaaminen, jossa vertaisohjaaja oli vastaamassa mahdollisiin kysymyksiin. Laboratoriossa opiskelijat tekivät työn vertaisohjaajien ohjaamana. Työkerran jälkeen opiskelijoilla oli vielä mahdollisuus osallistua Teams-tapaamiseen, jossa käsiteltiin työn raportointiin liittyviä opiskelijoiden kysymyksiä.

Vertaisohjaajat tunsivat tehtävät työt entuudestaan, sillä he olivat itse tehneet ne ensimmäisenä opiskeluvuotena. He palauttivat työt mieleensä lukemalla ensin työohjeen ja menemällä sen jälkeen laboratorioon tekemään työn vielä uudestaan käytännössä. Laboratoriossa oli henkilökuntaan kuuluva ohjaaja paikalla avustamassa ja ohjaamassa, mikäli apua tarvittiin. Lisäksi oli järjestetty niin, että laboratoriotöiden aikana vertaisohjaajat saattoivat hankalissa kysymyksissä tai ongelmatilanteissa kysyä apua henkilökunnalta.

Tulokset

Opintojaksolle oli ilmoittautunut 58 opiskelijaa ja palautekyselyyn vastasi 31 opiskelijaa (vastausprosentti oli 54 %). Vertaisohjaajille, joita oli kahdeksan, tehtiin oma kysely ja vastauksia saatiin yhteensä kuusi (75 % vastasi).

Ensimmäisen vuoden opiskelijoilta saatujen vastausten perusteella yli 70 % vastanneista koki laboratoriotöiden toteutusmallin lisänneen yhteisöllisyyttä sekä yksilö- että ryhmätasolla. Yksinäisyyden kokemukseen vaikutus oli prosentteina hieman pienempi. Lähes kaikki kokivat toimintamallin tukeneen itseohjautuvuuden, opiskeluvälmiuksien ja -taitojen kehittymistä sekä edistäneen opintoja. Lisäksi hieman yli 80 % opiskelijoista näki henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen monipuolisena sekä koki hyvinvointinsa ja kiinnittymisen opintoihin vahvistuneen.

Opiskelijat arvioivat toimintatavan hyödyllisyyttä myös oman oppimisensa kannalta. Tulosten perusteella kyselytunti ennen työkertaa oli oppimisen kannalta lähes tarpeeton, mutta raportoinnin ohjaus nähtiin hyödyllisenä. Kyselyn vastauksissa ohjausta piti oppimisen kannalta hyödyllisenä vaakatyössä 84 %, pH-työssä 90 % ja pipetin kalibroinnissa 78 % opiskelijoista.

Opiskelijoita pyydettiin antamaan laboratoriotöiden toteutusmallille tähtiä asteikolla 1–5. Tulokset olivat seuraavat:

- laitteiden käytön ohjaus laboratoriossa vertaisohjaajien toimesta sai 4,35 tähteä.
- raportoinnin ohjaus vertaisohjaajien toteuttamana sai 3,74 tähteä.

Vapaan sanan vastauksista ilmeni, että osa opiskelijoista koki laboratoriotöiden ilma-
piirin rentona ja vertaisohjaajan kanssa tehtynä työssä oli vähemmän suorituspainei-
ta. Pientä kritiikkiä tuli siitä, että vertaisohjaajilta oli tullut osittain ristiriitaisia ohjeita
työntekovaiheessa. Myös raporttien ohjauksessa oli ollut eroja eri ohjaajien kesken.

Vertaisohjaajille tehtiin sama kysely kuin ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Heidän
vastauksensa olivat lähes kaikkien kysymysten osalta positiivisempia kuin ensimmäisen
vuoden opiskelijoiden. Ainoa poikkeus oli kysymys opiskelijahyvinvoinnista ja opintoi-
hin kiinnittymisestä, jossa kolmannes vertaisohjaajavastauksista oli osittain eri mieltä eli
vertaisohjaajat eivät nähneet toimintamallin auttaneen heitä hyvinvoinnissa ja opintoi-
hin kiinnittymisessä.

Vertaisohjaajilta kysyttiin myös heidän saamansa valmennuksen riittävydestä ja henki-
lökunnalta saadun tuen määrästä. Kyselyn perusteella saatu tuki ja ohjaus olivat riittäviä
(100 % vastauksista samaa mieltä tai osittain samaa mieltä kyselyn väitteiden kanssa).

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Henkilökunnan pitää ottaa jämäkämpi ote suuren ryhmän toiminnan organisointiin.
Tällä kerralla annoimme vertaisohjaajille mahdollisuuden vaikuttaa asioiden järjes-
telytapaan aika paljon. Ajatuksena oli, että opiskelijaohjaajien motivaatio olisi pa-
rempi, kun he saavat itse olla päättämässä omista aikatauluistaan. Tämä oli tarpeen
myös siksi, että vertaisohjaajilla oli menossa paljon muuta toimintaa samaan aikaan.
Jälkiviisaana voi sanoa, että opetustapahtumien aikataulu pitää lyödä lukkoon hyvissä
ajoin, työt jaetaan järkevästi ja ohjaajat tulevat niinä aikoina, kun tunnit ovat.

Mikä toimi?

- Kaikki saatiin lopulta toimimaan hyvin. Suurin osa opiskelijoista piti toimintamallia
hyvänä ja opiskelijoiden jännitystasoa alentavana. Vertaisohjaajat koettiin helposti
lähestyttävinä ja mukavina.

Mikä ei toiminut?

- Vertaisohjaajat saivat itse valita työvuoronsa ja siitä oli seurauksena, että yksi henkilö ohjasi erilaisia töitä. Työn sujuvuuden ja vertaisohjaajan voimavarojen säästämisen kannalta on järkevämpää, että yhdellä vertaisohjaajalla on ohjattavana vain yhdenlainen työ. Tai jos ohjaajalla on riittävästi aikaa käytettävissä, hän voi ohjata kahtakin eri työtä.
- Vertaisohjaajien koulutukseen pitää käyttää enemmän aikaa ja ohjauksen tulee olla täsmällisempää ja yksityiskohtiin tulee kiinnittää enemmän huomiota. Erityishuomiota tarvitaan raportoinnin ohjaamiseen.

Mitä haasteita voi tulla?

- Ohjauksesta huolimatta vertaisohjaajien osaamisen taso tulee jatkossakin vaihtelevaan. Tästä aiheutuva riski on kuitenkin hyvin pieni, sillä mitään peruuttamatonta vahinkoa ei näissä töissä pysty tekemään oppimisen kannalta.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Vertaisohjaajien osaaminen pitää pystyä varmistamaan jollakin tavalla. Kaikki opiskelijat eivät vielä töiden harjoittelukertojenkaan jälkeen olleet ymmärtäneet, mitä ohjaajalta vaaditaan ja miten töiden ohjaukseen pitää valmistautua.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Aloittaisin valmistautumisen aikaisemmin.
- Panostaisin vertaisohjaajien koulutukseen enemmän ja kävisin heidän kanssaan työohjeet perusteellisemmin läpi.
- Voisin tehdä raportoinnin ohjaukseen videon. Näin kaikki saavat varmasti samat ohjeet.
- Tekisin vertaisohjaajista vakioparit.

Mari Ketola

Vertaisohjaus lukupiiri- työskentelyssä

Pilotin aiheena on lukupiiri. Ensimmäisen vuoden kemiantekniikan monimuoto-opiskelijat opiskelevat projektinhallinnan perusteita lukupiireissä. Teoriaopinnot linkittyvät ryhmän projektityöskentelyyn. Lukupiirityöskentelyn tavoitteena on tukea opiskelijan aktiivista roolia sekä tarjota menetelmä yhteisöllisen oppimisen tukemiseen.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli kemiantekniikan monimuotokoulutuksen ensimmäisen vuoden opiskelijaryhmä, jossa oli noin 40 opiskelijaa. He osallistuvat heti opintojensa alussa Projektinhallinta-opintojaksolle. Sen tavoitteena on projektinhallinnan perustaitojen lisäksi tutustuttaa opiskelijat ammattikorkeakouluopiskeluun. Yhtenä toimintatapana ovat opiskelijoita aktivoivat opetusmenetelmät. Pilotoinnin kohteena oleva Lukupiiri on esimerkki menetelmästä, jossa opiskelu perustuu opiskelijan omaan aktiivisuuteen sekä yhteisölliseen oppimiseen.

Monimuoto-opiskelu painottuu itsenäiseen ja ryhmässä tehtävään verkko-opiskeluun. Kemiantekniikan monimuoto-opiskelijoilla on kuukausittain noin kaksi lähipäivää kampuksella. Projektinhallinta-opintojakso sisältää sekä työskentelyä ja ohjausta sekä verkossa että lähipäivien aikana kampuksella. Lukupiirityöskentely toteutettiin kokonaan verkossa.

Opintojaksolla työskennellään pienryhmissä. Samoja pienryhmiä hyödynnetään myös tuutoroinnissa sekä muilla opintojaksoilla etenkin ensimmäisen opiskeluvuoden aikana. Pienryhmien tavoitteena on tukea ryhmäytymistä ja yhteisöllisyyttä toisiaan harvoin tapaavien opiskelijoiden välillä. Opintojaksolla käytetään Microsoft Teamsiä. Jokaisella ryhmällä on oma kanavansa opintojakson yhteisessä työtilassa.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteina olivat:

- Opiskelijan aktiivisen roolin tukeminen.
- Yhteisöllisen oppimisen tukeminen opiskelumenetelmään tutustumisen kautta.
- Tiimityöskentelyn vahvistaminen.
- Opiskelijan sitouttaminen tiimityöhön ja opiskeluun.
- Vertaisohjaus ja -tuki projektityössä ja opiskelussa.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Projektinhallinta-opintojaksolla opiskelijat toteuttavat ryhmäkohtaisen projektitoimeksiannon. Käytännön projektityöskentelyä tuetaan projektihallinnan teorian opiskelulla. Itsenäistä teoriaopiskelua tuetaan yhteisöllisellä lukupiirityöskentelyllä. Lukupiiri edistää omien ajatusten jäsentymistä ja antaa ryhmälle mahdollisuuden pohtia ja oivaltaa yhdessä.

Opiskelijoilla on käytettävissä kirjallinen ohje ja video-ohjeet lukupiirin toteuttamisesta. Ohjeissa kuvataan lukupiirin tavoitteet ja toimintamalli, ohjeistetaan ennakkovalmistautuminen sekä kuvataan lukupiirin vaiheet sekä työskentelyn arviointi.

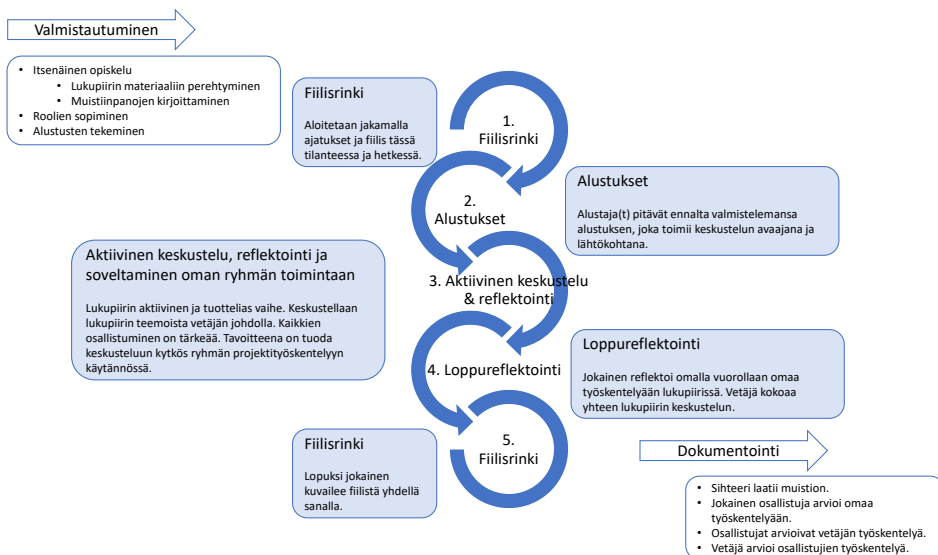
Ryhmä valitsi keskuudestaan yhden opiskelijan, joka toimi lukupiirin vetäjänä kaikilla lukupiirikerroilla. Olemassa olevan ohjeistuksen lisäksi opettaja piti vetäjille ohjauskerran, jonka tavoitteena oli varmistaa, että kaikissa ryhmissä on ymmärretty lukupiirityöskentelyn idea, tavoitteet ja toimintamalli sekä antaa vetäjille mahdollisuus kysyä ja keskustella.

Lukupiirin aiheet liittyvät projektityöskentelyyn ja tavoitteena on, että lukupiirit ajoittuivat projektityöskentelyn kannalta järkevästi. Esimerkiksi ensimmäisen lukupiirin teema on projektin päämäärä, aikataulu ja projektisuunnitelma. Tavoitteena on, että lukupiirin materiaalit ja opiskelu tuodaan heti osaksi käytäntöä oman projektin toteuttamisessa. Opettaja on ajoittanut ensimmäisen lukupiirin opintojakson alkupuolelle, jolloin

projektiryhmät organisoituvat, asettavat tavoitteita ja laativat aikataulun projektilleen. Teorian kytkeminen osaksi omaa projektia sekä oman toiminnan reflektointi ovat merkittävä osa lukupiiriityöskentelyä.

Ennen ensimmäistä lukupiiriä sen vetäjä ohjeisti oman ryhmänsä opiskelijoita lukupiiriin valmistautumisesta ja huolehti, että roolit olivat selvät kaikille. Ensimmäinen lukupiiri toteutettiin yhteisen verkkotapaamisen yhteydessä. Opettaja oli tällöin ryhmien käytettävissä, mikäli tukea ja ohjausta tarvittiin. Osallistujat valmistautuivat lukupiiriin sovittujen roolien mukaisesti. Lukupiiri toteutettiin saman mallin mukaisesti joka kerralla (Kuva 1). Vetäjä vastaa lukupiiriin etenemisestä sekä osallistujien aktivoimisesta.

Ryhmät organisoivat itsenäisesti seuraavat kaksi lukupiiriä omaan työskentelyynsä sopivasti. Opettajan tuki oli tarjolla, mutta ryhmät eivät sitä tarvineet. Lukupiiriityöskentely arvioitiin Microsoft Forms -lomakkeella. Osallistujat arvioivat omaa ennakoivaa valmistautumistaan sekä osallistumistaan keskusteluun. He arvioivat myös vetäjän toimintaa. Vetäjä puolestaan arvioi osallistujien työskentelyä itsearviointinsa lisäksi.

Kuva 1.
Lukupiiriin kuvaus.

Tulokset

Opintojaksolle osallistui 36 opiskelijaa, pilottia koskevaan kyselyyn vastasi 11.

Kyselyn tulosten perusteella lukupiirityöskentely edisti yhteisöllisyyttä, opiskeluvalmiuksia sekä itseohjautuvuuden kehittymistä. Opettajan tukea pidettiin riittävänä ja lukupiirityöskentely koettiin hyödylliseksi.

Suurin osa vastaajista oli lukupiirin osallistujia, ei vetäjiä. Kyselystä ei näin ollen saada käsitystä lukupiirin vetäjien kokemuksesta vertaisohjaajana. Opintojaksopalautteessa lukupiirityöskentely mainittiin positiivisena kokemuksena muutamassa sanallisessa palautteessa.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Ryhmät, joiden työskentely on sujuvaa, toimivat lukupiirissäkin tavoitteellisesti ja tuoksellisesti.
- Jos ryhmän henkilösuhteet eivät toimi, heikentää se lukupiirityöskentelyä.
- Selkeä rakenne ja riittävät ohjeet, jotta huomio on asiassa ja oppimisessa.
- Lukupiiri on uusi toimintatapa monelle ja se saattaa aiheuttaa epävarmuutta ja jännitystä. Niiden vähentämiseksi tai poistamiseksi tarvitaan toimintamallin selkeä kuvaus ja ohjeistus.

Mikä toimi?

- Lukupiirin vetäjä oli sama kaikilla kolmella kerralla. Hän löysi rutiinin ja toiminta oli varmempaa ja selkeämpää seuraavilla kerroilla.
- Yhteisöllinen työskentely verkossa tukee monipuolisten verkkotyöskentelytaitojen kehittymistä.

Mikä ei toiminut?

- Ensimmäinen lukupiiri tuli yllättäen. Lukupiirit on aikataulutettu opintojaksolle ja niistä puhuttiin ensimmäisestä tapaamiskerrasta lähtien. Opintojakson alussa tulee paljon uutta asiaa, eivätkä kaikki ryhmät ehtineet valmistautua riittävästi ennen ensimmäistä, yhteistä lukupiirikertaa.

Mitä haasteita voi tulla?

- Jos projektiryhmän toiminnassa on hankaluuksia, lukupiirityöskentely tuskin toimii parhaalla mahdollisella tavalla. Rento ja luottamuksellinen ilmapiiri edesauttaa tuoksellista työskentelyä.
- Ryhmä ei saa olla liian suuri, jotta keskustelu etenee sujuvasti. Isossa ryhmässä kasvaa riski ulkopuolelle jäämiselle tai jättäytymiselle. Esimerkiksi ujouden takia voi jäädä sivuun, jos ei tunne ryhmää riittävän turvalliseksi.
- Opettajalle tuli yllätyksenä, että kaikki ryhmät eivät käyttäneet kameroita verkkota- paamisissaan.
- Jos lukupiirin vetäjä on passiivinen, riskinä on keskustelun tyrehtyminen.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Kun työskentelytapa on uusi, on hyvä tuoda esille, että harjoitellaan uutta toiminta- tapaa. Kokeillaan, erehdytään ja onnistutaan! Epäonnistuminen on sallittua, otetaan opiksi ja löydetään ryhmälle sopiva työskentelytapa.
- Vetäjille on hyvä tarjota tukimateriaalia, esimerkiksi apukysymyksiä, hiljaisten hetki- en ja sujumattoman keskustelun varalle.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Lisäisin keskustelua arvioinnista ja tarkentaisin kriteerejä arviointiskaalalla.
- Antaisin enemmän painoarvoa ryhmän verkkotyöskentelyn käytäntöjen pohtimiseen ja sopimiseen. Esimerkiksi keskustelu kameroiden käytöstä ja tämän vaikutuksesta ryhmän yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen.
- Vahvistaisin lukupiirien vetäjien vertaistukea toisilleen.

Taina Hovinen & Tuomas Nurmi

Vertaisohjaus matematiikan, fysiikan ja kemian opinnoissa

Pilotin tavoitteena oli vertaisohjauksen avulla tukea bio- ja elintarviketekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden ryhmäytymistä, opiskelutaitojen oppimista ja matemaattis-luonnontieteellisten työvälineaineiden oppimista sekä ehkäistä opintojen keskeyttämistä tukemalla aloittavien opiskelijoiden kasvua osaksi tekniikan opiskelijoiden yhteisöä.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli bio- ja elintarviketekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijaryhmä, jossa oli noin 70 opiskelijaa. Vuoden aikana ryhmä opiskelee insinöörin perustaitoihin kuuluvia matematiikan, fysiikan ja kemian taitoja. Osalla opiskelijoista on huomattavia puutteita aineiden lähtötiedoissa, mitä korostaa se, että myös teorian opiskelutaidot ovat usein samoilla opiskelijoilla heikkoja.

Opiskelutaitojen oppimisessa suuri merkitys on vertaisoppimisella: samassa ryhmässä työskennellessään heikommat opiskelijat oppivat työskentelytaitoja kanssaopiskelijoiltaan. Täten tukemalla ryhmäytymistä ja positiivisen työskentelykulttuurin syntymistä voidaan tehokkaasti auttaa opiskelijoita vaikeaksi koetuissa teoria-aineissa ja siten samalla ehkäistä opintojen keskeytyksiä, joissa taustalla ovat liian vaativiksi koetut opinnot.

Sopivalla ohjauksella voidaan ryhmäytymistä ja ryhmätyöskentelykulttuurin synty- mistä tukea normaalioloissakin, mutta tällä hetkellä tällaiset tukitoimet ovat erityisen tar- peellisia korona-ajan vaikutusten korjaamiseksi. Pilotissa varattiin tiloja opiskelijoiden ryhmätyöskentelyyn ja rekrytoitiin soveltuvia toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoita ohjaajiksi näihin tiloihin.

Pilotin tavoitteet

- Oppimisen tehostaminen vertaisohjauksen ja yhteisöllisyyden tunteen kehittämisen avulla.
- Opiskelijoiden itseohjautuvuuden ja -johtamisen sekä opiskelutaitojen kehittymisen tukeminen.
- Matalan kynnyksen osallistavien opiskelijälähtöisten toimintatapojen ja menetelmi- en testaaminen ja kehittäminen moniammatillisesti vertaistuen ja yhteisöllisyyden lisäämiseksi ja yksinäisyyden vähentämiseksi yksilö-, ryhmä- ja ohjaajatasolla verkos- sa.
- Opintoihin kiinnittymisen tukeminen.
- Opintojen keskeytysriskin pienentäminen opintojen kriittisissä alkuvaiheissa.
- Henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden edistäminen ja monipuolistaminen.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

- Käynnistettiin viikoittain tapahtuva pajatoiminta.
- Ohjaajina pajoissa olivat vapaaehtoiset, nimetyt opiskelijat.
- Opetushenkilökunta rekrytoi ohjaajat, valmensi heidät ja toimi tukena ongelmatapa- uksissa.
- Opiskelijat saivat toiminnasta opintopisteitä.
- Pajan toiminnan periaate: Pajaan voi kokoontua tekemään laskuharjoituksia pien- ryhmissä tai yksin, mutta paikalla on aina opintojakson jo suorittaneita opiskelijoita, jotka auttavat laskuharjoitusten ongelmakohtissa. Ohjaajat ovat tutustuneet mate- matiikan ja kemian laskuharjoituksiin etukäteen, mutta valmiita malliratkaisuja teh- täviin heiltä ei löydy. Sen sijaan tarjolla on ohjeita siihen, miten ratkaisuja kannattaa lähteä etsimään.
- Pajoihin osallistuminen oli vapaaehtoista, mutta toki erittäin suositeltavaa.
- Ykköset ohjeistettiin hakeutumaan pajaan mahdollisimman pian, jos opintojaksojen asioiden ymmärtäminen tuntui vaikealta. Näin pyrittiin estämään pudokkaat.

Tulokset

Tuloksia kartoitettiin vapaamuotoisilla keskusteluilla, joissa osallisina olivat vuorollaan

- pajatoimintaan osallistuneet ensimmäisen vuoden opiskelijat
- pajoja ohjanneet opiskelijat
- matemaattis-luonnontieteellisten aineiden ensimmäisen syksyn opintojaksojen opettajat.

Pajatoimintaan osallistuneet opiskelijat kokivat pajan ilmapiirin mukavaksi ja opiskelua tukevaksi. He kokivat sekä saaneensa pajasta apua matemaattisten aineiden opiskeluun että oppineensa pajaohjaajien tuella paremmin luottamaan omaan kykyynsä omaksua matemaattisia aineita. Molemmat näistä vaikutuksista näkyivät myös opettajien silmiin laskuharjoitustilaisuuksissa ja kokeissa.

Myös paja ohjanneet opiskelijat kokivat toiminnan mukavaksi. Ohjaajia oli kolme, ja alkuperäisen suunnitelman mukaan heidän olisi pitänyt vuorotella pajaohjausvuoroissa. Opiskelijat päätyivät itse kuitenkin ratkaisuun, jossa he olivat mahdollisuuksien mukaan kaikki paikalla pajatilassa ja tekivät ohjauksen lomassa omia opiskelutehtäviään, sillä kolmen ohjaajan paikallaolo jätti myös ohjaajien toimintaan väljyyttä.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Opiskelijaohjaajien rekrytoinnissa onnistuttiin poikkeuksellisen hyvin ja ohjaajaksi saatiin kolme opiskelijaa, joilla oli poikkeuksellisen hyvät valmiudet ohjaajana työskentelyyn niin sosiaalisten taitojen, organisointitaitojen kuin matemaattis-luonnontieteellisen osaamisenkin puolesta. Nyt kaikki meni ohjauksen osalta erinomaisesti, mutta tähän tyytyväisyyden tunteeseen ei toimintaa jatkettaessa ja ohjaajien vaihtuessa sovi tuudittautua.
- Pajassa kävi säännöllisesti 5–10 opiskelijaa.

Mikä toimi?

- Pajassa käyneet opiskelijat saivat sieltä tukea sekä ryhmäytymiseen että opiskeltavan asian omaksumiseen siinä määrin, että muutokset näkyivät opettajalle asti niin opintojaksoihin kuuluvissa laskuharjoitustilaisuuksissa kuin kokeissakin. Lisäksi pajatoiminta näytti tukevan opiskelijoiden itseluottamusta ja uskoa omaan oppimisen kykyihinsä.

Mikä ei toiminut?

- Liian suuri osa heikot lähtötaidot omaavista opiskelijoista ei osallistunut pajatoimintaan.

Mitä haasteita voi tulla?

- Ohjaajina toimivien opiskelijoiden rekrytointiin ja valmentamiseen on kiinnitettävä huomiota. Hyvien opiskelijoiden innostaminen mukaan toimintaan saattaa olla haasteellista, eikä kaikilla matemaattisesti taitavillakaan opiskelijoilla aina ole valmiuksia nuorempien opiskelijoiden pedagogiseen ohjaamiseen. On vältettävä tilannetta, jossa pajatoiminnasta muodostuu pelkkää mallivastausten kopiointia.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Pajatoiminnan markkinointi opiskelijoille vaatii lisähuomiota. Koko ensimmäisen syksyn opetushenkilönkunta on sitoutettava pajatoimintaan ohjaamiseen.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Pajatoiminnan aloituksen pitäisi olla aiempaa kiinteämmässä yhteydessä opintojen aloitukseen ja pajan toimintamalli valmis mahdollisimman nopeasti syksyn alkaessa. Haasteeksi tässä tulee opiskelijaohjaajien rekrytointi riittävän nopeasti.

Piia Pessa

Vertaisohjaus Pump Design -opiskelijaprojektissa

Pilotin aiheena oli konetekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijoiden tiimityö projektissa, jossa tiimin jäsenet ovat vuorollaan vastuussa projektin etenemisestä vaihtuvan projektipäällikön roolissa ja heidän työskentelyänsä ohjasi kaksi opettajaa. Vertaisohjaus tiimissä toteutui vaihtuvan projektipäällikön roolin lisäksi opiskelijoiden yhteistyön kautta, kun tiimin jäsenten oli tarkoitus auttaa toisiaan projektin edetessä.

Projektipäällikön vastuulla oli hoitaa hänelle allokoitu projektin osuus ja huolehtia aikataulusta, tapaamisista ja työnjaosta ja varmistaa, että kaikki tiimin jäsenet ovat mukana projektin toteutuksessa. Vaihtuva projektipäällikön rooli vaati opiskelijalta itseohjautuvuutta ja projektin osatoteutuksen suunnittelua. Lisäksi tiimin määrittelemien tavoitteiden kautta opiskelija sitoutui yhteisen projektin työstämiseen.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli konetekniikan ensimmäisen vuoden opiskelijaryhmä, jossa oli noin 100 opiskelijaa. Pilotin kohteena oli vuosittain toistuva englanninkielinen opiskelijaprojekti, joka liittyy konetekniikan koulutuksen ydinosaamisen opintoihin. Projekti yhdistää kolmen eri opintojakson sisällöt ja sen tarkoituksena on, että opiskelijat hyödyntävät siinä oppimiaan fysiikan, 3D-mallinnuksen ja ammatillisen englannin taitoja.

Projekti kestää yhden lukukauden ja sen aikana opiskellaan samoissa noin viiden hengen tiimeissä, jotka tuottavat projektin aikana itse suunnittelemansa ja 3D-mallintamansa vesipumpun annettujen reunaehtojen mukaisesti. Projektissa on yleensä mukana

vaihto-opiskelijoita, jotka jakautuvat eri tiimeihin niin, että samassa projektitiimissä ei ole useampaa vaihto-opiskelijaa. Näin työkieli on luontevasti englanti. Projektissa fysiikan ja englannin kielen opettajat tekevät tiivistä yhteistyötä ja ohjaavat tiimien toimintaa.

Pilotiksi valikoituneen projektin tarkoituksena oli keskittyä tiimityön vahvistamiseen ja edistämiseen sekä opiskelijoiden parempaan opiskeluun sitoutumiseen. Projekti ja siihen liittyvät opintojaksot toteutettiin hybridinä eli ne sisälsivät sekä verkkotapaamisia ja -työskentelyä että lähiopetusta ja -ohjausta. Tiimit saivat itse suunnitella tapaamisiinsa tiettyjen reunaehtojen mukaisesti ja pilotissa tiimejä ohjeistettiin pitämään viikoittainen projektipalaveri, josta myös kirjoitettiin muistio.

Tiimityöskentelyn alustana toimi Microsoft Teams. Jokaisella tiimillä oli oma salainen kanavansa, jossa jaettiin projektiin liittyvä dokumentaatio, muun muassa muistiot ja vesipumpun mallit, kuvat sekä projektiraportti. Kanava toimi myös tiimien kommunikointivälineenä.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteita olivat:

- Tiimityöskentelyn vahvistaminen.
- Opiskelijan sitouttaminen tiimityöhön ja opiskeluun.
- Vertaisohjaus ja -tuki projektityössä ja opiskelussa.
- Opiskelijan poistuminen mukavuusalueeltaan ja omaksi vastuualueeksi sellaisen aihepiiriin valitseminen, jossa on kehittämistä.
- Vertaistuki Microsoft Teams -työtilassa. Jokaisella tiimillä on oma kanavansa projektin etenemisen dokumentointiin ja kokousten muistioiden tallentamiseen.
- Kehitetään projektityöskentelyyn hybridimalli, joka sisältä sekä verkko- että lähitapaamisia ja työskentelyä.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Pilotissa opiskelijat toimivat lukukauden ajan samoissa tiimeissä ja heitä ohjeistettiin pitämään viikoittainen projektikokous verkossa, jotta ohjaavan opettajan olisi mahdollista seurata tiimien toimintaa. Jokaisesta kokouksesta tiimien tuli kirjoittaa pöytäkirja ja ladata se tiimin kanavalle Microsoft Teamsiin, josta opettaja pystyi seuraamaan projektin etenemistä. Tämän lisäksi tiimit saivat itse vapaasti sopia muut tarvittavat tapaamiset joko verkossa tai kampuksella kasvotusten.

Tiimeissä opiskelijoilla oli vaihtuva projektipäällikön rooli, josta sovittiin projektin alussa. Näin jokainen tiimin jäsen oli vuorollaan vastuussa projektin etenemisestä. Opiskelijoita kehoitettiin valitsemaan rooli sen perusteella, mitä taitoja heidän olisi hyvä harjoittaa sen sijaan, että rooli valittaisiin vahvuuksien perusteella.

Projektilla oli myös oma työtila verkko-oppimisolustalla (Itslearning), josta tiimit löysivät projektiin liittyvän ohjeistuksen. Tätä työtilaa ylläpitivät projektia ohjaavat fysiikan ja englannin kielen opettajat.

Pilotissa hyödynnettiin opettajan havainnointia projektin aikana erityisesti Microsoft Teams -ympäristön avulla. Jatkuva projektin dokumentointi Teamsin kanavilla mahdollisti sen, että opettaja näki mitä, missä ja milloin tiimi on tavannut ja miten se on edistänyt projektia. Tämän lisäksi opiskelijoilla oli mahdollisuus kysyä epäselvistä asioista viikoittaisten oppituntien yhteydessä.

Opiskelijoita ohjattiin sekä englannin että fysiikan opintojaksojen oppitunneilla sekä Microsoft Teamsissä. Projektin alussa tiimeille annettiin ohjeistus, jossa painotettiin hyvän ja toimivan tiimityöskentelyn periaatteita sekä tiimit saivat varsinaisen toimeksianton eli projektin tarkoitus ja ohjeistus esiteltiin. Opiskelijoita ohjattiin projektin aikana Microsoft Teamsin kanavilla, jota käytettiin projektin dokumentointiin sekä onlinekokousten pitämiseen.

Opiskelijat ohjasivat toisiaan projektipäällikköinä sekä heillä oli mahdollisuus jatkuvaan ohjaukseen tarpeen mukaisesti ottamalla yhteyttä opintojaksojen opettajiin. Opettaja myös kyseli projektin aikana oppituntien yhteydessä sekä pienryhmätapaamisissa, miten tiimeillä menee. Pienryhmätapaamiset liittyivät englannin opintojakson arvioitaviin suullisiin suorituksiin, joiden yhteydessä oli luontevaa myös kysyä projektin etenemisestä. Opiskelijoita rohkaistiin kysymään, jos jokin asia oli epäselvä.

Pilotissa opiskelijoita ei koulutettu, mutta tiimityöskentelyä ohjattiin ja projekti käynnistettiin opettajan johdolla (esimerkiksi tiimin yhteinen tavoitteiden asettelu projektille, projektipäällikköroolit sekä viikoittaiset tiimin kokoukset).

Pilotin kohteena olleella opiskelijaryhmällä oli jo valmiit pienryhmät, jotka oli muodostettu heti opintojen alussa orientoivien päivien aikana. Näin ollen erityistä tutustumista ei tarvittu, koska tiimit olivat jo työskennelleet yhdessä yhden lukukauden ajan. Tiimit oli muodostettu puhtaasti aakkosjärjestyksessä nimilistan mukaan ilman mitään kriteereitä tai muita huomioita.

Tulokset

Kyselyn tulosten perusteella projekti ja tiimityö edisti yhteisöllisyyttä ja vähensi yksinäisyyden tunnetta suurella osalla opiskelijoista. Sillä oli myös myönteinen vaikutus opiskelijan hyvinvointiin, mm. opiskelunvalmiudet ja itseohjautuvuus paranivat. Suurin osa vastaajista koki saaneensa apua muilta opiskelijoilta ja myös auttaneensa itse toisia opiskelijoita.

Lähes puolet vastaajista kertoi, että tiimi tapasi enemmän kampuksella kuin verkossa eli kasvatusten yhdessä tekeminen koettiin tärkeäksi ja miellyttäväksi tavaksi tehdä projektia. Kolmannes vastaajista kertoi pitäneensä viikoittaisen kokouksen verkossa kuten projektin alussa ohjeistettiin. Opiskelijat eivät myöskään hyödyntäneet Microsoft Teamsin kanavaa omaan viestintään tai tiedonjakoon siinä määrin, mitä ohjaava opettaja oli suunnitellut.

Puolet vastaajista kertoi, ettei heille ollut väliä, minkä projektipäällikköroolin he saivat. Näin ollen vaikuttaa siltä, että projektin alussa pitää ohjeistaa selkeämmin, miten roolit valitaan ja tästä pitää myös keskustella tiimin jäsenten kesken. Opiskelijoiden motiivointi uuden oppimiseen on ohjaajan tärkeä rooli.

Suurin osa vastaajista koki projektitiimissä työskentelyn mielekkäänä. Ne, jotka eivät kokeneet, saattavat yleisesti vierastaa ryhmätyöskentelyä tai heillä saattoi mahdollisesti olla tiimin sisällä erimielisyyksiä tai yleinen motivaatio projektin suorittamiselle oli heikko.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Opiskelijat, jotka ovat motivoituneita ja joilla on hyvät opiskelutaidot, eivät tarvitse ohjausta niin paljon kuin ne opiskelijat, joilla opiskelu takkuili ja joiden opiskelutaidoissa oli kehitettävää. Osan opiskelijoista mielestä tiimityöskentely oli mielekästä ja osan mielestä ei.
- Tiimityöskentelyn ohjeistamiseen ja ryhmäytymiseen kannattaa panostaa erityisen paljon, jos opiskelijat eivät tunne toisiaan entuudestaan.
- Pilotissa käytettiin Microsoft Teamsin kanavia, jotka oli asetettu salaisiksi, jotta tiimit eivät päässeet katsomaan toisten tiimien tekemisiä. Syynä tähän oli se, että projekti oli samalla kilpailu, jossa julistettiin voittaja ja tämän takia tiimikohtaiset tiedot haluttiin pitää salassa. Opettajan oli helppo nähdä kanavilta, olivatko tiimit pitäneet

kokouksia, ketkä olivat olleet paikalla ja kuinka kauan kokous oli kestänyt. Tämän perusteella opettajalla oli mahdollisuus antaa palautetta ja tarkastaa, oliko tiimi pitänyt vaadittavat viikkokokoukset. Microsoft Teamsistä pystyy myös saamaan tietoa opiskelijoiden aktiivisuudesta ja millaista viestintää tiimin sisällä on ollut.

Mikä toimi?

- Vaihtuva projektipäällikön rooli toi ryhtiä ja vastuuta tekemiseen, kun jokainen tiimin jäsen oli vuorollaan vastuussa tiimin työskentelystä ja tietyn projektin osan aikatauluttamisesta ja työnjaosta.
- Hybridityöskentely: kokouksia pidettiin sekä etänä että lähitapaamisina, mikä antoi tiimeille joustavuutta oman työn toteutukseen.
- Tiimissä jäsenet pääsääntöisesti auttoivat toisiaan ja tiimityö edisti sitoutumista opiskeluun.
- Microsoft Teamsin kanavat ja opettajan ohjaus niissä toimi. Tämä oli helppo tapa antaa palautetta suoraan tiimille ja ohjata heitä oikeaan suuntaan, mikäli jotain puuttui tai jotain piti korjata. Lisäksi kanavalla opettajan oli helppo kysyä suoria kysymyksiä tai pyytää lisätietoa projektin etenemisestä.

Mikä ei toiminut?

- Projektipäällikköroolien valinta ei mennyt ohjeiden mukaisesti, sillä vain pieni osa opiskelijoista valitsi itselleen roolin, joka oli heidän heikkoutensa tai josta heillä ei ollut paljon osaamista.
- Lukukauden aikana osan tiimeistä kokoonpano muuttui, koska useampi opiskelija lopetti opiskelun. Tämä tieto ei tullut opettajan tietoon tarpeeksi ajoissa, jotta asiaan olisi voinut puuttua. Osa tiimeistä joutui muuttamaan projektipäällikköroolitusta ja tekemään projektin loppuun pienemmällä jäsenmäärällä.

Mitä haasteita voi tulla?

- Tiimeissä voi olla kitkaa; joku tekee enemmän kuin toiset, vaikka vaihtuvan projektipäällikön roolin oli tarkoitus estää siivellä meneminen.
- Tiimien koko voi muuttua projektin aikana; jos yksi tai useampi jäsen lopettaa opiskelun, tiimi joutuu miettimään työnjaon uudelleen.

- Ryhmäkoko, mikä vaikuttaa tiimien lukumäärään. Mitä suurempi opetusryhmä, sitä enemmän tiimejä, jolloin henkilökohtainen ohjaus on väkisinkin vähäisempää. Lisäksi tiimitapaamisiin menee enemmän opettajan aikaa, jos tiimejä on paljon.
- Opiskelijat eivät aina kysy, jos joku asia on epäselvää. Projektityöskentelyssä ei ole valmiita vastauksia, vaan opiskelijoiden pitää itse suunnitella tekeminen ja aikataulutus. Tämä voi aiheuttaa haasteita joillekin opiskelijoille, jotka toivovat opettajajoh-toisempaa työskentelyä.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Mikäli opiskelijaryhmällä ei ole valmiita opiskelutiimejä, niiden muodostamiseen ja ryhmäytymiseen pitää panostaa. Tiimeillä pitää olla pelisäännöt, johon kaikki sitou-tuvat ja joissa on sovittu mm. erimielisyyksien ratkaisemisesta.
- Projektin ohjeistuksen ja aikataulutuksen pitää olla selkeä. Esimerkiksi verkko-oppi-misalustalla voi olla projektin aikataulu, jotta opiskelijat tietävät tarvittavat deadli-net ja osaavat suunnitella sen perusteella omaa toimintaansa.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Tekisin alussa jonkinlaisen opiskelijoiden osaamisanalyysin ja sen mukaisen pakote-tun projektipäällikköroolituksen niin, että opiskelijat valitsevat kehittämistä vaati-van roolin eikä omien vahvuuksien mukaan. Pilotissa vain muutama opiskelija valitsi suosituksen mukaan itselleen projektipäällikköroolin, joka ei ollut oma vahvuusalue. Suosituksen pitää siis olla mieluummin sääntö.
- Velvoittaisin tiimit laatimaan pelisäännöt projektin alussa: miten toimitaan, miten erimielisyydet hoidetaan, miten viestitään, miten työnjaosta sovitaan.
- Järjestäisin alkuun organisoidumman opettajan pitämän viikko- tai kuukausipalave-rin, jossa käydään läpi, onko joku pudonnut kelkasta tai lopettanut opiskelun sekä auttaisin projektipäällikköroolien uudelleen organisoinnissa.

Tarja Åberg

Vertaisohjaus monimuotoisessa Projektinhallinta - opiskelijatoteutuksessa

---

Kohderymänä olivat insinööriopiskelijat, jotka opiskelivat neljän opintopisteen laajuisella projektinhallinnan opintojaksolla. Ryhmässä oli 37 henkilöä, jotka opiskelivat työn ohessa.

- Projektityöskentely-moduulin osa.
- Kahdeksan viikon etäopintojakso, jonka rakenne on teemoitettu substanssin ja monitahoisen ohjauksen mukaan.
- Opintojakso toteutettiin yhteistyössä opettajan ja opintopsykologin kanssa.
- Opintopsykologi valmensi opiskelijaprojektipäälliköitä projektitiimin ohjaamisen haasteissa.
- Kaksi lähitapaamista opintojakson alussa ja lopussa, välissä verkkotapaamisia.
- Opinnot suoritettiin tekemällä opiskelijapienryhmissä projektisuunnitelma.
- Ei koetta, ryhmäkohtainen arviointi pohjautui eri suorituksiin: mm viikkopalaveripöytäkirjat, projektisuunnitelma, välikatselmoinnit ja loppuesitykset sekä ryhmäläisten kesken toteutettu vertaisarviointi.
- Vertaisohjaajana toimi opiskelijaprojektipäällikkö.

Pilotin taustaa

Turun ammattikorkeakoulun strateginen oppimisote, innovaatiopedagogiikka, on yksilöiden ja ryhmien innovaatiokompetenssien kehittymiseen tähtäävä. Se määrittelee uudella tavalla, kuinka tietoa omaksutaan, tuotetaan ja käytetään siten, että saadaan aikaan innovaatioita. Innovaatiopedagogiikka perustuu kokeilulle, tiedon ja osaamisen jakamiselle sekä erilaisten näkökulmien yhdistämiselle (<https://www.turkuamk.fi/fi/tu-run-amk/tutu/innovaatiopedagogiikka>).

Projektinhallinnan opintojaksokonseptin oppimisote perustui innovaatiopedagogiikkaan, tekemällä oppimiseen ja ryhmässä tekemiseen, jonka tukena edellytettiin projektinhallinnan teoriaan tutustumista itseopiskeluna.

Opintojakso kesti seitsemän viikkoa ja se toteutettiin etänä. Opintojaksorakenne oli teemoitettu substanssin ja monitahoisen ohjauksrakenteen mukaan. Alussa muodostettiin kahdeksan projektipäällikkövetoista ja itseohjautuvaa projektiryhmää, jotka toimivat keskenään verkossa ja vapaavalintaisesti kasvokkain tapaamisten välillä. Opettaja muodosti ryhmät ja ne valitsivat keskuudestaan projektipäällikön. Ryhmäkoot vaihtelivat neljästä kuuteen.

Opettaja toimi valmentajana, ohjaajana ja ryhmien tukena. Opintopsykologin tarjoama projektipäällikkövalmennus tuki opiskelijaprojektipäälliköiden vertaisohjausta. Opintojakson päätteeksi Forms-kysely lähetettiin sillä mukana olleille opiskelijoille.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteena oli sekä projektinhallinnan substanssin että Vertaisohjauksesta voimaa -projektin tavoitteiden luonteva yhdistäminen. Projektinhallinnan keskeiset elementit tiimityöskentelyn ja roolituksen osalta luovat mahdollisuudet Vertaisohjauksesta voimaa -hankkeen itseohjautuvuuden ja -johtamisen sekä opiskelutaitojen kehittymiseen projektimaisissa verkko-oppimisympäristöissä. Tämä oli lähtökohta tavoitteiden asettamiselle.

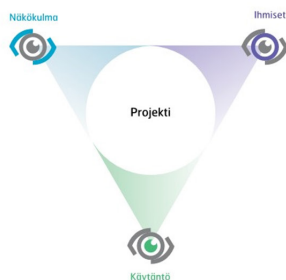
IPMA®-sertifioinnissa arvioidaan yksilön pätevyyttä kokonaisuutena. Arvioinnilla mitataan yksilön kykyä soveltaa tietoja ja taitoja halutun tuloksen saavuttamiseksi. ICB® [Individual Competence Baseline](#) -pätevyselementtien ihmispätevydet (Kuva 1.) olivat kurssin taustatavoitteina valmentaa IPMA-sertifikaatin suorittamiseen osana opintojaksoa.

Tavoitteita tarkemmin:

- Oppia työskentelemään verkossa toimivassa oppimisympäristössä projektin tavoitteiden saavuttamiseksi, tiimityöskentelytaidot.
- Oppia ymmärtämään ja soveltamaan projektinhallinnan keskeisiä elementtejä käytäntöön aidon projektin avulla, yhteisöllisyys.
- Projektisuunnitelman keskeisen roolin ymmärtäminen käytännön projektityössä.
- Oppia toimimaan projektiryhmässä sovitussa roolissa projektityönomaisesti, vuorovaikutus.
- Kouluttaa vertaisohjaajaopiskelijoita sekä tukea ja kehittää heidän verkko-ohjaustaitojaan.
- Edistää opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia ja tukea heidän opintojensa edistymistä.
- Edistää ja monipuolistaa henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutusta ja yhteisöllisyyttä.
- Toimiminen vertaisohjauksessa ja vertaisohjaajana.
- Itseohjautuvuuden ja -johtamisen kehittyminen projektimaisissa verkko-oppimisympäristöissä.
- Projektiosaamisen IPMA-sertifikaatin suorittamisen edellytykset.
- Opintojakson päätyttyä palautekyselyyn osallistuminen, vertaisarviointi.

IPMA-pätevydet

Sertifioitavan kandidaatin pätevyudet arvioidaan yksilöllisesti ja riippumattomasti. Projektinjohdollisen kokemuksen ja tiedon rinnalla arvioidaan vuorovaikutustaitoja ja henkilökohtaisia ominaisuuksia. Arvioinnin kohdistaminen kolmeen pätevyysalueeseen tekee IPMA-sertifioinnista ainutlaatuisen.

Käytäntöpätevyudet

ovat projektien, ohjelmien ja salkkujen onnistuneeseen toteutukseen käytettyjä erityisiä menetelmiä, työkaluja ja tekniikoita.

- Toteutusmalli
- Vaatimukset ja tavoitteet
- Laajuus
- Aika
- Organisaatio ja informaatio
- Laatu
- Talous
- Resurssit
- Hankinta ja kumppanuus
- Suunnittelu ja ohjaus
- Riskit ja mahdollisuudet
- Sidosryhmät
- Muutos ja muuntaminen
- Valinta ja tasapaino

Ihmispätevyudet

koostuvat henkilökohtaisista ja henkilöiden välisistä pätevyyksistä, jotka tarvitaan menestykselliseen osallistumiseen tai johtamiseen projektin, ohjelman tai salkun toteutuksessa.

- Itsetuntemus ja itsensä johtaminen
- henkilökohtainen rehellisyys ja luotettavuus
- Henkilökohtainen viestintä
- Suhteet ja sitoutuminen
- Johtajuus
- Ryhmyty
- Ristiriidat ja kriisit
- Oivaltaminen
- Neuvottelu
- Tulossuuntautuneisuus

Näkökulmapätevyudet

ovat erityisiä menetelmiä, työkaluja ja tekniikoita, joiden avulla yksilöt ovat vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa sekä perussyyt, jotka johtavat ihmisiä, organisaatioita ja yhteisöjä aloittamaan ja tukemaan projekteja, ohjelmia ja salkkuja.

- Strategia
- Hallinto, rakenteet ja prosessit
- Standardien ja määräysten noudattaminen
- Valta ja kiinnostus
- Kulttuuri ja arvot

Tarkeimmat tiedot ja sertifiointiohjeet löytyvät Projektiihdistyksen kotisivuilta!
www.pry.fi/ipma-sertifiointi

Kuva 1.

IPMA®:n kansainvälisestä pätevyysmäärittelystä (ICB®).

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Opiskelijat toimivat läpi opintojakson projektitiimeissään opiskelijaprojektipäällikön johdolla. Tiimit toteuttivat opintojakson tuotoksena projektisuunnitelman kuvitteellisesta projektistaan. Projektisuunnitelmassa paneuduttiin projektinhallinnan seuraaviin osa-alueisiin, jotka kuvattiin projektisuunnitelmassa omaan projektiin soveltaen: määrittelyt, organisaatio, toteutussuunnitelma, budjetti ja ohjaussuunnitelma.

Opintojaksokuvaus menetelmiseen sisälsi ohjausvastuut ja ohjaustuen tarjonnan, tapaamiskerrat ja tavat, sisällöllisen etenemisaikataulun, työskentelyperiaatteet ja tiimeiltä edellytettävät tuotokset (Kuva 2).

Opintojakso koostui kahdesta lähitapaamisesta, joista toinen oli alussa ja toinen lopussa. Välissä oli sovittuja Teams-ohjaustapaamisia opettajan johdolla ja pääideana, että ainakin projektipäälliköt olisivat paikalla.

Alkuläsnäolotapaamisessa, orientaatioissa, käytiin opettajan johdolla läpi opintojakson rakenne, tavoitteet ja roolitukset. Lisäksi muodostettiin projektiryhmät ja pohdittiin tiimikohtaiset projektit, jotka opettaja hyväksyi myöhemmin. Opintojakson viimeinen lopputapaaminen oli yhteinen tiimien projektiesittely.

Opettaja tarjosi Teams-ohjausvalmennusta kolme kertaa opintojakson aikana.

Kahdeksan viikon aikana opiskelijat työstivät projektisuunnitelmiaan projektipäällikönsä johdolla, joko verkossa tai lähitapaamisissa.

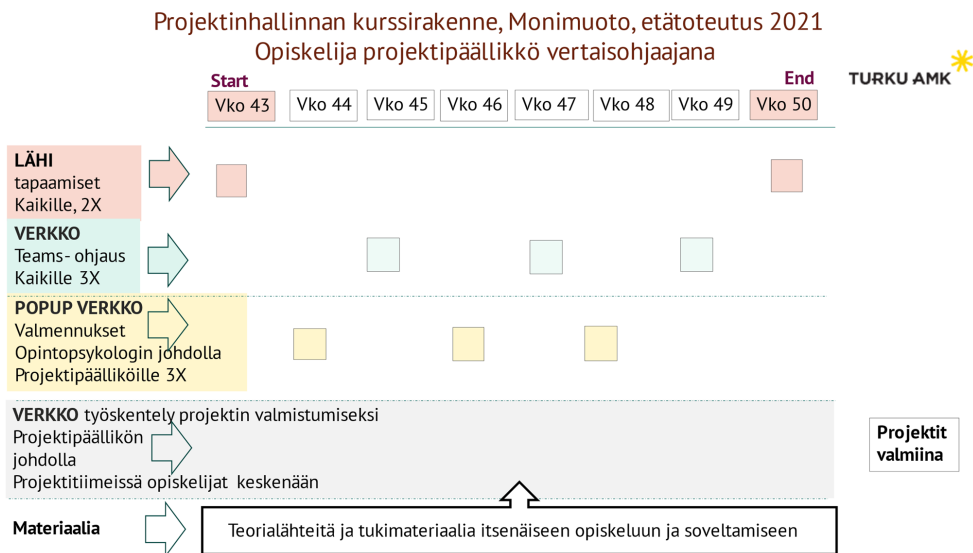
Opintojakson verkko-oppimisolustana oli Turun ammattikorkeakoulun käyttämä Itslearning-ympäristö. Sinne rakennettiin opintojakson kokonaisuus tukimateriaaleineen, tehtävineen ja niiden palautuslaatikkoineen sekä arviointeineen. Opintojakso edellytti sekä itsenäistä opiskelua että ryhmässä toimimista.

Projektiryhmiltä edellytettiin seuraavat tuotokset, jota arvioitiin ryhmäkohtaisesti:

- ideapaperi projektista
- säännölliset viikkoraportit
- projektisuunnitelma
- projektin loppuraportti
- vertaisarviointi tiimin jäsenistä, aloitteellisuudesta, kriittisestä ajattelusta ja ryhmätyöstä
- projektiloppuesitys
- vapaaehtoinen bonustehtävä, osallistuminen IPMA-sertifiointikokeeseen.

Edellä mainitut tuotokset vaikuttivat opintojakson tiimin kokonaisarvosanaan, josta muodostui henkilökohtainen arvosana vertaisarvioinnin vaikutuksesta.

Kuva 2.

Opintojaksolla käytetty kurssirakenteen kuvaus.

Opintopsykologin osuus projektinhallinnan opintojaksossa

Kolme 1,5 tuntia kestävää iltatapaamista verkossa projektipäälliköiden, opintojakson opettajan ja opintopsykologin kanssa sijoitettiin jakson rakenteen kannalta siten, että aikatauluun tulisi sopiva tapaamisten rytmi suhteessa muuhun ohjelmaan.

Opintojakson opettaja oli mukana tapaamisissa ilman suunniteltua roolia, kuulostelemassa ja osallistumassa keskusteluun. Opintojakson kulttuurin ja etiketin mukaisesti opettaja muistutti näissä tapaamisissa jakson rakenteesta, tavoitteista ja etenemiskuvasta.

Verkkototeutuksessa tällainen kertaus ja toistuva asemointi tuntui erityisen tärkeältä, sillä se auttoi hahmottamaan kokonaisuutta ja muistutti erityisesti näiden tapaamisten kytköksestä mahdollisuuteen kehittää IPMA-sertifikaatin ihmispätevyudet-osioon kuuluvia osa-alueita. Opintojakson yhtenä tavoitteena oli vapaaehtoisen sertifikaatin suorittaminen.

Opintopsykologi veti tapaamiset, jotka oli markkinoitu vapaaehtoisina ja työnohjauksellisina eli varsinaista vetäjälähtöistä agendaa niille ei ollut, mutta niille oli asetettu seuraavat tavoitteet:

1. Aika, paikka ja tila pohtia vuorovaikutusasioita ja viestintää projektiopintojakson ryhmässä ja muissa ryhmissä -> tukea omaan rooliin verkko-ohjaajana.
2. Käsitteitä ja näkökulmia viestintään, vuorovaikutukseen ja itsetuntemukseen.
3. Erityisesti verkkomuotoisessa vuorovaikutuksessa huomioitavia asioita: miten edistää ryhmäläisten osallisuutta, osallistumista, motivoitumista yhteistyöskentelyyn ja motivaation ylläpitoa koko opintojaksoa silmällä pitäen.

Opintopsykologi koosti tapaamisten taustamateriaalia nimenomaan IPMA-sertifikaatin edellyttämien taitojen näkökulmasta.

Tapaamisten rakenne oli opiskelijälähtöinen siinä mielessä, että ensimmäisellä kerralla käytettiin paljon aikaa tutustumiseen ja siihen, että jokainen paikalle tullut tulee nähdä ja kuulla, vaikka oltiin verkossa. Sovittiin kameroiden pitamisestä päällä koko ajan, minkä moni kokikin melko jännittäväksi ja poikkeavaksi tavaksi toimia verkossa.

Kameroiden jatkuvan päällä olemisen vaikutusta pohdittiin tapaamisten kuluessa ja todettiin yhteisesti, että toisten näkeminen koko ajan on merkityksellistä kommunikaation sujumisen ja jonkinlaisen turvallisuudentunteen syntymisen kannalta.

Jatkuva näköyhteys simuloi paikallaoloa ja lisää informaatiota, jolloin oma oleminen ja osallistuminen on sujuvampaa sovitaa vapaamuotoisen keskustelun kontekstiin. Tapaamisilla oli toki hyvän verkkoetiketin mukaisesti aikataulu ja rakenne, joka käytiin läpi joka kerta, mutta aikataulu eli jonkun verran sen mukaan, mitä ajatuksia ja pohdinnantarpeita ryhmässä nousi esiin.

Projektipäälliköitä oli kahdeksan ja osallistujia tapaamisissa oli suhteellisen hyvin, vaikka ne olivat vapaaehtoisia ja alkoivat heti työpäivän jälkeen.

Tapaamisten kulku toteutui alkukierroksen ja aihepiirikartoituksen jälkeen siten, että opintopsykologi poimi ennalta valmistellusta ja opiskelijoille jaetusta taustamateriaalista käsitteitä ja tiedollisia näkökulmia ilmiöihin, jotka nousivat esiin keskusteluissa. Näihin tapaamisiin ei liittynyt arviointia tai raportointivelvollisuutta erikseen, koska työnohjauksellisuus oli ydinajatus. Tämä tarkoitti, että käsitellyt asiat nousivat osallistujien tarpeista ja toiveista käsin ja heillä oli mahdollisuus käyttää tapaamisia myös työssään kohtaamiensa asioiden pohdintaan. Kytkös omassa työssä esiin nousseisiin vuorovaikutusilmiöihin herätti ymmärrettävästi innostuneinta keskustelua ja myös jakamista,

jaettua itsereflektiota. Vertaiskokemus vaikutti olevan antoisaa, kun sille oli näissä ta-
paamisissa varattu tila ja mahdollisuus.

Opintojaksojen aikataulupaineissa nimenomaan vapaan keskustelun ja vertaiskokemuk-
sen jakaminen siten, että siinä on mukana ammatillinen näkökulma (opettaja/opinto-
psykologi) on ehkä turhan vähäistä.

Keskustelujen sisältöjen ja aihepiirien voi katsoa hyvinkin kytkeytyvän hankkeen tavoit-
teisiin vuorovaikutuksellisuudesta, itserefleksion ja opiskelu- ja työkyvyn parantamisesta
ja myös opintojen paremmasta etenemisestä. Palautteen perusteella pilottiopintojak-
so kokonaisuudessaan koettiin onnistuneeksi niiden osalta, jotka kyselyyn vastasivat.

Tulokset

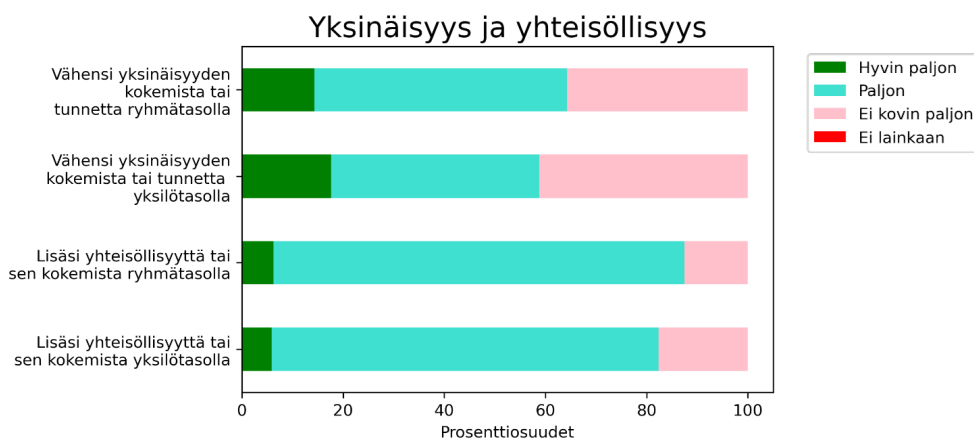
Opintojakson päätteeksi tehtiin opiskelijakysely Vertaisohjauksesta voimaa -hankkeen
tavoitteiden toteutumisesta. Pilottikyselyyn vastasi 17 opiskelijaa 37:stä. Vastaajina oli
sekä vertaisohjaajia että ohjattavia. Pilottiin osallistujat arvioivat sen vaikuttavuutta
opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opis-
kelutaitojen ja -valmiuksien kehittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautu-
vuuden kehittymiseen.

Tulokset esitellään seuraavassa vastausvaihtoehtojen mukaisesti ryhmiteltynä:

- Vaikuttavuus yhteisöllisyyteen ja yksinäisyyden tunteen kokemiseen skaalalla:
Ei lainkaan -> Hyvin Paljon.
- Vaikuttavuus opiskelutaitoihin, hyvinvointiin, opintojen etenemiseen ja vuorovaiku-
tukseen skaalalla: Eri mieltä - > Samaa mieltä.

Alla grafiikkaa kyselyn yhteenvetotuloksista seuraavissa kysymyskategorioissa:

1. Yhteenveto pilotin kokonaisrakenteen, vertaisohjausmallin, toimintatapojen
ja menetelmien vaikutus yksinäisyyteen ja yhteisöllisyyteen.
2. Yhteenveto pilotin vaikutuksesta opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opis-
kelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opiskelutaitojen ja -valmiuksien ke-
hittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautuvuuden kehittymiseen.
3. Yhteenveto ryhmän tuen vaikutuksesta omaan kehittymiseen.

Kuva 3.

Yhteenvetografiikka pilotin kokonaisrakenteen, vertaisohjausmallin, toimintatapojen ja menetelmien vaikutus yksinäisyyteen ja yhteisöllisyyteen.

Taulukko 1.

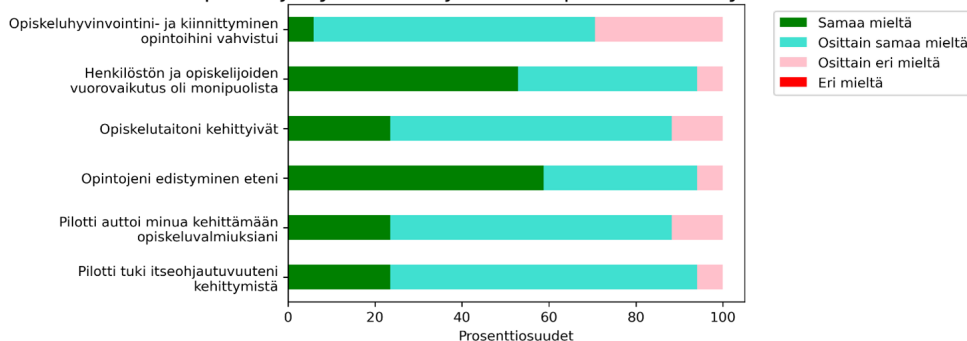
Yhteenvedo prosenttijakaamana pilotin kokonaisrakenteen, vertaisohjausmallin, toimintatapojen ja menetelmien vaikutus yksinäisyyteen ja yhteisöllisyyteen.

	Hyvin paljon	Paljon	Ei kovin paljon	Ei lainkaan
Lisäsi yhteisöllisyyttä tai sen kokemista yksilötasolla	5.9 %	76.5 %	17.6 %	0.0 %
Lisäsi yhteisöllisyyttä tai sen kokemista ryhmätasolla	6.2 %	81.2 %	12.5 %	0.0 %
Vähensi yksinäisyyden kokemista tai tunnetta yksilötasolla	17.6 %	41.2 %	41.2 %	0.0 %
Vähensi yksinäisyyden kokemista tai tunnetta ryhmätasolla	14.3 %	50.0 %	35.7 %	0.0 %

Vastausten tulokset osoittavat pilotin kokonaisrakenteen, vertaisohjausmallin, toimintatapojen ja menetelmien vaikuttavuutta yksinäisyyden ja yhteisöllisyyden tunteiden/kokemisen osalta sekä yksilö että ryhmätasolle arvioitiin seuraavasti:

- yhteisöllisyys tai sen kokeminen yksilötasolla lisääntyi 82,4 % vastaajista.
- yhteisöllisyys tai sen kokeminen ryhmätasolla lisääntyi 87,4 % vastaajista.
- yksinäisyyden kokeminen tai sen tunne yksilötasolla väheni 58,8 % vastaajista.
- yksinäisyyden kokeminen tai sen tunne ryhmätasolla väheni 64,3 % vastaajista.

Opiskelijahyvinvointi ja muut opiskeluun liittyvät asiat

Kuva 4.

Yhteenvetografiikka pilotin vaikutuksesta opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautuvuuden kehittymiseen.

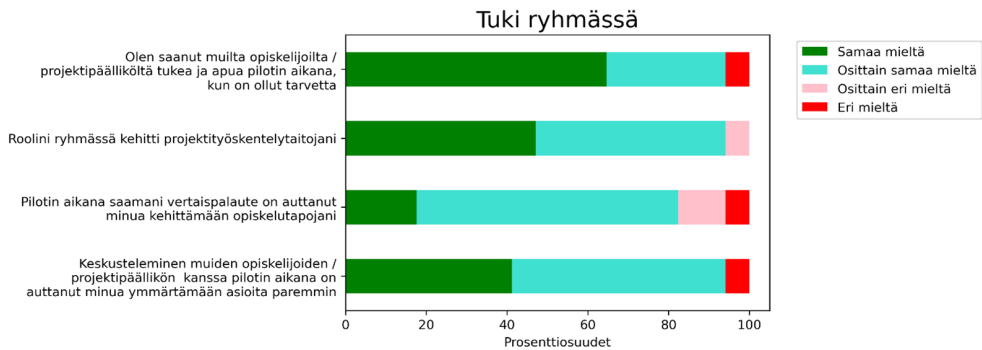
Taulukko 2.

Yhteenveoto prosenttijakaumana pilotin vaikutuksesta opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautuvuuden kehittymiseen.

	Samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Eri mieltä
Pilotti tuki itseohjautuvuuteni kehittymistä	23,5 %	70,6 %	5,9 %	0,0 %
Pilotti auttoi minua kehittämään opiskeluvaihtoehtojani	23,5 %	64,7 %	11,8 %	0,0 %
Opintojeni edistyminen eteni	58,8 %	35,3 %	5,9 %	0,0 %
Opiskelutaitoni kehittivät	23,5 %	64,7 %	11,8 %	0,0 %
Henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutus oli monipuolista	52,9 %	41,2 %	5,9 %	0,0 %
Opiskeluhyvinvointini- ja kiinnittyminen opintoihini vahvistui	5,9 %	64,7 %	29,4 %	0,0 %

Vastausten tulokset osoittavat pilottiin osallistujien arvion pilotin vaikuttavuudesta opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautuvuuden kehittymiseen arvioitiin seuraavasti:

- pilotti tuki itseohjautuvuuden kehittymistä 94,1 % vastaajista.
- pilotti auttoi kehittämään opiskeluvaihtoehtoja 88,7 % vastaajista.
- opintojen edistyminen eteni 94,1 % vastaajista.
- opiskelutaidot kehittivät 88,2 % vastaajista.
- henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutus oli monipuolista 94,1 % vastaajista.
- opiskeluhyvinvointi ja kiinnittyminen opintoihin vahvistui 76,6 % vastaajista.

Kuva 5.

Yhteenvedo ryhmän tuen vaikutuksesta omaan kehittymiseen.

Taulukko 3.

Yhteenvedo prosenttijakaumana ryhmän tuen vaikutuksesta omaan kehittymiseen.

	Samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Eri mieltä
Keskusteleminen muiden opiskelijoiden / projektipäällikön kanssa pilotin aikana on auttanut minua ymmärtämään asioita paremmin	41,2 %	52,9 %	0,0 %	5,9 %
Pilotin aikana saamani vertaispalaute on auttanut minua kehittämään opiskelutapojani	17,6 %	64,7 %	11,8 %	5,9 %
Roolini ryhmässä kehitti projektityöskentelytaitojani	47,1 %	47,1 %	5,9 %	0,0 %
Olen saanut muilta opiskelijoilta / projektipäälliköltä tukea ja apua pilotin aikana, kun on ollut tarvetta	64,7 %	29,4 %	0,0 %	5,9 %

Vastausten tulokset osoittavat pilottiin osallistujien arvion ryhmän tuen vaikutuksesta:

- keskustelu tiimin jäsenten kanssa pilotin aikana auttoi asioiden paremmassa ymmärtämisessä 94,1 % vastaajista.
- pilotin aikainen vertaispalaute auttoi kehittämään omia opiskelutapoja 82,3 % vastaajista.
- oma rooli ryhmässä kehitti projektityöskentelytaitoja 94,2 % vastaajista.
- koki tuen ja avun saamisen muilta opiskelijoilta/projektipäälliköltä pilotin aikana tarvittaessa 94,1 % vastaajista.

Yhteenvetona voi todeta pilotin onnistuneen hyvin. Sillä kyettiin vastaamaan Vertaisohjauksesta voimaa -hankkeen opiskelijahyvinvointiin liittyviin kehitystavoitteisiin. Vertaisohjaus ja ohjaajan rooli oli pilotissa keskeinen tunnistettu elementti, joka roolitus myös vaikutti opiskelijahyvinvoinnin kehittymiseen.

Kaikki IPMA-sertifikaattikokeeseen osallistuvat saivat sertifikaatin suoritettua. Suullisessa palautteessa he kertoivat opintojakson valmentaneen hyvin sertifikaatin saamiin. Koko opintojakson keskiarvoarvosanaksi tuli 4/5 ja alhaisin arvosana oli 3.

Vinkit ja opettajan havainnot pilotin aikana

Pilotin suunnittelussa hyödynnettiin lähtökohtaisesti projektinhallinnan tunnustettuja tiimityön elementtejä, ja valjastettiin ne opiskelijahyvinvoinnin kehittämiseen. Projektityötä tehdään aina projektipäällikön johdolla projektitiimissä, joka konseptina antoi sopivan kehittämälustan ja edellytykset yhteisöllisyyden- ja vertaisohjauksen toteutumiseen.

Tämä lähtökohta mahdollisti sen, ettei hyvinvoinnin kehittämiseen rakennettu juurikaan mitään extrakonseptia. Pilotti toteutettiin tunnustettujen projektinhallinnan elementtien avulla, niitä hyödyntäen ja näkyväksi tekemällä.

Projektinhallinnassa projektipäällikön rooli kulminoituu asioiden ja ihmisten johtamiseen. Onnistunut projektipäällikkö on muutostilanteiden johtaja, joita tyypillisesti projektityössä aina kohdataan. Hän johtaa tavoitteellisesti aikataulun, sisällön ja resurssien tasapainoa ja on projektitiimin motivaattori.

Projektipäälliköille tarjottiin erityisvalmennustukea projektin aikana opintopsykologin johdolla heidän avainroolinsa vuoksi. Valmennus otettiin ilolla vastaan ja kynnelle kykenevät projektipäälliköt osallistuivat valmennuksiin. Ensimmäisessä valmennuksessa kerrattiin opintojakson tavoitteita ja kuunneltiin alustus projektipäällikön roolista. Valmennuksissa opintopsykologi keskustelutti projektipäälliköitä ja esiin nostettiin tulevia haasteita ja teemoja, joista haluttiin keskustella, muun muassa, miten saada koko tiimi aktivoitua tekemään sovittuja tehtäviä kokonaisuuden hyväksi.

Keskusteltiin myös yhteisistä Teams-etiketeistä, esimerkiksi kameroiden päällä pitämisestä. Lisäksi toivottiin keskustelua mm henkilökemioista, motivoinnista ja viestinnästä. Ote oli työnohjauksellinen. Projektipäälliköt saivat kotitehtäväksi mietittäviä teemoja, joihin palattiin. Hyvää keskustelua saatiin aikaan, ja tapaamiset koettiin onnistuneiksi.

Mikä toimi?

Visuaalinen opintojakson suunnitelma (Kuva 2, ks. sivu 64) oli tärkeä motivaattori kaikissa tapaamisissa. Opintojakson kuvaus löytyi Itslearningista ja oli myös aina esillä Teams-tapaamisissa. Kokonaisuuden visuaalinen kuvaus, tavoitteellinen sisällöllinen eteneminen ja valmennusvastuut koettiin tärkeiksi.

Opintopsykologin mukana olo opintojaksolla oli opiskelijoille uutta, mielenkiintoista ja tervetullutta.

Kun läsnäolotapaamisia on vähän, korostuu viestinnän selkeys sekä odotusten ja tavoitteiden jatkuva kertaus, jotta kokonaisuus ja ajallinen ”missä mennään” -kohdentaminen säilyy. Myöskin opintojakson monimuotoisuus oli motivoiva. Muutaman lähitapaamisen lisäksi oli suunniteltu ohjaustapaamisia kohderyhmille sisällöllisesti keskeisiin kohtiin, ikään kuin jatkumon turvaamiseksi, jottei olisi jäänyt pitkää aikaa ryhmätyöhön. Tämä rakenne ryhdisti kokonaisuutta ja palasteli sisältökokonaisuuden järkevästi.

Itslearning-oppimisympäristö tarjosi hyvät mahdollisuudet rakentaa kurseista loogisia ja opiskelijalähtöisiä, mutta suunnittelu vaati työtä ja ymmärrystä. Se on myös visuaalinen alusta, jossa yhtä tärkeää on mm. kotitehtävien rakenteen selkeys ja ajoitus. Sitä pyrittiin hyödyntämään ja aina tarkastelemaan opiskelijanäkyvyyden kannalta.

Verkkototeutuksissa on tärkeä sopia ns. verkkoetiketti ja yleensäkin ohjeistaa pakolliset ja vapaaehtoiset tapaamiset. Deadlinet ja aikataulut näyttelivät tärkeää osaa selkeydessä.

Lisäksi arviointi ja tehtävien ajallinen loogisuus oli iso osa kokonaisuuden suunnittelua. Tehtävien selkeys ja arviointikriteerit oli hyvä toistaa usein. Arviointi ohjaa tekemistä ja on aina opiskelijoille tärkeää.

Opintojakso toimi sisällöllisesti hyvin ja kaikki opiskelijat suorittivat bonustehtävänä IPMA-sertifikaatin. He kokivat saaneensa opintojaksolta eväitä kokeeseen, jonka kaikki läpäisivätkin.

Hyvänä suullisena palautteena tulikin yhdeltä opiskelijalta, että tämä oli paras verkkototeutus. Ja kaikki olivat sitä mieltä, että projektisuunnitelman tekeminen, tekemällä oppiminen oli mielekkäämpää kuin jos opintojakso olisi ollut itseopiskelua, teoriaa ja lopussa koe.

Mikä ei toiminut?

Aina on kehitettävää. Opiskelijoiden suullisesta palautteesta nousi edelleen Itslearningin oppimisympäristön vielä selkeämpi käyttö tehtävissä. Ja Itslearningin ominaisuuksia olisi voinut vieläkin laajemmin hyödyntää verkko-opinnoissa.

Mitä haasteita voi tulla?

Opintojakson kohderyhmänä olivat pääsääntöisesti kokeneet aikuiset, työssäkäyvät opiskelijat. Heillä oli hyviä valmiuksia uudenlaiseen toteutukseen ja itsenäiseen tekemiseen. Nuoremmilla ja vähän kokemusta omaaville opiskelijoille voi olla tarvetta lisätä Teams-ohjausta ja ohjausta yleensäkin.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

Kohderyhmän valmiudet ja opintokokonaisuus pitää huomioida. Opiskelijoita pitää kuulla ja vuorovaikutuksen toimia kaiken aikaa, jotta opiskelijälähtöisyys toteutuu. Suunnitelmia pitää pystyä muuttamaan matkan varrella ja rakenteessa tulee olla joustoa.

Selkeydestä puhuttiin paljon opiskelijoiden kanssa, se on tärkeää, kun toimitaan verkossa. Selkeys tarkoittaa tässä yhteydessä niin sanallista kuin kuvallistakin yhtenevää tavoitteisiin, odotuksiin, aikatauluihin ja rooleihin liittyvää viestintää. Ja näissä tarvitaan kertausta kertausten perään.

Mitä ja miten tekisin toisin?

Painottaisin enemmän vielä projektipäällikön ja muidenkin roolia ja pyrkisin saamaan lisää aikaa keskustelulle ja kuuntelulle. Myös Itslearning tulisi tarkemmin sitoa palvelemaan oppimista ja opintojakson kokonaisuutta. Muutoin kokonaisuus annetuilla reunaehdoilla oli erittäin toimiva.

Alussa tuli eksytyä liian moninaiisiin ja vaativiin opiskelijahyvinvointiin liittyviin tavoitteisiin. Lopussa kirkastui, että kehittämistavoitteiden asettamisessa riittää pitkälti hyvin yksinkertaisten rakenteellisten ja viestinnällisten asioiden selkeyttäminen ja se tärkein, opiskelijoiden kuunteleminen ja saatavilla olo, joiden tärkeys ei välttämättä poikkea lähiopinnoista juurikaan.

Matti Kuikka

Vertaistukimallit tietojenkäsittelyn matematiikan opintojaksolla

---

Pilotin tarkoituksena oli selvittää, mitkä vertaistukimallit soveltuvat parhaiten matematiikan opiskeluun oppimisen kannalta. Samalla tutkittiin myös työskentelytavan vaikutusta opiskelijan yksinäisyyden ja yhteisöllisyyden tunteen kokemiseen ryhmässä ja yksilötasolla sekä pilotin vaikutuksia opiskelijahyvinvointiin.

Tietojenkäsittelyn matematiikan opintojaksolla syksyllä 2021 opiskelijat tekivät verkossa tehtäviä 2–3 hengen ryhmissä Zoom-sessioissa harjoitustuntien aikana VILLE-järjestelmällä. Opiskelijat tukivat toisiaan myös muilla tavoilla kuten keskustelemalla tehtävistä Discord-kanavallaan tai tehden tehtäviä yhdessä koululla. Lisäksi VILLE-järjestelmästä tehtävistä saatu välitön palaute ja vertaisarviot tukivat oppimista.

Opintojakson lopussa pidetyn kyselyn perusteella työskentelytavoilla oli positiivista vaikutusta yksinäisyyden tunteen kokemiseen sekä yksilö- että ryhmätasolla. Suurempi positiivinen vaikutus oli kuitenkin yhteisöllisyyden kokemiseen. Opintojaksolla käytyistä vertaistukimalleista opiskelijat kokivat tärkeimmäksi VILLE-järjestelmän antaman välittömän palautteen ja toiseksi tärkeimpänä opiskelijaryhmän käyttämän Discord-keskustelukanavan.

Lisäksi opintojakson tuloksia verrattiin edellisen vuoden opintojaksoon, ja huomattiin, että läpäisy on hiukan parantunut.

Pilotin perusteella seuraavia toimintatapoja suositellaan käytettäväksi matematiikan opiskelussa:

- Tietokoneavusteisen opetuksen käyttäminen välittömän palautteen antamiseksi opiskelijoille.
- Työskentely 2–3 hengen pienryhmissä harjoitusten parissa (joko koululla tai verkossa).
- Opiskelijoiden hallinnoiman keskustelualueen käyttäminen on suotavaa, mutta on syytä pohtia koulun hallinnoiman keskustelualueen käyttöä plagioinnin estämiseksi.
- Opintojaksolla käytetyn keskustelualueen tulisi olla helppokäyttöinen.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli tietojenkäsittelyn koulutuksen Tietojenkäsittelyn matematiikka -opintojakson opiskelijat. Opintojakso oli järjestetty kokonaan verkossa ja siihen osallistui 70 ensimmäisen vuoden opiskelijaa kahdessa opiskelijaryhmässä. Teoriatunnit olivat ryhmille yhteisiä, mutta harjoituksissa opiskelijat tekivät tehtäviä etänä opiskelijaryhmittäin Zoomin välityksellä 2–3 hengen pienryhmissä VILLE-järjestelmällä. Opettaja oli laatinut opintojakson tehtävät sekä niihin liittyvät palautteet VILLEen, joka toimi opiskelijoiden pääasiallisena oppimisympäristönä opintojaksolla.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tärkeimpinä tavoitteina oli selvittää, mitkä vertaistukimallit soveltuvat parhaiten matematiikan opiskeluun sekä miten työskentelytavat opintojaksolla vaikuttivat opiskelijan yksinäisyyden ja yhteisöllisyyden tunteen kokemiseen ja opiskelijahyvinvointiin. Lisäksi haluttiin selvittää, miten pilotissa käytetty toimintatapa paransi opintojakson läpäisystä.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Opintojakso oli toteutettu siten, että kustakin opintojakson aiheesta oli tunnin mittainen teoriatunti ja kahden tunnin mittainen harjoitteluvaihe, joka tapahtui Zoomin avulla online-pienryhmissä. Pienryhmätilat (Breakout room) valittiin joka kerta satunnaisesti.

Opintojaksolla oli myös viikoittaiset vertaisarvioitavat tehtävät sekä viikkokokeet, joiden avulla selvitettiin opiskelijoiden oppimista opintojakson aikana (jatkuva arviointi). Edellisen vuoden opintojaksolla käytetyistä demotehtävistä oli luovuttu ja ne oli korvattu vertaisarvioitavilla tehtävillä.

Lisäksi opintojaksolla oli yhteinen keskustelualue Itslearningissa (tukitaulu), jonka kautta opiskelijoilla oli mahdollisuus keskustella tehtävistä (myös anonyymisti) sekä viikoittain kyselytunti, jossa keskusteltiin opintojakson viikon aiheen haasteista ja tehtävistä.

Opintojaksolla oli kaksi osaa, joissa kummassakin oli oma tenttinsä. Opintojakson lopussa opiskelijat vastasivat pilottiin liittyvään kyselyyn, jolla selvitettiin pilotin vaikutusta yksinäisyyden ja yhteisöllisyyden tunteen kokemiseen ryhmässä ja yksilötasolla sekä opiskelijahyvinvointiin ja muihin opiskeluun liittyviin asioihin.

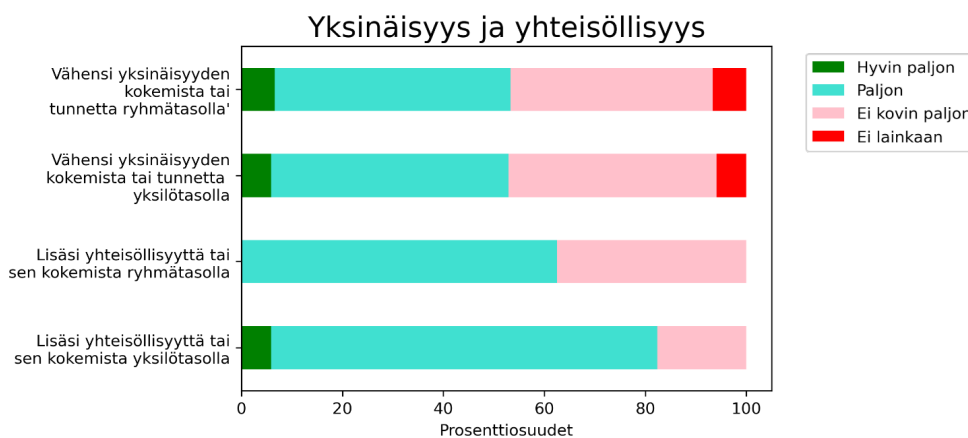
Tulokset

Pilotissa käytettyjen menetelmien vaikutukset esitetään seuraavassa alkaen loppukyselyn tuloksista.

Pilotin vaikutus loppukyselyn perusteella

17 opiskelijaa vastasi loppukyselyyn.

Kyselyn perusteella pilotissa käytetty toimintatapa vähensi yksinäisyyden tunteen kokemista sekä yksilö- että ryhmätasolla (Kuva 1). Kuitenkin suurempi positiivinen vaikutus näytti olevan yhteisöllisyyden kokemiseen.

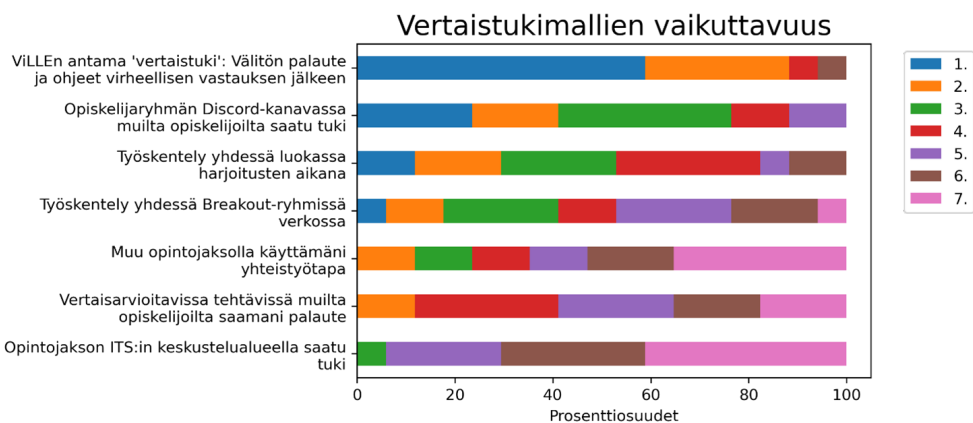
Kuva 1.

Pilotin vaikutus yksinäisyyteen ja yhteisöllisyyteen.

Kyselyllä tutkittiin myös pilotin vaikuttavuutta opiskelijahyvinvointiin, henkilöstön ja opiskelijoiden väliseen vuorovaikutukseen, opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittymiseen, opintojen edistymiseen sekä itseohjautuvuuden kehittymiseen. Vaikutus oli positiivista kaikkiin tutkittuihin asioihin, joista suurin vaikutus koettiin kyselyn perusteella olevan opintojen etenemiseen.

Pilotissa käytetyistä vertaistukimalleista opiskelijat kokivat eniten vaikuttavaksi oppimisympäristön (VILLE) antaman välittömän palautteen (Kuva 2). Tämä opettajan tehtäviin VILLEssä laatima palaute oli yksinkertaisimmillaan tieto siitä, oliko vastaus oikein, ja laajimmillaan video-ohje oikean ratkaisun tekemiseen. Toiseksi tärkeimmäksi tukimalliksi koettiin opiskelijoiden itse ylläpitämän Discord-kanavan kautta saatu tuki.

Lisäksi kyselyn perusteella opintojaksolla käytetyn oppimisympäristön Itslearningin keskustelualue koettiin vähiten oppimista tukeväksi. Tämä johtunee siitä, että opiskelijat käyttivät mieluummin opiskelijoiden omaa (tuttua) keskustelukanavaa, jossa kaikkien opintojaksojen keskustelut ovat yhdessä paikassa. Opiskelijat alkoivat käyttämään tätä vertaistutoreiden luomaa Discord-kanavaa jo orientaation aikana.

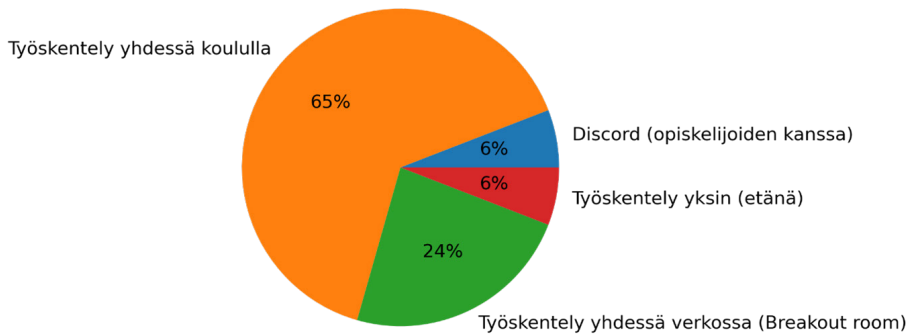

Kuva 2.

Pilotissa käytettyjen vertaistukimallien vaikuttavuus opiskelijoiden mielestä.

Edelliseen liittyen kysyttiin myös mielipidettä siitä, mikä yhteistyötapa on sopivin oppimisen kannalta harjoituksissa, jossa vaihtoehtoisiksi annettiin: koululla yhdessä työskenteleminen, verkossa yhdessä pienryhmätiloissa työskenteleminen, yksin työskentely ja Discordissa työskentely. Koulussa yhdessä työskentely koettiin sopivimmaksi (Kuva 3). Tämän kysymyksen vastausvaihtoehtoisissa koululla, verkossa ja yksin työskennellen vertaistukea saatiin myös VILLEn kautta, joten tulokset ovat linjassa edellisen kysymyksen vastausten (vaikuttavin vertaistukimalli) kanssa.

Harjoitustehtävien tekemiseen parhaiten sopiva yhteistyötapa

Kuva 3.

Sopivin työskentelytapa harjoituksissa oppimisen kannalta.

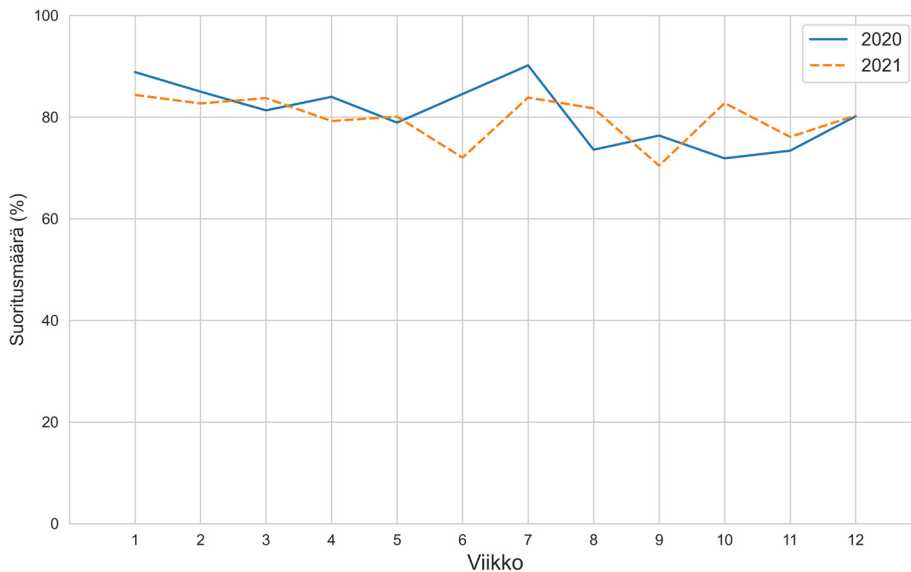
Pilotin vaikutus opintojakson lopputuloksiin

Syksyn 2021 opintojakson tuloksia verrattiin edellisen vuoden opintojaksoon, jossa keskityttiin opintojakson läpäisyn muutoksiin.

Suoritetut tehtävät

Opiskelijat tekivät opintojakson aikana harjoituksia viikoittain. Kummallakin osalla oli harjoituksia kuusi kertaa. Vuoden 2021 opintojakson harjoitukset olivat pääosin samat kuin edellisen vuoden opintojaksolla. Verrattaessa keskimääräisiä pisteitä vuosien 2020 ja 2021 opintojaksojen välillä näyttäisi siltä, että pilotti ei lisännyt opiskelijoiden aktiivisuutta harjoitusten suorittamisessa (Kuva 4).

Tämä johtunee siitä, että samoja tukimalleja käytettiin jo vuoden 2020 opintojaksolla. Olennaisin ero vuoden 2020 opintojaksoon oli demotehtävien korvaaminen vertaisarvioitavilla tehtävillä vuoden 2022 opintojaksolla. Tulosten perusteella olisi syytä palauttaa demotehtävät opintojaksolle vertaisarvioitavien tehtävien tilalle.

Kuva 4.

Opintojakson harjoituksissa kertyneet pisteet.

Lisäksi opintojakson toisella osalla tuloksiin saattoi vaikuttaa myös se, että sen aikana opintojakson tehtäviin käytetty tilastomatematiikkaan liittyvä kysely tehtiin vuonna 2021 pääosin yksin toisin kuin vuonna 2020, jolloin kyselyt laadittiin pienryhmissä.

Tämän takia opintojakson vertailu on parempi rajoittaa opintojakson läpäisyyn, josta seuraavassa.

Opintojakson läpäisy

Vuoden 2021 opintojaksolla oli 70 opiskelijaa, joista opintojakson osan 1 läpäisi 67 ja osan 2 (ja siten koko opintojakson) 60 opiskelijaa. Opintojakson toisessa osassa opiskelijat työskentelivät enemmän yksin, mikä selittänee sen, miksi opintojakson jälkiosan keskeytti 7 opiskelijaa. Tämän perusteella näyttää siltä, että opintojakson alkuosalla käytetty parityöskentelymalli pitää opiskelijat paremmin kiinnittyneinä opintojaksoon.

Vuoden 2020 opintojaksolle osallistui 77 opiskelijaa, joista 55 opiskelijaa läpäisi koko opintojakson. Opintojakson osien 1 ja 2 läpäisseiden määrässä ei ollut suurta eroa. Vuoden 2020 opintojaksolla opiskelijat tekivät osan 2 tilastomatematiikan kyselyt ja niiden

vastausten analyysit pääosin ryhmissä, mikä ilmeisesti vaikutti siihen, ettei opintojakson osalla 2 pudokkaiden määrä kasvanut verrattuna osaan 1. Lisäksi vuoden 2020 opintojakso oli kokonaan verkossa, mikä todennäköisesti vaikutti myös siihen, että vuoden 2020 opintojaksolla keskeyttäneitä oli suhteellisesti enemmän kuin vuonna 2021.

Opettajan/ohjaajan vinkit ja havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Teknologia-avusteinen opetus lisää opiskelijan saamaa palautetta.
- Opiskelijat antavat ja saavat palautetta myös muilta opiskelijoilta oppimisen aikana.
- Ryhmätyöskentely toimii sekä koululla että verkossa, joista kuitenkin koululla tapahtuva työskentely koetaan parhaiten sopivaksi oppimisen kannalta.
- Jos opetusryhmä on suuri, niin tietokoneavusteinen opetus helpottaa opettajan työtä.
- Satunnaiset verkon pienryhmätilat mahdollistavat opiskelijoiden tutustumisen toisiinsa paremmin.

Mikä toimi?

- Oppimisympäristön (VILLE) tehtävien vastauksiin antama välitön palaute oppimisen tukena.
- Opiskelijoiden itse hallinnoiman keskustelualueen käyttö oppimisen tukena.
- Työskentely 2–3 hengen pienryhmissä harjoitusten aikana.
- Opintojaksolla käytetyt työtavat vaikuttivat positiivisesti opiskelijoiden yksinäisyyden tunteen kokemiseen ja yhteisöllisyyteen.

Mikä ei toiminut?

- Oppimisympäristön (Itslearning) keskustelualue.
- Keskustelualue on opintojaksokohtainen, mikä tekee sen opiskelijan kannalta epäkäytännölliseksi. Lisäksi hyvä huomioda, että opettajat käyttävät eri kursseilla Itslearningin keskustelualueita eri tavalla, mikä lisäksi vähentää sen käytettävyyttä opiskelijoiden kannalta. Sen sijaan opiskelijat käyttivät mieluummin omaa Discord-keskustelualueita, jossa on kaikki opintoihin liittyvä keskustelu opintojaksoista riippumatta.

Mitä haasteita voi tulla?

- Jos opintojaksolla käytetään opiskelijoiden itse hallinnoimaa keskustelukanavaa, jossa opettaja ei ole mukana, niin opiskelijat saattavat syyllistyä tehtävien kopiointiin toisiltaan.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Opiskelijoita tulisi jotenkin ”palkita” osallistumisesta, jotta saadaan mahdollisimman moni osallistumaan yhteisiin harjoitustunteihin. Demotehtävien palauttaminen opintojaksolle auttaa tässä. Demoissa opiskelijoille kertyy suorituspisteitä myös läsnäolosta.
- Opintojaksolla käytettävän keskustelualueen tulee olla helppokäyttöinen. Jos esimerkiksi opintojakson teoritunnit nauhoitetaan Teamsilla, niin järkevintä olisi, jos keskustelualue olisi samassa Teams-ryhmässä.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Käyttäisin Teams-ryhmää opintojakson keskustelualueena: yksi kanava keskustelua varten.
- Ottaisin demot takaisin opintojaksolle.
- Antaisin demoihin ja harjoituksiin osallistumisesta lisäpisteitä.
- Ohjeistaisin harjoittelemaan vuorotellen koulussa ja verkossa.

Henna Vuoriranta

VIP-opiskelija- toimintaa verkossa monimuoto- ja verkkototeutuksen ryhmissä

Pilotin tarkoituksena oli tarjota vertaistukea ja lisätä yhteisöllisyyttä VIP-opiskelijatoiminnan muodossa kaikissa Turun AMK:n tammikuussa 2022 aloittaneissa monimuoto- ja verkko-opintojen opiskelijaryhmissä. VIP-opiskelijatoiminnassa ensimmäisen vuoden aloittavista opiskelijaryhmistä valittiin VIP-opiskelijat, jotka toimivat oman ryhmänsä luottohenkilöinä sekä havainnoivat oman ryhmänsä toimintaa sekä ryhmän yksilöiden toimintaa koko ensimmäisen opiskeluvuoden ajan.

VIP-opiskelijat huolehtivat ryhmässä siitä, että ryhmähenki lähtee rakentumaan hyvään suuntaan ja pyrkivät toiminnallaan siihen, ettei kukaan jäisi ryhmän ulkopuolelle. Kyseessä on siis vertaistuen muoto, jolla pyritään sekä ennaltaehkäisemään ongelmia että puuttumaan mahdollisiin yksilö- ja ryhmätason haasteisiin/ongelmiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

VIP-opiskelijatoimintaa ei ole aiemmin tarjottu monimuoto- ja verkkototeutusten opiskelijoille, joten nämä ryhmät valikoituivat pilottiin. Ajatuksena oli myös, että erityisesti näissä ryhmissä paikasta riippumaton toteutustapa eli verkkototeutus olisi tarpeen. Toimintaan lähti mukaan ensin viisi ryhmää, joista kaksi jäi pois alkuvaiheessa (liiketalouden ja kemiantekniikan monimuotoryhmät). VIP-toiminnassa oli mukana loppuun asti kolme ryhmää: sosionomikoulutuksen verkkototeutuksen ryhmä sekä sairaanhoitaja- ja

toimintaterapeutikkoulutuksen monimuotoryhmät. Näissä ryhmissä oli yhteensä kahdeksan VIP-opiskelijaa, jotka toimivat vertaisohjaajina omien ryhmänsä opiskelijoille, joita pilotissa oli yhteensä 92.

VIP-opiskelijat saivat koulutusta koko vuoden aikana ja heidän toimintaansa ryhmissä tuettiin säännöllisillä tapaamisilla opettajatuutorien ja opinto-ohjaajien kanssa. Koulutusten aiheina olivat mm. ryhmädynamiikka/ryhmäprosessit, itsetuntemus ja varhainen puuttuminen, arjen mielenterveystaidot ja toimiminen/ryhmäytyminen verkossa sekä ajankäytön hallinta.

Pilotissa tehtiin palautekysely keväät- ja syyslukukauden lopulla. Vastausprosentti jäi kuitenkin erittäin alhaiseksi (17–20 %). Kyselyyn vastanneiden perusteella VIP-opiskelijatoiminnalla oli positiivinen vaikutus opintojen etenemiseen, opiskelutaitojen kehittymiseen, opintoihin kiinnittymiseen sekä opiskeluhuvinvointiin. Opiskelijat kokivat, että työskentely muiden opiskelijoiden kanssa oli pääosin mutkatonta. Vuorovaikutus henkilöstön ja opiskelijoiden välillä oli myös VIP-opiskelijoiden ansiosta lisääntynyt. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista suurin osa oli sitä mieltä, että VIP-opiskelijat olivat puuttuneet ryhmässä ilmenneisiin ongelmiin (esimerkiksi kiusaamiseen ja epäasialliseen käytökseen) ja että VIP-opiskelijat olivat pyrkineet huolehtimaan siitä, ettei kukaan jää ryhmän ulkopuolelle.

Edellä mainituista huolimatta opiskelijat kokivat, että VIP-opiskelijatoiminnalla ei ollut kovin suurta vaikutusta yhteisöllisyyteen. VIP-opiskelijoiden kyselyssä koulutukset koettiin hyödyllisinä. Tukitapaamisista opinto-ohjaajien tapaamiset koettiin jonkin verran hyödyllisempänä kuin opettajatuutorien tapaamiset, mutta erot ja vastaajamäärät olivat erittäin pieniä.

Pilotin taustaa

VIP-opiskelijatoimintaa on ollut Turun AMK:ssa aiemminkin (vuodesta 2017), mutta vain syksyisin alkavissa päivätoteutuksen ryhmissä. Pilotin aikana kokeiltiin VIP-toiminnan verkkototeutusta tammikuussa 2022 aloittaneissa monimuoto- ja verkkoryhmissä. Kaikkien sektoreiden tammikuussa 2022 aloittaneita monimuoto- ja verkkototeutusryhmiä kannustettiin mukaan, mutta vain osa niistä lähti toimintaan.

VIP-opiskelijatoiminta on osa opiskelijoiden opiskelijahuvinvoinnin tukemista ja pyrki- myksenä on parantaa opintoihin kiinnittymistä vähentämällä opiskelijoiden ulkopuoli- suuden, yksinäisyyden ja ryhmään kuulumattomuuden tunnetta. Tavoitteena on myös kannustaa asioiden, huolien ja ongelmien puheeksi ottamiseen.

VIP-opiskelijat ovat ensimmäisen vuoden opiskelijoita ja heidän tehtävänä on ylläpitää ryhmähenkeä sekä aistia ryhmän ilmapiiriä, jotta kukaan opiskelijaryhmän jäsen ei jäisi ulkopuolelle. VIP-opiskelijat toimivat vertaistukena omassa ryhmässään sekä viestikanavana opiskelijaryhmän ja opetushenkilökunnan välillä. VIP-opiskelijoiden ei tarvitse ratkaista ryhmä- tai yksilötasolla ilmeneviä hyvinvoinnin haasteita, vaan heidän tehtävänä on viedä asioita eteenpäin opetus- ja ohjaushenkilöstölle.

VIP-opiskelijoiden valinta tehtiin siinä vaiheessa, kun opintoja oli takana noin yksi kuukausi. Opiskelijaryhmät valitsivat keskuudestaan VIP-toiminnasta kiinnostuneet opiskelijat, jotka saavat tehtävään liittyvää koulutusta sekä opintopisteitä (3 op) vuoden mittaisesta toimintakaudesta.

Pilotin tavoitteet

Pilotin tavoitteena oli valita ja kouluttaa ensimmäisen vuoden monimuoto- ja verkko-opiskelijaryhmistä VIP-opiskelijoita, jotka toimivat luottohenkilöinä omassa ryhmässään. VIP-opiskelijatoiminnan tavoitteena oli lisätä yhteisöllisyyttä sekä varhaista puutumista yksilö- ja ryhmätason haasteissa. Tavoitteena oli myös tukea VIP-opiskelijoiden toimintaa omassa ryhmässään.

VIP-opiskelijatoiminnan tavoitteet VIP-opiskelijan näkökulmasta olivat seuraavat:

VIP-opiskelija

- osaa omalla toiminnallaan tukea opiskelu- ja työhyvinvointia sekä osaa toimia opiskelijaryhmän luottohenkilönä.
- osaa havainnoida ja tukea sujuvaa oppimista osana korkeakoulun hyvinvointiverkostoa.
- osaa hyödyntää yhteistyötaitojaan ja edistää ryhmän yhteisöllisyyttä.
- osaa tunnistaa erilaisia pulmia yksilö- ja ryhmätasolla sekä tietää, kenen puoleen kääntyä kyseisissä tilanteissa.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

VIP-toiminnasta tiedottaminen

VIP-opiskelijatoiminnasta pidettiin opintojen alkaessa (ensimmäisten opiskeluvuikkojen aikana) kaikille monimuoto- ja verkkoryhmille infotilaisuus, jossa kerrottiin toiminnasta sekä mahdollisuudesta hakeutua VIP-opiskelijaksi. Infotilaisuuksia pidettiin Turun

AMK:n kaikilla sektoreilla ja infojen kohteena oli noin 220 uutta opiskelijaa. Osa infoista pidettiin lähitoteutuksena ja osa verkkototeutuksena.

Tekniikan ja liiketoiminnan sektorilla info pidettiin kahdelle aloittavalle ryhmälle: liike-talouden monimuodon tradenomikoulutuksessa (etätoteutuksena) ja kemiantekniikan monimuodon insinööri-koulutuksessa (lähitoteutuksena). Taideakatemiassa info pidettiin mediatuotannon verkkototeutuksen tradenomikoulutuksen ryhmälle (etätoteutuksena). Terveys- ja hyvinvointisektorilla infoja pidettiin monimuotototeutuksen toimintaterapeutti- ja fysioterapeuttikoulutuksen ryhmille (lähitoteutuksena) sekä monimuodon sairaanhoitajakoulutuksessa ja verkkototeutuksen sosionomikoulutuksessa (etätoteutuksena).

VIP-opiskelijoiden valinta

VIP-opiskelijoiden valinnat tehtiin siinä vaiheessa, kun opintojen alkamisesta oli kulu-nut noin yksi kuukausi. Tarkoituksena oli, että opiskelijat ehtivät hiukan tutustua toisiinsa ennen valintojen tekemistä. Valinnat perustuivat vapaaehtoisuuteen ja opiskelijoiden omaan halukkuuteen toimia VIP-opiskelijana. Kaikista aloittaneista ryhmistä ei ollut ha-lukkaita VIP-opiskelijoiksi, joten ne ryhmät jäivät pois VIP-opiskelijatoiminnan piiristä (medianomi- ja fysioterapeuttikoulutus).

VIP-opiskelijoita valittiin neljästä monimuotokoulutuksen ryhmästä (liiketalouden tra-denomi-, kemiantekniikan insinööri-, toimintaterapeutti- ja sairaanhoitajakoulutukses-ta) sekä yhdestä verkkototeutuskoulutuksesta (sosionomikoulutus). Kevään 2022 aika-na toiminnasta jättäytyivät pois vielä tradenomi- ja insinööri-koulutuksen VIP-opiskelijat (perusteluna poisjäämiselle kaikilla em. ryhmien VIP-opiskelijoilla oli ajanpuute), joten lopulta koko vuoden mittaisessa VIP-toimintakaudessa oli mukana kolme koulutusta: sairaanhoitaja-, sosionomi- ja toimintaterapeuttikoulutus.

VIP-toiminnan piirissä oli edellä mainituissa kolmessa ryhmässä keväällä 2022 yhteensä 92 opiskelijaa ja syksyllä 2022 yhteensä 82 opiskelijaa (koulutuksista erosi 10 opiskeli-jaa). VIP-opiskelijoita oli toiminnassa mukana yhteensä kahdeksan. Sairaanhoitajakoulu-tuksen monimuotototeutuksen ryhmästä valittiin neljä, sosionomikoulutuksen verkkoto-teutuksen ryhmästä kolme (joista yksi jäi pois perhesyistä jo alkuvaiheessa) ja toiminta-terapian monimuotototeutuksen koulutuksen ryhmästä kaksi VIP-opiskelijaa.

VIP-toiminnan toteutus

VIP-opiskelijoille pidettiin yhteinen aloitustapaaminen helmikuussa 2022, jossa tutus-tuttiin kaikkien ryhmien VIP-opiskelijoiden kanssa ja orientoiduttiin VIP-toimintaan. Li-säksi opiskelijoilla oli säännöllisesti koulutuksia. Kevätlukukaudella 2022 koulutuksia

pidettiin helmi-, maalisi- ja huhtikuussa ja aiheina niissä olivat mm. ryhmädynamiikka/ryhmäprosessit, itsetuntemus ja varhainen puuttuminen ja arjen mielenterveystaidot. Luentoja pitivät mm. oppilaitospappi, opintopsykologit ja opinto-ohjaaja.

VIP-opiskelijoilla oli keväällä kaksi kertaa myös vapaamuotoisia opinto-ohjaajien tapauksia, joissa keskusteltiin, mitä ryhmään kuului ja mitä mahdollisia haasteita oli ollut. He saivat ohjausta ja tukea omassa ryhmässä toimimiseen.

Syyslukukaudella 2022 pidettiin kolme opinto-ohjaajan tapaamista syys-, loka- ja joulukuussa sekä kaksi koulutustapaamista (loka- ja marraskuussa), joissa aiheina oli verkossa toimiminen/ryhmäytyminen verkossa (vinkkejä vuorovaikutukseen, ryhmäytymiseen ja opiskeluun verkossa) sekä itsensä johtaminen ja ajanhallinta. Lisäksi VIP-opiskelijat järjestivät itse tapaamia keväti- ja syyslukukaudella omien opettajatuutoriensä kanssa ja pitivät heitä ajan tasalla ryhmän kuulumisista. Kevään tapaamiset ja koulutukset pidettiin kaikki verkkotapaamisina, mutta syksyllä osa tapaamisista muutettiin hybriditapaamisiksi, koska osa VIP-opiskelijoista toivoi niitä.

Kevään 2022 aikana VIP-opiskelijat tekivät lisäksi VIP-toiminnan suunnitelman koko vuoden toimintakaudelle ja syksyllä kauden päätteeksi palautettiin raportti toiminnasta. VIP-opiskelijoiden tehtävänä oli pitää tuntiseurantaa koko toimintakauden ajan. Kirjalliset tehtävät palautettiin Itslearning-verkkoalustalle ja siellä oli saatavilla myös kaikki koulutusmateriaalit.

Tulokset

Kyselyn kohderyhmä ja vastaajat

Pilotissa tehtiin palautekysely kaksi kertaa. Se tehtiin VIP-toiminnassa mukana olleille kolmelle opiskelijaryhmälle sekä ryhmissä toimineille vertaisohjaajille eli VIP-opiskelijoille. Ensimmäinen kysely toteutettiin toukokuussa ja toinen marraskuussa 2022. Kyselyt toteutettiin täysin samanlaisina molemmilla kerroilla.

Vastausprosentit molempien lukukausien kyselyissä jäivät valitettavan alhaisiksi, vaikka opiskelijoita muistuteltiin vastaamisesta kyselyn aukioloaikana (myös VIP-opiskelijoiden toimesta). Kevätlukukaudella 2022 vastausprosentti oli 17 % ja syyslukukaudella 2022 vastausprosentti oli 20 %. Vastanneita opiskelijoita oli keväällä ja syksyllä 16. Lisäksi kaikki opiskelijat eivät olleet vastanneet kyselyssä kaikkiin kysymyksiin. Edellä mainittujen syiden takia kyselyn tuloksista ei voida tehdä täysin luotettavia päätelmiä.

VIP-toiminnan vaikutus ryhmän toimintaan

Keväällä 2022 kyselyyn vastanneista opiskelijoista 63 % oli sitä mieltä, että VIP-toiminta lisäsi yhteisöllisyyttä yksilötasolla paljon tai hyvin paljon ja 70 % vastanneista koki, että VIP-toiminta lisäsi yhteisöllisyyttä ryhmätasolla (paljon tai hyvin paljon). Opiskelijoista 50 % koki, että VIP-toiminta oli vähentänyt vaikutusta yksinäisyyden kokemiseen yksilötasolla (paljon tai hyvin paljon) ja vastanneista 67 % koki VIP-toiminnan vähentäneen yksinäisyyden kokemusta ryhmätasolla (paljon tai hyvin paljon).

Vastaavasti syksyllä 2022 vastanneista opiskelijoista 62,5 % koki, että VIP-toiminnalla ei ollut lainkaan tai ei kovin paljon (37,5 %) vaikutusta yhteisöllisyyteen tai sen kokemiseen yksilötasolla ja toisaalta 50 % koki, ettei VIP-toiminnalla ollut lainkaan tai ei kovin paljon vaikutusta yhteisöllisyyteen ryhmätasolla. Syksyllä 2022 iso osa opiskelijoista koki, että VIP-toiminta ei vaikuttanut (lainkaan tai ei vaikuttanut kovin paljon) yksinäisyyteen yksilötasolla (57 %) tai ryhmätasolla (67 %).

Kyselyyn vastanneista opiskelijoista 81 % (kevään kyselyssä) ja 50 % (syksyn kyselyssä) oli samaa mieltä tai osittain samaa mieltä siitä, että VIP-opiskelijat olivat puuttuneet ryhmässä ilmenneisiin ongelmiin (esimerkiksi kiusaamiseen ja epäasialliseen käytökseen). Kevään kyselyssä 88 % ja syksyn kyselyssä 80 % vastanneista oli samaa tai osittain samaa mieltä, että VIP-opiskelijat olivat pyrkineet huolehtimaan siitä, ettei kukaan jää ryhmän ulkopuolelle. VIP-opiskelijat olivat pyrkineet edistämään ryhmän hyvinvointia ja jaksamista keväällä 88 %:n ja syksyllä 60 %:n mielestä (samaa mieltä tai osittain samaa mieltä). Keväällä 69 % ja syksyllä 60 % vastanneista opiskelijoista oli samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että VIP-toiminnalla on ollut positiivinen vaikutus omaan sopeutumiseen ryhmässä.

Vastanneista opiskelijoista keväällä 31 % ja syksyllä 40 % koki, että VIP-opiskelijat ovat järjestäneet vapaa-ajan toimintaa opiskelijoiden kesken (esim. peli- ja/tai leffailtoja, yhteistä liikuntaa yms.) Opiskelijoista ilmoitti osallistuneensa VIP-opiskelijoiden järjestämään vapaa-ajan toimintaan keväällä 25 % ja syksyllä 47 %. Vastanneista 44 % (kevällä) ja 68 % syksyllä toivoi, että VIP-opiskelijat järjestäisivät enemmän vapaa-ajan toimintaa opiskelijoille. Keväällä 63 % ja syksyllä 59 % koki itsensä tervetulleeksi VIP-opiskelijoiden järjestämiin tapahtumiin.

Tulokset ovat osin ristiriitaisia. Iso osa koki, että VIP-toiminta oli vaikuttanut positiivisesti VIP-toimintaan, mutta silti toivottiin edelleen mm. yhteistä (järjestettyä) toimintaa. Edellä mainitut tulokset voivat mahdollisesti selittyä myös sillä, että ryhmät olivat jo

ryhmytyneet kohtalaisen hyvin ensimmäisellä lukukaudella eli keväällä 2022. Ja saattaa olla, että ryhmytyminen koettiin osin kaikkien tehtävänä (eikä vain VIP-opiskelijoiden).

Voi myös olla, että VIP-opiskelijat olivat ottaneet toisenlaisen roolin ja keskittyivät enemmän muuhun kuin ryhmytymiseen syksyn 2022 aikana (verrattuna kevääseen 2022). Suullisissa palautteissa VIP-opiskelijat toivat esille verkossa tapahtuvan ryhmyttämisen vaikeuden sekä sen, että opiskelijoita oli todella haasteellista saada mukaan yhteisiin tapahtumiin.

VIP-toiminnan vaikutus opiskeluun

Keväällä 2022 kyselyyn vastanneista opiskelijoista 69 % koki, että VIP-toiminta oli tukenut itseohjautuvuuden kehittymistä ja 50 %:lla se oli auttanut kehittämään omia opiskeluvalmiuksia. Syksyllä vastaavat luvut olivat 50 % ja 50 %. Joten itseohjautuvuuden tukemisessa sekä opiskeluvalmiuksien kehittämisessä VIP-opiskelijoiden rooli oli ollut lähes yhtä tärkeä koko ensimmäisen lukuvuoden ajan. Kyselyyn vastanneista opiskelijoista keväällä 69 % ja syksyllä 47 % oli samaa mieltä tai osittain samaa mieltä siitä, että VIP-opiskelijat olivat auttaneet opiskeluun liittyvissä käytännön asioissa.

VIP-opiskelijat ovat järjestäneet opintoihin liittyvää tukitoimintaa (esimerkiksi opintopiiri tai muu opiskeluun liittyvä vertaistuki) ja siitä vastanneista oli samaa tai osittain samaa mieltä keväällä 44 % ja syksyllä 47 % vastanneista. Opiskeluun liittyvään tukitoimintaan ilmoitti osallistuneensa keväällä 13 % ja syksyllä 27 % vastanneista. Tätä VIP-opiskelijoiden tarjoamaa tukitoimintaa siis hyödynnettiin melko vähän, vaikka keväällä 44 % ja syksyllä 67 % toivoi, että VIP-opiskelijat järjestäisivät enemmän opiskeluun liittyvää tukitoimintaa.

Herääkin kysymys, oliko tarjottu tuki mahdollisesti sellaista, josta opiskelijat eivät kokeneet hyötyvänsä. Jatkossa pitää varmaankin vielä enemmän kartoittaa opiskelijoiden tuen tarvetta. Suullisissa palautteissa VIP-opiskelijat toivat esille keväällä ja syksyllä, että osanotto yhteisiin tapaamisiin oli ollut vähäistä.

Kaikesta huolimatta keväällä 88 % ja syksyllä 80 % vastanneista opiskelijoista oli samaa mieltä tai osittain samaa mieltä siitä, että opinnot etenivät sekä keväällä 69 % ja syksyllä 56 % opiskelijoista oli samaa mieltä tai osittain samaa mieltä siitä, että opiskelutaidot olivat kehittyneet. Lisäksi keväällä 69 % ja syksyllä 57 % vastanneista koki opiskeluhuvinvoinnin ja opintoihin kiinnittymisen vahvistuneen.

VIP-toiminnan vaikutus vuorovaikutukseen ja vertaispalautteen antamiseen

Henkilöstön ja opiskelijoiden vuorovaikutuksen koki monipuolisena 69 % keväällä vastanneista ja 67 % syksyllä vastanneista, joten tässä ei tapahtunut suuria muutoksia ensimmäisen vuoden opintojen aikana. Kevätlukukaudella 81 % ja syyslukukaudella 73 % vastanneista oli samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että VIP-opiskelijat olivat toimineet viestikanavana opettajien/henkilökunnan suuntaan. Heidän roolinsa tässä suhteessa on siis ollut tärkeä.

Vastanneista opiskelijoista 94 % (kevätlukukaudella) ja 60 % (syyslukukaudella) koki, että VIP-opiskelijalta on saanut tukea ja apua, kun on ollut tarvetta. Voi vain pohtia, mistä tämä osuuden lasku johtuu. Ovatko VIP-opiskelijat olleet syksyn aikana itse niin kuormittuneita, että aikaa ja jaksamista ei ole riittänyt enää kanssaopiskelijoiden tukemiseen? Mahdollisesti tällä on voinut olla vaikutusta myös aiemmin mainittuihin tuloksiin yhteisöllisyyden kokemuksesta syyslukukaudella.

Kevätlukukaudella 94 % ja syyslukukaudella 78 % opiskelijoista oli samaa tai osittain samaa mieltä siitä, että työskentely muiden opiskelijoiden kanssa on sujunut mutkattomasti. Koettiin myös, että VIP-opiskelijaan on helppo ottaa kontaktia, sillä siitä olivat samaa tai osittain samaa mieltä 94 % keväällä ja 71 % syksyllä vastanneista. Osuuden lasku opintojen edetessä voi johtua mahdollisesti siitä, että opiskelijat kokevat, että heidän pitäisi jo itsekkin suoriutua asioista.

Keväällä 31 % ja syksyllä 54 % vastanneista opiskelijoista oli samaa mieltä tai osittain samaa mieltä siitä, että keskusteleminen muiden opiskelijoiden kanssa VIP-opiskelijoiden järjestämissä tapahtumissa on auttanut ymmärtämään asioita paremmin. Tuloksista ilmeni myös, että keväällä 63 % ja syksyllä 37 % opiskelijoista oli saanut vertaispalautetta omasta oppimisestaan. VIP-toiminnan aikana saatu vertaispalautte auttoi opiskelutapojen kehittämisessä 25 %:lla keväällä vastanneista ja 32 %:lla syksyllä vastanneista.

Tuloksia tarkastellessa herää ajatus, että hyödynnetäänkö vertaispalautetta vielä riittävästi ja toisaalta koetaanko se vaikeaksi, jonka vuoksi sitä ei uskalleta antaa. Vertaispalautteen antamista lienee tarpeen jatkossakin kehittää ja korostaa sekä harjoitella asiaa myös VIP-opiskelijoiden koulutuksissa.

VIP-opiskelijoiden arviot koulutusten ja tapaamisten hyödyllisyydestä

VIP-opiskelijoista vain kolme vastasi kevään 2022 kyselyyn ja viisi VIP-opiskelijaa vastasi syksyn 2022 kyselyyn. Keväällä kaksi opiskelijaa oli samaa mieltä väittämästä ”Saamani vertaisohjaajavalmennus/-koulutus auttoi minua tehtävässäni verkkovertaisohjaajana” ja yksi VIP-opiskelija oli eri mieltä. Vastaavassa väittämässä syksyllä kaksi opiskelijaa oli samaa ja kaksi osittain samaa mieltä sekä yksi osittain eri mieltä. VIP-opiskelijoiden antamassa suullisessa palautteessa kevätlukukauden 2022 päättyessä toivottiin enemmän koulutusta verkossa toimimiseen, joten sitä lisättiin syksyn koulutukseen. Tämä on saattanut lisätä tyytyväisyyttä koulutukseen.

Kaikki kyselyyn vastanneet VIP-opiskelijat arvioivat opettajatuutorin ja opinto-ohjaajan sovittujen tapaamisten hyödyllisyyttä asteikolla 0–10 (10 = erittäin hyödyllinen). Keväällä kaikki vastanneet VIP-opiskelijat kokivat, että tapaamiset sekä opettajatuutorin että opinto-ohjaajan kanssa olivat erittäin hyödyllisiä (arvosana 10) VIP-opiskelijana toimimisen näkökulmasta. Syksyllä opinto-ohjaajan tapaamisille annettiin arvosanaksi 8–10, keskiarvon ollessa 9. Opettajatuutorin tapaamisille annettiin arvosanaksi 2–10, keskiarvo oli 8. Molempia tapaamisia pidettiin siis pääsääntöisesti hyödyllisinä VIP-opiskelijana toimimisen näkökulmasta.

Vinkit ja opettajan havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Monimuotoryhmissä VIP-toimintaan motivoiminen, VIP-toiminnan käynnistäminen sekä sen ylläpitäminen on vaikeampaa (opiskelijoiden sitoutuminen toimintaan on haasteellisempaa, koska esimerkiksi monimuoto-opiskelijat ovat työelämässä opintojen ohella). Monimuodon opiskelijoista osa keskeytti osallistumisensa VIP-opiskelijaj-

toimintaan melko alkuvaiheessa ja kaikki ilmoittivat syyksi ajanpuutteen. Perhe-elämän, työn ja opiskelun yhteensovittaminen koettiin haasteellisena, jolloin ei jäänyt aikaa toimia VIP-opiskelijana.

- Monimuoto- ja verkkototeutuksen ryhmissä ryhmäytyminen on hitaampaa. Ryhmäytymiseen panostaminen on siten erityisen tärkeää. Ryhmäytyminen ei kuitenkaan voi olla vain VIP-opiskelijoiden vastuulla.
- Osa VIP-opiskelijoista ei kokenut kaikkia koulutuksia tarpeellisiksi ja varsinkin syksyn 2022 koulutuksissa poissaoloja oli paljon tai niihin osallistuttiin esimerkiksi työpäikältä käsin, jolloin ei pystytty täysin keskittymään koulutuksessa läpikäytyihin asioihin. Poissaolot saattoivat johtua osin myös siitä, että aikuisopiskelijoilla saattoi olla aiheista jo kokemusta aiemmin. Monimuotoryhmien VIP-opiskelijat tarvitsevat enemmän motivointia ja tukea toiminnassaan.
- Ohjeistusten ja tehtävänantojen tulee olla selkeitä (kaikki eivät kehtaa verkkotapaamisissa kysellä) ja tehtävien tulee olla ajastettuja.
- Monimuotoryhmien opiskelijat toivoivat tapaamisia myös lähitoteutuksena. Verkkototeutuksen ryhmien VIP-opiskelijoilla ei ollut samaa toivetta. Tämä johtunee siitä, että he ovat jo alun perin hakeutuneet sellaiseen koulutukseen, jossa opiskellaan verkossa.

Mikä toimi?

- Keskustelevat tapaamiset ja kokemusten läpikäyminen yhdessä. Opiskelijat toivat esille sen, että keskustelut muiden ryhmien opiskelijoiden kanssa olivat tärkeitä (esimerkiksi keskustelut siitä, miten muissa ryhmissä on ratkaistu ongelmia), joten vertaistuellalla koettiin olevan tärkeä merkitys.
- Tärkeää, että opettajat ja opinto-ohjaaja tulevat tutuiksi, jolloin haasteellisissa tilanteissa on helpompi lähestyä.

Mikä ei toiminut?

- Monimuotoryhmiä oli erityisen vaikea saada aktiivisesti mukaan toimintaan. Osa ei ehkä ollut motivoituneita toimintaan (?) ja osalla muu elämä (perhe ja työ) vei paljon aikaa, jolloin VIP-toiminta koettiin "ylimääräisenä" rasitteena.
- Tapaamisaikoja oli vaikea sovittaa eri ryhmien aikatauluihin ja työvuoroihin (poissaoloja tapaamisista oli paljon).

Mitä haasteita voi tulla?

- Osaa opiskelijoista oli vaikea aktivoida VIP-toimintaan, osa osallistui tosi vähän tapaamisiin ja teki tallenteiden perusteella esimerkiksi tehtävät (vertaistukea ei hyödynnetty).
- Osalla opiskelijoista oli vaikeuksia suunnitella ja organisoida toimintaa.
- VIP-opiskelijoiden välillä voi tulla erimielisyyksiä, esimerkiksi yhdessä ryhmässä selviteltiin VIP-opiskelijoiden välistä riitatilannetta.
- Ryhmäkoot vaikuttavat VIP-opiskelijoiden mahdollisuuksiin toimia ryhmässä. Esimerkiksi sairaanhoitajaryhmässä oli selvästi enemmän opiskelijoita, jolloin ison ryhmän ”luotsaamisessa” oli enemmän haastetta.
- Jatkuva verkossa toimiminen ei sovellu kaikille, osa opiskelijoista kaipasi lähitapaamisia.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Ryhmäytyminen ja VIP-opiskelijoiden tutustuminen on tärkeää, jotta vertaistuki VIP-opiskelijoiden välillä toimii.
- Toiminnassa tulee olla hyvä rakenne ja pelisäännöt (esimerkiksi poissaolojen ja korvaavien tehtävien osalta).
- Opettajien ja erityisesti opettajatuutorien tulee olla myös hyvin perillä toiminnasta.
- VIP-opiskelijat tarvitsevat tukea koko toimintakauden ajan.
- Koko lukuvuoden toimintakausi VIP-opiskelijana vaatii pitkäjänteisyyttä myös opiskelijalta.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Informoisin opettajia paremmin VIP-toiminnasta toimintaa aloitettaessa.
- VIP-opiskelijoille selkeämpi ja osin valmiiksi annettu rakenne toimintaan sekä työajanseuranta heti toiminnan alussa, jolloin toiminta lähtee paremmin käyntiin. Myös selkeämmät pelisäännöt poissaoloihin ja niiden korvaamiseen.
- Enemmän tukea toisen lukukauden toimintaan.

Piia Pessa

Ydintiimit vertaistukena konetekniikan koulutuksessa

Pilotin kohteena oli konetekniikan saapumisryhmän ydintiimit, jotka koostuivat noin viidestä opiskelijasta. Tavoitteena oli edistää opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin ja vähentää yksinäisyyden kokemista varmistamalla, että jokaisella opiskelijalla olisi ryhmä, johon hän voi tuntea kuuluvansa. Lisäksi samassa tiimissä toimimisen oli tarkoitus helpottaa opiskelijoiden ajankäyttöä ja aikatauluttamista, kun heidän ei tarvinnut sopia eri kokoonpanojen kanssa yhteisiä tapaamisia, vaan opiskelu tapahtui samassa tiimissä koko lukukauden ajan. Ydintiimejä hyödynnettiin ensimmäisen lukuvuoden opinnoissa erilaisissa ryhmätöissä ja projekteissa.

Pilotin taustaa

Pilotin kohderyhmänä oli konetekniikan ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat. Ryhmässä oli opiskelijoita noin 100. Pilotti käsittelee koulutuksen uutta konseptia, ydintiimitoimintaa, joka on käytössä myös joissakin muissa koulutuksissa. Ydintiimijako tehtiin puhtaasti aakkosjärjestyksessä ilman mitään kriteereitä ja ydintiimin koko oli 5–6 opiskelijaa. Jäsenten määrä tiimissä perustui saapumisryhmän kokoon eli tiimien lukumäärä haluttiin pitää rajallisena. Lisäksi huomioitiin mahdollisuus, että joku opiskelija saattaa lopettaa opiskelun, mikä vaikuttaa tiimin jäsenten lukumäärään.

Tavoitteena oli, että tiimeissä olisi tarpeeksi jäseniä, jotta tiimejä ei tarvitsisi yhdistää ensimmäisen lukuvuoden aikana. Ydintiimit ovat osa tuutorointia eli koulutuksen opettajatuutorit vastasivat ydintiimien muodostamisesta sekä ohjeistuksista. Pilotissa oli mukana myös vertaistuutorit.

Pilotin tavoitteet

- Vertaisohjaus opinnoissa ja ensimmäisen vuoden ryhmätehtävissä.
- Kiinnittyminen ja sitoutuminen opiskeluun.
- Yhdessä tekeminen opintojen alusta saakka.
- Tunne kuulumisesta johonkin ryhmään.
- Toisten tukeminen tiimissä.
- Aikataulutuksen helpottuminen, kun sama ryhmä käytössä koko lukuvuoden.
- Tiimityöskentelyn edistäminen ja fasilitointi.

Menetelmät, mallit ja toimintatavat

Pilotissa opiskelijat työskentelivät pääsääntöisesti itsenäisesti ensimmäisen lukuvuoden ryhmätehtävien parissa. Ydintiimejä oli tarkoitus hyödyntää myös yhdessä oppimiseen ja vertaistuen antamiseen ja saamiseen. Ydintiimityöskentelyn alussa opiskelijat jaettiin tiimeihin ja samassa yhteydessä käsiteltiin tiimityöskentelyn aihetta keskittyen hyvään tiimityöhön ja pelisääntöjen luomiseen.

Pelisääntöjen laatimisen tarkoituksena oli sitouttaa tiimin jäsenet tiimin työskentelyyn ja sopia etukäteen, miten toimitaan esimerkiksi erimielisyystilanteissa tai miten viestitään ja annetaan palautetta. Lisäksi vertaistuutorit järjestivät ydintiimeille heti niiden muodostamisen ja pelisääntöjen laatimisen jälkeen yhteistä tekemistä, jotta tiimin jäsenillä oli mahdollisuus tutustua toisiinsa heti ja vaihtaa yhteystiedot.

Ensimmäisen lukukauden aikana ryhmän vertaistuutorit tapasivat jokaisen ydintiimin ja keskustelivat tiimin toiminnasta sekä mahdollisista haasteista ja onnistumisista. Vertaistuutorit raportoivat ryhmän opettajatuutoreille kirjallisesti jokaisen tapaamisen sisällön ja toivat opettajatuutoreiden tietoon asiat, jotka vaativat jatkoselvittelyä. Tämän lisäksi opettajatuutorit kyselivät tiimien kuulumisia ohjaustapaamisissa, joita järjestettiin muutama ensimmäisen lukukauden aikana.

Tiimien ohjaaminen oli osittain tarvelähtöistä eli opiskelijoilla oli mahdollisuus olla omaan opettajatuutoriin yhteydessä lukukauden aikana, mikäli oli jotain käsiteltävää asiaa tai jos he tarvitsivat apua.

Tulokset

Pilottikyselyyn vastanneista yli puolet koki ydintiimitöiminnan vähentäneen yksinäisyyden kokemusta ja lisänneen yhteisöllisyyden tunnetta. Yli puolet opiskelijoista vastasi myös opiskeluhuvinvointinsa vahvistuneen ja opintojen edistyneen ydintiimitöiminnan takia.

Suurin osa vastaajista kertoi ydintiimin pystyneen käsittelemään mahdolliset erimielisyydet rakentavasti ja osa kertoi, ettei heillä ollut ydintiimissä suurempia erimielisyyksiä. Kehittävän vertaispalautteen osalta vastaukset jakoutuivat, osa koki, ettei saanut kehittävästä vertaispalautetta ja osa koki saaneensa.

Ydintiimistä saatu tärkein hyöty oli suurimman osan vastaajista mielestä tutustuminen oman opiskeluryhmän muihin opiskelijoihin. Vaihtoehtoista vähiten tärkein hyöty oli ryhmään kuulumisen tunne.

Vinkit ja opettajan havainnot pilotin aikana

Yleisiä havaintoja ja vinkkejä

- Tiimit toimivat yleisesti melko hyvin ja kyselyn perusteella suurimmassa osassa tiimeistä kaikki opiskelijat ovat olleet mukana opinnoissa ja tehtävien tekemisessä ensimmäisen lukuvuoden ajan.
- Tiimien kokoonpano muuttui ensimmäisen lukukauden aikana ja täten tilanpäivitys kunkin tiimin tilanteesta on tarpeen viimeistään toisen lukukauden alussa, jotta tarvittavat muutokset tiimeihin voidaan tehdä. Tiimistä voi jäädä yksittäisiä opiskelijoita pois, jos he lopettavat opiskelun tai opinnot eivät edisty.

Mikä toimi?

- Yleisesti ottaen ydintiimi tuki opiskelijoiden kiinnittymistä opintoihin ja varmisti sen, että kaikilla oli joku ryhmä, johon kuului, eikä sen puolesta kukaan joutunut miettimään, kenen kanssa ryhmätöitä tekisi. Suurimmalla osalla tiimeistä ryhmätyöskentely sujui hyvin tai melko hyvin, eikä suurempia erimielisyyksiä tullut vastaan. Pelisääntöjen laatiminen tiimien muodostuksen yhteydessä tuki tiimien toimintaa ja sitoutumista tiimityöskentelyyn.

Mikä ei toiminut?

- Kaikkien tiimien toiminta ei ollut sujuvaa, vaan joissain tiimeissä joko kaikki eivät osallistuneet yhteiseen tekemiseen aktiivisesti tai tiimin jäsenten välillä oli vaikeuksia löytää yhteinen sävel ja toimintatapa.
- Tiimien jäsenten määrä ei pysy aina samana, kun joku opiskelija lopettaa opiskelun tai ei ole aktiivisesti mukana opiskelussa.

Mitä haasteita voi tulla?

- Tiimi ei käsittele esille tulevia erimielisyyksiä tai esimerkiksi sovi työnjaosta selkeästi ja rakentavasti. Tämä saattaa vaikuttaa tiimin ryhmähenkeen. Tämän takia tiimejä tulee ohjeistaa tarkasti, miten työnjako hoidetaan ja miten varmistetaan, että jokaisella on vastuu tekemisestä.

- Ryhmädynamiikkaan ja henkilökemiaan liittyvät haasteet voivat vaikuttaa siihen, miten tiimi kokee ryhmähengen ja miten helppoa heidän on toimia yhdessä ja miten he saavat opiskelutehtäviä tehtyä.
- Tiimissä yksi tai useampi opiskelija voi lopettaa opinnot, jolloin tiimin koko pienenee.
- Tiimissä joku voi olla aktiivisempi kuin toiset ja kokea vetävänsä muuta tiimiä perässään, mikä saattaa johtua motivaatio-ongelmista tai opiskelijoiden erilaisista tavoitteista.

Mitä pitää huomioida erityisesti?

- Erityisen tärkeää on huomioida tiimin jäsenten väliseen kemiaan liittyvät haasteet, kun tiimit muodostetaan satunnaisesti. Toisaalta tätä järjestelyä voi perustella työelämälähtöisyydellä eli töissäkin pitää pystyä toimimaan erilaisten ihmisten kanssa. Ydintiimi on vain osa opiskelua, eikä tarkoita, että opiskelijoiden pitäisi tehdä kaikki vain ydintiimin kesken. Tämä on hyvä sanoa opiskelijoille, koska se voi helpottaa sellaisten tiimien toimintaa, joissa on klikkejä tai erimielisyyksiä.
- Lukukauden vaihtuessa tiimien koko saattaa vaihdella ja päivityksiä pitää tehdä. Tämä aiheuttaa ylimääräistä säätöä ja työtä vastuuopettajalle. Mikäli ryhmään tulee uusia opiskelijoita, heidät pitää sijoittaa ydintiimeihin ja tällöin tiimi aloittaa tutustumisprosessin uudelleen.

Mitä ja miten tekisin toisin?

- Pitäisin vaihtoehtona käyttää joitain ennalta määriteltyjä kriteereitä tiimien muodostamiseen. Tässä suurin haaste on saada tarpeeksi tietoa yksittäisestä opiskelijasta nopeasti heti opintojen alussa, kun tiimit muodostetaan. Erilaisia kriteereitä voi olla esimerkiksi taustakoulutus ja vahvuudet, jos halutaan tiimiin erilaisia opiskelijoita tukemaan toisiaan ja hyödyntämään vahvuuksiaan.
- Pitäisin yhtenä vaihtoehtona selvittää opiskelijoiden motivaatiota ja tavoitteita, jolloin motivoituneet voidaan ohjata samaan tiimiin. Tämä kriteeri ei ole aivan ongelmaton, koska se voi johtaa opiskelijoiden luokitteluun hyviin ja huonoihin. Lisäksi se voi aiheuttaa myös ennakkoluuloihin henkilökunnan osalta, jos on hyviä ja heikompiä tiimejä.
- Voisin pyytää tiimejä raportoimaan kuulumisiaan useammin, jotta opettajatuutori pysyy kartalla jokaisen tiimin tilanteesta.